



# בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' ויקהל-פקודי • יב - כג אדר  
תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון כב (תתשע"ד)

אשר חיים יעקבזר מפעיה"ק.

בעת חזרת הש"צ לאחר אמירת קדושה הלך מרן שליט"א לבימת הקריאה, שם היו מונחים קופות הצדקה של מוסדותינו הק' ושאר מטרות צדקה, עבור נתינת מחצית השקל. והניח מרן שליט"א ב' פעמים ג' מטבעות של חצי שקל, עבורו ועבור ב"ב.

מיד אחר תפילת מנחה התפללו מעריב (לערך בשעה 7.00) לפני העמוד ניגש - הרה"ג ר' אברהם שלמה זלמן היילפרין שליט"א מפעיה"ק. לאחר שמו"ע אמרו קדיש עם תקבל. ונתעטף מרן שליט"א בטלית ועלה לבימת הקריאה, והשעה היתה 7.25. הגבאים פשטו המגילה כאיגרת, מרן שליט"א אמר הג' ברכות בהתלהבות, והחל לקרוא המגילה בנעימות ובהתעוררות קודש. בפסוקים דלהלן קרא

יום שני פר' תשא 'תענית אסתר' י"ג אדר  
בתפילת שחרית אמרו הסליחות לתענית אסתר.  
ואמרו 'אבינו מלכנו'.

בשעה 6.20 אחה"נ נכנס מרן שליט"א לתפילת מנחה (ולא היה לבוש בבגדי חג, כמנהגינו רק לאחר קריאת המגילה). לפני העמוד ניגש הרה"ג ר' יעקב עזרא ראטה שליט"א מנאמני בית מרן שליט"א. הבעל קורא היה הרה"ג ר' ישכר דוב אליאס שליט"א ר"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג רבי מרדכי לוינשטיין שליט"א דומו"צ קרית צאנז נתניה, לוי - הרב שלמה זאב קליין מפעיה"ק, מפטיר - מרן שליט"א, הגבה - הרה"ג רבי יעקב מרדכי רייך שליט"א מנהל רוחני דישיבה"ק לצעירים שפע חיים בב"ב, גלילה - הר"ר

## ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו לזכות ולעילוי נשמת הרבני המופלג הנגיד החסיד המופרסם, שייף עייל שייף ונפיק גריס באורייתא תדירא ולא מחזיק טיובתא לנפשיה, סמל ודוגמא לטוהר ואצילות המדות, איש תם וירא אלוקים, רחים ומוקיר רבנן ואיהי גופיה צורבא מרבנן, פזר נתן לאביונים, אוהב צדקה וחסד, אול מוצל מאש, דבוק בכל לבו ונפשו במרנן רבוה"ק, ועמד לימין קדשם בהקמת ובסיס מפעלות הקודש ברחבי תבל במסירות ובנאמנות, מזקני ונכבדי עדתינו הק'.

**הרה"ג מוה"ר משה דוד גוטמן ז"ל**

ראש הקהל דקהילתינו הק' בירושלים

נלב"ע ביזם כ"ד אדר ב' תשע"ט

ת.נ.צ.ב.ה.

נודב ע"י בניו רבי הפעלים וכבירי המעש, תורה וגדולה מתאחדים על שולחנם, שמש הטוב הולך לפניהם, מסורים בכל לב ונפש לכל קדשי בית חיינו, ה"ה

**הרה"ג רבי שלמה צבי גוטמן שליט"א**

מח"ס דברי שלמה

**והרה"ג ר' ישראל נח גוטמן שליט"א**

מח"ס ממשקה ישראל למנחה

הימנית גנוז לעתיד לבוא, וסיימו בתפילה לעשות לנו ניסים כבימים ההם בזמן הזה ולהשמיע לנו במהרה קול שופר של משיח.

בברכהמ"ז על הכוס כובד שלוחא דרבנן הרב מאיר פרוש מירושלים, (ונערך הש"ב לחתן מורנו שמואל נ"י ב"ר צבי נתנאל רייכמן מפעיה"ק, עם בה"ר נפתלי צבי שמרלר מביתר, לחתן החבר מאיר נ"י בה"ר מנחם מאניש ויזל מפעיה"ק עם בה"ר נפתלי הירצקא וינברגר מפעיה"ק, ולחתן שלמה שבתי נ"י ב"ר יואל פיליפ מב"ב, עם ב"ר עמרם שנק מפעיה"ק) שש ברכות - הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ברכה אחריתא - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. בסיום השוה"ט עברו משך שעה ארוכה קהל אנ"ש מחוץ לעיר, שהמתינו להכנס לקו"פ לפני עריכת השוה"ט, עם פתקי דרחמי להתברך ביום קדוש זה. וחזר מרן שליט"א לביתו והשעה היתה 12.15.

### יום שלישי י"ד אדר 'פורים דפרזים'

באור בוקר התמלא היכל המתיבתא בקהל גדול של צעירי חמד בחורים ואברכים, אשר השכימו קום להגות ולהתמיד בתורה במסגרת ישיבת מרדכי הצדיק המאורגנת ע"י ארגון בחצרות החיים, וכן התקיים לפני התפילה מנין לאמירת כל ספר תהלים, כהכנה לקראת התפילה בצל מרן שליט"א, ביום גדול וקדוש זה.

בשעה 7.40 נכנס מרן שליט"א לתפילת שחרית בהיכל המתיבתא. מרן שליט"א ניגש לפני העמוד לכל התפילה כנהוג. והיתה התפילה באריכות גדולה. בברכת יוצר אור אמר מרן שליט"א גם הפיסקא 'והתקין מאורות' וכו'. ברכת אהבה רבה ארכה זמן רב בבכיות ודמעות שלישי, כשמרן שליט"א מזמר הניגון המקובל מהרה"ק מהרצ"ה מרימינוב זי"ע. כמו כן בתפילת הלחש נשמע קולו של מרן שליט"א מתחטא כבן לפני אביו בבכיות מרובות ודמעות שלישי. בחזרת הש"צ אמרו הקרוב"ץ.

אח"כ ניגש מרן שליט"א לפתיחת הארון, בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' שמואל ברגר מב"ב, לוי - הרב משולם פייש לוי משגיח בישיבה"ק, שלישי - מרן שליט"א, הגבה - הרה"ח ר' הלל גבירץ מפעיה"ק, גלילה - הר"ר אברהם מענדל ווייכברויט ממאנסי.

והחזירו הס"ת להיכל. אח"כ נערך שמחת הברית לבן הר"ר משה גבירץ מפעיה"ק (ב"ר מרדכי שלמה מפעיה"ק, וח"ר בנימין שכטר מפעיה"ק).

אחר הברית יצא מרן שליט"א לביתו נאוה"ק להניח תפילין דר"ת. ואחר הפסקה קצרה נכנס מרן שליט"א לקריאת המגילה.

מרן שליט"א כפי נוסח הקרי והכתיב: להיות כל איש שורר בביתו (א, כב) בשין שמאלית ובשין ימנית, להשמיד להרוג - ולהרוג (ח, יא), ואיש לא עמד בפניהם - לפניהם (ט, יב). לאחר הפסוק 'ויאמר המלך תלוהו עליו' זמרו הקהל כנהוג. ונמשך קריאת המגילה למעלה משעה עד השעה 8.30. כשסיים המתין מרן שליט"א עד שיגללו את המגילה, ואמר הברכה שלאחריה, ואשר הניא.

מרן שליט"א החל לזמר 'שושנת יעקב' ושרו ג' פעמים ברוב שמחה וחדוה, כשמרן שליט"א מעודד השירה בעוז. וחזר מרן שליט"א למקומו ולבש הטשריימל. ואמרו ואתה קדוש, קדיש שלם. עלינו. בסיום איחל מרן שליט"א לכל הקהל א גוט'ן פורים. ועלה מרן שליט"א לביתו לאויספאסטין עם בני המשפחה. [עקב חולשת גופו הטהור לא קיבל מרן שליט"א קהל].

בשעה 10.25 נכנס מרן שליט"א לעריכת השולחן הטהור של ליל פורים שנערך בהיכל הגדול. ופצחו חבר המשוררים והקהל בשירה אדירה לכבוד היום במשך זמן רב.

מרן שליט"א שתה לחיים ונטל ידיו לסעודה. בעת הסעודה הביאו דגים, מרק עם קרעפלעך, ושתה מרן שליט"א לחיים על כוס יין. והוסיפו להביא בשר וקרויט, וקומפוט. כן הגישו קוגעל לרגל שמחות השבע ברכות, ושמחת הוואך נאכט (לבן הר"ר משה גבירץ מפעיה"ק ב"ר מרדכי שלמה מפעיה"ק, וח"ר בנימין שכטר מפעיה"ק).

במשך השוה"ט זמרו המשוררים והקהל ניגוני שמחה לכבוד היום בליווי כלי שיר במשך זמן רב, והקהל פיזז ורקד בחדוה לקול צלילי הזמר, והשמחה גאתה לאין שיעור. בין הניגונים זימרו הניגון המקובל מהרה"ק רבי מנחם מענדל מווארקא זי"ע על המילים 'ישנו עם אחד' וגו'.

במהלך השוה"ט עלו על השולחן הר"ר משה רייך מפעיה"ק, הר"ר ישראל יעקב פיליפ מבית שמש, הר"ר שלמה זילברמן מפעיה"ק, הר"ר מיכאל יהושע בלומנטל מקרית צאנז טבריה, הר"ר נתן דוד גרין מקרית צאנז טבריה, והר"ר אהרן יהושע שווארץ מפעיה"ק, וערכו 'שפיל' לכבוד שמחת פורים, בהמחישם את מעשה בלעם ובלק עפ"י מדרשי חז"ל. כשבסיום חרזו חרוזים מיוחדים שהוכנו ע"י הר"ר אלימלך משי זהב הי"ו מחיפה, אודות עשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות, ומבואר בחז"ל (פרקי דר"א פרק לא) כי אילו של אברהם שנברא בין השמשות לא הלך ממנו דבר לבטלה, וקרן האיל

## ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

תנצבה.

מברכות קדשו לכל העושים והמעשים. בעת הקבלת קהל, הגישו הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך שליט"א ומוה"ר יואל טוביאס הי"ו מנהלי 'בחצרות החיים', את ספר הזכרונות, הקוויטל המיוחד בו נרשמו מאות מאנ"ש ברחבי תבל שזכות עצומה עומדת להם להיות שותפים עם מפעלות הקודש של 'בחצרות החיים' להבעיר הלבבות באש של תורה, עבודת ה' וחסידות, בחצר קדשנו במשך כל השנה כולה, והעתיר מרן שליט"א עליהם ליתן להם נפשם בשאלתם בכל מילי דמיטב.

באמצע הכניס לקו"פ הר"ר שמואל בורד הי"ו רשימת מאות אברכים מרשת הכוללים דחסידי צאנז בארה"ק וארה"ב אשר למדו מאות שעות ברציפות בימים הקודמים לפורים, כמשלוח מנות למרן שליט"א, והביע מרן קורת רוחו המרובה מכך, ועבר על השמות משך זמן, והאציל מברכת קדשו על כל המשתתפים.

כשעבר הרב זלמן לייב בינדר מפעיה"ק מראשי ועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז, אמר לו מרן שליט"א כי עבר שוב על המבחנים שנערכו במסגרת החזרה הכללית על הל' בשר בחלב, ונהנה מזה מאוד.

בשעה 5.50 נכנס מרן שליט"א לבית המדרש שבביתו נאווה קודש לתפילת מנחה. לפני העמוד ניגש הר"ר דוב מרדכי שימון מב"ב.

### מעמד נורא ההוד של השולחן הטהור ומשתה היין 'דביה מלכא בגילופין' ביום הפורים

מיד לאחר תפילת מנחה נכנס מרן שליט"א לעריכת השולחן הטהור ביום הגדול והקדוש שנערך בהיכל הגדול שהיה מלא באנ"ש שהגיעו מכל רחבי הארץ להתבסס ולהתעלות בהאי יומא רבה מהאי זיקוקין דנורא.

כל הקהל, ובראשם חבר המשוררים של חצר הקודש בליווי כלי זמר פתחו בשירה אדירה בניגון ליהודים היתה אורה וכו' ועוד ניגוני-שמחה רבים לכבוד היום, כשמרן שליט"א מעודד את השירה בידי הק' משך זמן רב.

מרן שליט"א שתה לחיים על כוס יין, ואיחל מברכות קדשו לכל הקהל. אחר כך נטל ידיו לסעודה לכבוד היום, והביאו דגים, ושתה לחיים על כוס יין, ושתה כל הכוס. והביאו מרק עם קרעפליך, בשר וקרויט כנהוג. לאחר הקרויט שתה מרן שליט"א עוד כוס יין ואיחל לחיים להקהל.

והגישו הרה"ג ר' חיים רפאל אייזנבך שליט"א ומוה"ר יואל טוביאס הי"ו מנהלי 'בחצרות החיים',

פשטו את המגילה כאיגרת, וקודם הקריאה הכריז הגבאי הרה"ח ר' שלמה צבי טויב הי"ו כי בברכת שהיינו יכווננו לצאת את כל מצות היום, משלוח מנות, מתנות לאביונים וסעודת פורים.

מרן שליט"א בירך את ג' הברכות, וכל סדר הקריאה היה כדאמתמול. לאחר קריאת המגילה וברכת הא"ל הרב את ריבנו זמרו ג"פ 'שושנת יעקב' כשמרן שליט"א, מעודד השירה בידי. לאחמ"כ אמרו אשרי ובא לציון וכו' והמשיכו את סדר התפילה.

לאחר התפילה (לערך השעה 11.40) בעוד מרן שליט"א מעוטר בטלית ותפילין, החל הקהל הגדול לעבור אצל מרן שליט"א שחילק לכ"א יין ומזונות למשלוח מנות, ואמר לכל אחד 'משלוח מנות איש לרעהו'. בנתיים זמרו הרבה ניגונים בשמחה ובריכוז לכבוד היום. כשסיים לחלק לכולם נכנס מרן שליט"א לביתו, והשעה היתה 12.15 בצהריים.

לאחר מכן מסר מרן שליט"א סכום נכבד עבור מתנות לאביונים לגבאי קופת השכונה 'רב חסד' המסייעים ותומכים במשפחות הנזקקות בקרייתנו הק' ובפרט ביום הפורים אשר חילקו מתנות לאביונים בו ביום; לגבאי קופת 'עזר לקהל' דחסידי צאנז אשר חילקו מתנות לאביונים בו ביום בקרב קהילתנו הק' ברחבי ארה"ק. כן נתן מרן שליט"א לגבאי הצדקה הרב מרדכי אריה ברגר סכום הגון עבור 'ועד הרבנים לעניני צדקה' ועבור 'קופת העיר' בני ברק. וסכום הגון להרה"ח ר' אהרן הופמן עבור מבצר התורה, להרה"ח ר' ישראל גולדשטיין עבור קרן אחים לשמחה, להר"ר מאיר שלום ברנסדורפר והר"ר מרדכי וימר עבור קרן עזר נישואין, ולהרה"ח ר' משה בורד עבור 'כוללי חיי תורה', ועוד כמה צדקות.

בשעה 12.55 החלו להכנס לקודש פנימה קהל אנ"ש להתברך ביום הקדוש הלזה בדבר ישועה ורחמים. קבלת הקהל נמשכה עד השעה 4.55 אחה"צ ברציפות. בין הנכנסים היו משלחות מכ"ק האדמו"ר מבעלזא שליט"א, מכ"ק האדמו"ר מויזניץ שליט"א, מהמחנות כ"ק האדמו"ר מקרעטשניף שליט"א, שהגישו משלוח מנות אשר שלחו רבם.

באמצע קבלת קהל ניגש הר"ר ארון זאב טהלר גבאי ראשי דמפעל הצדקה והחסד עזר לקהל, ומסר בפני הקודש דו"ח מהסכומים הגדולים שכבר זכו לחלק למען אחינו ובשרינו עד לשעה זו, בנוסף למה שיחולק בהמשך היום ולמחרת בפורים דמוקפים. מרן שליט"א הביע קורת רוחו מהסכומים העצומים שחולקו והאציל

## ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצבה.

חורבן הבית, לא היו מאמינים זאת שביום הפורים יכנסו אלי בחורים ואברכים אשר כל בקשתם היתה רק שיוכלו לעבוד את השי"ת בקדושה ובטהרה, שיהיה להם רק מחשבות טובות זכות ונקיות, ולא יבוא ויגרם אצלם ביטול תורה, אלא יוכלו להתקדש ולהיטהר ולעבוד את הבורא ב"ה בטהרה וכיוצ"ב, ומי מילל ומי פילל לכזאת. כי זהו באמת למעלה מהשגת אנוש שיעברו בני ישראל גלות ארוכה ומרה כל כך, ועדיין אחת תהיה בקשתם בעת הזאת אחר כל אותם הנסיונות והקשיים המרובים, לעבוד את השי"ת בקדושה ובטהרה.

ובוודאי שישנו התעוררות רחמים גדולה ביום זה, כאשר הקב"ה רואה כי מי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, ועומד ומכריז 'מאי דבעית שאל ויהיב לך', וכל התפילות עולות לפני הבוכ"ע, והוא נותן לכל אחד ואחד די והותר עוד ועוד בכל המצטרך.

✦ אם מצאתי חן בעיניך המלך ואם על המלך טוב תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי (אסתר ז, ג). נודע מש"כ בספה"ק ומקורו בזה"ק (פר' בהר, דף ק"ט ע"א) ובמדרש (אסתר ז, י) שבכל מקום שנאמר 'המלך' במגילת אסתר הכוונה למלכו של עולם. ומעתה לפי"ז ראוי לכאר פשר שאלתה ובקשתה של אסתר המלכה במה שאמרה 'תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי'.

ואפ"ל עפ"י הנודע מאמר הבעש"ט הק' זיעוכ"י (הובא בספה"ק תולדות יעקב יוסף, פר' נצבים), משל למלך אשר הכריז במדינות מלכותו על יום גנוסיא דיליה, שיהיו ימי חסד, וכל החפץ יוכל לבוא ולבקש מאת המלך כל מחסורו אשר יחסר לו, ואכן ביום זה נקהלו הקהל כולם ובאו אל המלך, וביקשו כל אחד בקשתו הפרטית, האחד בקשתו היתה שישלמו לו את כל חובותיו, והשני שיוכל לקנות דברים שונים, רעהו ביקש זהב וכסף ומרגליות טובות, והאחר שיוותרו לו על תשלום המיסים, וכך כל אחד ביקש לפום דרגא דיליה זה בכה וזה בכה. אמנם היה שם איש חכם אחד אשר השכיל לנצל הזדמנות זו מאת המלך, ושטח את בקשתו כי חפץ הוא לזכות לבוא אל המלך בכל עת שיחפוץ, ויזכה תמיד להיות מרואי פני המלך, ע"כ המשל.

את כל מאות הפתקאות של הקבלות טובות בעניין שמירת עיניים שקיבלו על עצמם מאות מאנ"ש מבוגרים, צעירים, אברכים ובחורים, לזכותו של מרן שליט"א. מה נאדר היה המראה הקודש בבוקרו של יום הפורים לאחר התפילה כאשר מסביב לדוכן המיוחד של רישום הקבלות טובות נדחקו חסידים באים בימים לצד בני תשחורת, כולם כאחד יחד מקבלים על עצמם קבלות טובות לזכותו של מרן שליט"א ולבריות גופא ונהורא מעליא.

מרן שליט"א הורה להניח הפתקאות בסמוך אליו במשך כל השולחן הטהור, ולאחר מכן הניחו אותם על השולחן בקודש פנימה.

כן ניגש הר"ר ישראל חיים בלומנטל הי"ו מנהל ארגון 'שמחם' והגיש קוויטעל ובו שמות של כל אלו מעל גיל עשרים המייחלים ומצפים לישועתם במציאות זיווגם הראוי להם. מרן שליט"א עבר במתינות על כל השמות. כשבאותה העת גברה השירה בעוז. וניגנו הרבה ניגוני שמחה וכן ניגוני ערגה והתעוררות, וההתעוררות היתה גדולה ונשגבה.

בין הפרקים אמר מרן שליט"א דברי תורה, על פסוקים מהמגילה ומאמרים שזימרו המשוררים, ונציגם הנה:

✦ כשזמרו 'אבינו מלכנו פתח שערי שמים' אמר מרן שליט"א: אין כל ספק שביום זה השערים פתוחים בשמים ממעל, ואין מן הצורך לבקש 'פתח שערי שמים', כי בפורים כל השערים פתוחים.

איתא בזה"ק (ח"ב, דף ל"ב ע"א) על יום שמחת תורה, שביום זה אומר הקב"ה מאי דבעית שאל ויהיב לך. ובפשטות סיבת הדבר, כי אחר שביום זה חוגגים בני ישראל עם התורה ומקבלים עליהם התורה ושמחים בשמחת התורה, הרי מתוך כך מתעורר בשמי מעל התעוררות רחמים גדולה, עד שהקב"ה אומר 'שאל מאי דבעי ואתן לך'.

ומעתה הדברים קל וחומר, דכל שכן הוא ביום הפורים, אשר בו קיימו וקיבלו עליהם בני ישראל התורה באהבה ובשמחה, הרי שברור כי בשמים ממעל מכריזים ואומרים 'שאל מאי דבעי ואתן לך' ויכולים לפעול כל מילי דמיטב.

והרהרתי מקודם, אשר מבלעדי הבורא ב"ה אשר הוא קורא הדורות מראש המגיד מראשית אחרית, אם היו אומרים לאחד מהברואים, ואף למלאך או לשרף, בשעת חורבן בית המקדש, את מצב בני ישראל לאחר שיעברו קרוב לב' אלפים שנה מאז

וביותר בימי הפורים ושושן פורים, דנודע מספה"ק דמעלת שושן פורים גדולה במעלתה מיום הפורים, ובוודאי שביד כל אחד לפעול ישועות ונפלאות, ברם החכם עיניו בראשו וביום זה אין תפילתו ובקשתו כי אם שיוכל ויזכה לעמוד תמיד בתפילה לפניו ית"ש ולא יבלבלוהו מחשבות זרות והרהורים זרים בעת תפילתו, ובאם יזכה לכך הרי שממילא לא יחסר לו כל טוב.

✦ ואפ"ל עוד, תנתן לי נפשי בשאלתי ועמי בבקשתי, שלא היתה תפילת אסתר כאן על עצמה כלל וכלל, כי היא הפקירה עצמה מכל וכל, אלא עיקר תפילתה היתה על ועמי בבקשתי, וכמאמר הצדיקים 'דאגה לגשמויות של האחר היא הרוחניות שלי', ולזה ביקשה אסתר שיראה הקב"ה את עם בני ישראל השרויים בצער, בריבוי מכאובים וצרות, רבים הם המצפים לישועה אם בבני אם בחיי ובמזוני, וכמה לבבות נשברות ישנם בישראל הזקוקים לרפואות וישועות, ועל זה התחננה וביקשה תנתן לי נפשי בשאלתי, ואם לעצמי לא אזכה לפעול ישועה, הרי שלכה"פ ועמי בבקשתי שלא יחסר להם לבני ישראל מאומה.

✦ גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים וגו', ביום השביעי וגו', להביא את ושתי המלכה לפני המלך בכתר מלכות וגו', ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים וגו', ויאמר ממוכן לפני המלך והשרים לא על המלך לבדו עזתה ושתי המלכה וגו', כי יצא דבר המלכה על כל הנשים להבזות בעליהן בעיניהן באמרם המלך אחשורוש אמר להביא את ושתי המלכה לפניו ולא באה וגו', ונשמע פתגם המלך אשר יעשה בכל מלכותו כי רבה היא וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן למגדול ועד קטן, וייטב הדבר בעיני המלך והשרים ויעש המלך כדבר ממוכן, וישלח ספרים אל כל מדינות המלך אל מדינה ומדינה ככתבה ואל עם ועם כלשונו להיות כל איש שורר בביתו ומדבר כלשון עמו (אסתר א, ט-כב).

מגילה זו שקראנו בשנה זו שנת תשפ"ג, לא קראנו עוד מעולם, והרהרתי בעת קריאת המגילה בפרשתא דא של הריגת ושתי, דלכאו' אין לה הבנה

והנמשל הריהו פשוט ומובן למשכיל, כי כל אחד מישראל יודע שמאת הבורא ב"ה אין צריך לבקש לא על ענייני רוחניות וכל שכן שלא על ענייני גשמויות על בני חיי ומזוני רויחי, כי אם שאלה ובקשה אחת יש לנו לבקש מאתו שנוכה לקרבת אלוקים, ונוכל תמיד להתקרב אל המלך הקדוש. וכאשר יזכה האדם לכך הרי שממילא לא יחסר לו מאומה, באשר יהיה הוא סמוך על שולחן המלך ולהיות שרוי ומצוי בהיכל המלך, ובוודאי שימלאו כל משאלותיו לטובה. ובוה ביאר מרן הבעש"ט הק' זי"ע הפסוק (תהלים קב, א) תפלה לעני כי יעמוף ולפני ה' ישפוך שיחו וגו', יעו"ש.

והנה נודע מה שדיבר בקדשו אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הק' זי"ע (מוכא בצוואת הריב"ש, דף י' ע"א; ליקוטי אמרים להמגיד ממעוריש זי"ע, סי' צה; וראה עוד מאור ושמש, הפטרה לשבת שובה) וכן כתב הרה"ק רי"א מקאמרנא זי"ע בכמ"ק (ראה ספר אוצר החיים, פר' נשא, מצוה שסג-שסד), שכאשר עומד האדם בתפילה ועולים במחשבתו הרהורים ומחשבות זרות, זהו סימן שבשמים ממעל אין חפצים בתפילתו, ומשליכים אותו ואת תפילתו מלפני השי"ת רח"ל. כי מי שאין חפצים שתפילתו תעלה למעלה אזי מן השמים מכניסים אצלו כל מיני הרהורים ומחשבות זרות, וטורפים תפילתו בפניו.

עפי"ז יבואר היטב שאלת ובקשת אסתר המלכה, שביקשה שתזכה לעמוד ולהתפלל לפניו ית"ש באין מפריע ומניע, וזהו שאמרה דאף אם אין אני ראויה וכדאית לעמוד ולהתפלל לפניו ית"ש, מכל מקום תנתן לי נפשי בשאלתי, נפשי היינו תפילה, וכדמצינו בחז"ל (ברכות דף ה' ע"ב) שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין את חבירו ויצא, טורפין לו תפילתו בפניו, שנאמר (איוב יח, ד) טורף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ, וברש"י, ומה היא הנפש זו תפלה, כמו שנאמר (שמואל-א א, טו) ואשפוך את נפשי לפני ה', ע"כ, ובקשת אסתר המלכה היתה תנתן לי נפשי בשאלתי היינו שתוכל תמיד לעמוד ולהתפלל לפניו ית"ש.

וביום הפורים שניתן לפעול בו כל טוב, ובקדשים הלילה הולך אחר היום (ראה חולין דף פ"ג ע"א),

ולכלותה, והכניעו את כח הנוקבא תחת הדוכרא, זה היה עיקר תוקף הגנס.

ובזה יובן מה שנאמר ותמאן המלכה ושתי לבוא בדבר המלך והיינו כי היא סברה שהיא גדולה במעלה יותר מן הדוכרא, ועל כן בדין מיאנה מלכוא בדבר המלך אשר ביד הסריסים. ואם היו המלך והשרים מקבלים מענתה ומשאירים את ושתי על מלכותה הרי שהיה נמנע כל הגנס, וסכנה גדולה היתה לישראל. ברם הקב"ה אשר הוא מגיד מראשית אחרית סיבב כל הסיבות שיעמוד המן עצמו בעוון ותעצומות בלא להרפות להרוג את ושתי, ובעצתו העבירו את ושתי ממלכותה, ובכך נפתח פתח הישועה לעתיד.

ועל זה דייקא כאן רמזו חז"ל ואמר ממוכן - שמוכן לפורענות, היינו שהוא עצמו הכין הפתח לפורענות שתבוא עליו, כי את כח הנוקבא לא היה בידם להכניע, זולת מה שהוא כח הטומאה עצמו עשה בעמל כפיו, כשהעביר את ושתי מן החיים, ומלכותה נתן המלך לרעותה הטובה ממנה, ובכך נמשך כל הישועה כולה.

ויתבאר בזה הכתוב (אסתר א, ט) ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם, רצ"ל דאף שכח טומאת הנוקבא הוא טומאה גדלה יותר, הרי שכאן ונהפוך הוא ובמה שהעבירו את המרשעת הגדולה הזאת ממלכותה ומגדולתה, על ידי זה גופא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם, ובלא מה שהטומאה עצמה לא היתה מהפכת הסדר להשליט הדוכרא על הנוקבא, לא היה יכול להיות הגנס, ומה שישלמו היהודים נעשה דייקא על ידי המה בשונאיהם, כנ"ל שהטומאה עצמה העבירה וכלתה כח הנוקבא, והבן.

✦ ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם (אסתר ט, א).

הנה כתיב (שם ב, ה) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי וגו', ודרשו חז"ל (אסתר ו, ב) איש יהודי - יחידי. וצ"ב הרמז בזה.

ובגוף מעשה הגזירה גם כן יש להתבונן, שנאמר (אסתר ג, א-ו) אחר הדברים האלה גדל המלך אחשוורוש את המן בן המדתא האגגי וגו', וכל עבדי

ופשר כלל כל עובדא דא, ומה שנסתבב בכאן. והאריכות הגדולה שהאריכו בסיפור הדברים.

הנה דרשו חז"ל (מגילה דף י"ב ע"ב) ממוכן, תנא ממוכן זה המן ולמה נקרא שמו ממוכן שמוכן לפורענות, ותמוה אמאי רמזו זאת המגילה מיד בראשית כשעשה אחשוורוש הסעודה שאז עדיין לא התחיל שום פורענות.

והאיר ה' את עיני בהארה מיוחדת בזה לאמיתה של תורה, דהנה איתא בספה"ק שבצד הטומאה והקליפה גדולה כוחה של הנקבה יותר מכוחו של הזכר, כך מבואר בזוה"ק (פר' פנחס, דף רל"א ע"ב) ובכתבי הארז"ל (ראה עין חיים, שער מ"ח, פרק ג' ד"ה אמנם), וכפי שמספר האור החיים הק' זי"ע (פר' יוחי, בראשית מט, יא ד"ה או יאמר) וזל"ק, וכדבר הזה ובחזיון הזה הראוני בחלום, שנאבקתי במלחמה עם הזכר ויהי נקל בעיני להכניעו והפלתי אותו בכוחי, ולנקבה נתאמצתי בכל כוחי כמה פעמים ואחר כמה מרחות יכולתי להשליכה כמה מעלות למטה לארץ אך לא כבעלה הזכר, עכלה"ק.

והנה אמרו חז"ל (ראה מגילה דף י"ד ע"א וברש"י ד"ה משל) שאחשוורוש היה רשע גדול יותר מהמן, ולפי זה ושתי שהיא הנוקבא דטומאה היתה מרושעת עשרות מונים יותר מאחשוורוש. ומעתה אלמלי היתה ושתי נשארת בגדולתה ולא היתה נהרגת, הרי שלא היה באפשרי שיהיה להם לישראל גם גדול זה, והיתה הסכנה גוברת ועולה למעלה ראש כי לא היו יכולים לכבשה.

ואשר על כן הוכרחו משמים להשתמש בכח הטומאה עצמה לבטל ולהכניע את ראש הטומאה ולהרוג את ושתי, ובבחי' מיניה וביה אבא ניזיל ביה נרגא (סנהדרין דף ל"ט ע"ב). וזה היה עיקר תוקף הגנס שסיבבו מן השמים שהטומאה עצמה תוריד את ושתי מגדולתה להורגה, ושוב אחר שנעקרה טומאת ושתי לא היתה טומאת אחשוורוש בתוקפה ככתחילה, ומתוך כך יכלו לאחר מכן להכניע הטומאה ולבטלה ולבערה כליל.

נמצא שמה שנאמר וישלח ספרים אל כל מדינות המלך וגו' להיות כל איש שורר בביתו, ומה שהורידו את ושתי היא הנוקבא דטומאה מגדולתה להרגה

באופן כזה. וכל זאת כדי לעורר לפניו בחי' אמרם ז"ל במדרש (לקח טוב שיר השירים ו, יא) בכל שנה בחדש האביב הקב"ה מחזר בעולם לראות אם יש צדיק בעולם שיגאלו ישראל בזכותו, כי אם ישנו צדיק אמת אחד העובד את קונו וצורו הבורא ב"ה הריהו מציל את כל בני הדור.

ברם כדי לעורר בחי' זו לפניו, הרי שבהכרח להכין תחילה אתערוותא דלתתא מלמטה, שעל ידי כן יתעורר עובדא דלעילא כנודע מהוזה"ק (ח"א, דף פ"ו ע"ב). ועל כן סיבב הקב"ה ענין זה כן, שהמן הרשע אשר כל העולם ברשותו, וכל בני עולם כורעים ומשתחיים לו, והנה כאשר ישנו מרדכי אחד ויחידי שאינו כורע ומשתחיה לו, על כן הוא מבקש להרוג את כל עם בני ישראל מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד. כשעונש זה משית הוא עליהם בגין עוונו של יחיד מישראל.

ומעתה כיון דחזינן שגם הטומאה פסקה שבגין יחיד יש לחייב את כל הכלל כולו, מעתה מרובה מדה טובה ממדת פורעניות ת"ק פעמים (יומא דף ע"ו ע"א), ומכל שכן וקל וחומר שמרדכי יחיד יכול להגין ולהציל את כל בני ישראל. ודבר זה נשאר קיים לדורות עולם, שבכל אופן שהוא איך שלא יהיה גם כשהמקטרג יקטרג על בני ישראל וידבר עליהם רעות, עונה אותו הקב"ה כי הלא יש לו בדור הזה יותר ממרדכי יחידי, וישנם בדור הרבה צדיקים, וזכותם הוא שתגין על הדור כולו. וכפי שפסקו הם בעצמם שיחיד יש בו כדי לחייב את הכלל כולו, א"כ כל שכן וקל וחומר שיחיד יש לו הכח לזכות ולהגין על כל הדור כולו. וזהו אמת ויציב.

זהו שנתכוונו חז"ל כשדרשו איש יהודי - יחידי, לרמוז על הנ"ל שיש כח ביד היחיד להגן ולהציל את כל בני הדור מפני הפורעניות.

ועל זה רמז הכתוב ונהפוך הוא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם, רצ"ל שכשם שהמה בשונאיהם שהשונאים קבעו שהיחיד מחייב את כל בני הדור, ובגין חטא היחיד ביקש המן להרוג אנשים נשים וטף, אם כן כל שכן שצדיק אחד מזכה לכל בני הדור, וממילא אשר ישלמו היהודים המה בשונאיהם.

המלך אשר בשער המלך כורעים ומשתחיים להמן וגו' ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה, ויאמרו עבדי המלך אשר בשער המלך למרדכי מדוע אתה עובר את מצות המלך וגו', ויגידו להמן לראות היעמדו דברי מרדכי כי הגיד להם אשר הוא יהודי, וירא המן כי אין מרדכי כורע ומשתחוה לו וימלא המן חמה, ויבו בעיניו לשלח יד במרדכי לבדו כי הגידו לו את עם מרדכי ויבקש המן להשמיד את כל היהודים אשר בכל מלכות אחשורוש עם מרדכי. ועמד המן והפיל פור הוא הגורל וגו', ואמר למלך ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים וגו', ונתן לו המלך בקשתו והסיר טבעתו מעל ידו ויתנו להמן.

והנה המן רואה כי ההצלחה מאירה לו פנים ביותר עת אשר נקרא רק הוא והמלך לסעודה אשר אסתר המלכה עושה, וכפי שאמר לאוהביו ולורש אשתו שאין קרוי לה עם המלך כי אם הוא לבדו, ובכל זאת בעת שחוזר הוא מסעודת אסתר (אסתר ה, ט-יד) כראות המן את מרדכי בשער המלך ולא קם ולא זע ממנו וימלא המן על מרדכי חמה, ויתאפק המן ויבוא אל ביתו וגו', ויספר להם המן את כבוד עשרו ורב בניו ואת כל אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על השרים ועבדי המלך, ויאמר המן אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי וגם למחר אני קרוא לה עם המלך, וכל זה איננו שווה לי בכל עת אשר אני ראה את מרדכי היהודי יושב בשער המלך וגו'.

המתבונן בפסוקים אלו הרי שהמן נראה בעיניו כמחוסר דעה, והלא מה חסר לו בעולמו, הריהו יושב בכבודו של עולם, וישם המלך את כסאו מעל כל השרים אשר איתו ומינהו למשנה למלך וכמעט ונעשה גדול יותר מהמלך בעצמו. כל הרוואה את המן כורע ומשתחוה לו, לבד מאיש יהודי יחידי זקן שאינו חפץ להשתחוות, וכי בגין כך 'וכל זה איננו שווה לי', אתמהה, ועפ"י פשטות אין לזה כל הגיון והסבר.

אכן נראה שכל זה הוא מהמסבב כל הסיבות הבורא ב"ה, אשר כאמור הוא בעל הרחמים והחסדים והוא מגיד מראשית אחרית, ומרחם וחם על בניו אהוביו עם בני ישראל, ועל כן סיבב כל הענין



כמר דוד פולק נ"י, מחרוזת רגש והתעוררות של ערגה כיסופין וציפייה לגאולה העתידה, ובהם ניגונים באידיש ועוד.

אח"כ נשא מרן שליט"א מדברות קדשו, וזהו תוכנם: נודע מה שכתב הר"ן (ריש מס' מגילה, ד"ה ויש כאן) בטעם הדבר שתיקנו יום ט"ו לכרכין המוקפין חומה, שהוא משום כבוד ירושלים שהיא גם מוקפת חומה, ולכבודה תקנו יום מיוחד ליו"ט פורים לכל הכרכין המוקפין חומה. וראוי לבאר הענין מה שהתקינו זכר לכבודה של ירושלים דייקא בימי הפורים, ולא בשאר חגים ומועדים.

במגילת אסתר (ט, ל-לא) וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת, לקים את ימי הפורים האלה בזמניהם כאשר קים עליהם מרדכי היהודי ואסתר המלכה וגו'. והנה דרשו חז"ל בריש מגילה (דף ב' ע"א) 'בזמניהם' שזמנו של זה אינו כזמנו של זה, דהיינו שנחלקו הזמנים לפי המקומות, שהפרזים עושים את יום הפורים בארבעה עשר לחדש אדר, והמוקפין עושים את יום הפורים בחמשה עשר בו. אמנם כבר נפסק בשולחן ערוך (סימן תרצ"ו, סעיף ג') דיום י"ד וט"ו נקבע ליו"ט הן לבני העיירות והן לבני הכרכים ואין מתעניין ומספידין בהם, ואין אומרים בהם תחנון. ומוטל עלינו חובת ביאור ענין השמחה בכל העולם ביום שושן פורים.

בגמ' (מגילה דף ז' ע"א) דרשו תנאים ואמוראים מכמה מקראי קודש ממגילת אסתר שאסתר ברוה"ק נאמרה, רב יוסף אמר מהכא, וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים, רב נחמן בר יצחק אומר מהכא וזכרם לא יסוף מזרעם (אסתר ט, כט), ומנא ידע את העתיד, ובהכרח דברוח הקודש נאמרה.

עוד אמרו חז"ל בגמ' (שם דף ה' ע"ב) דהספד ותענית קבילו עליהו מלאכה לא קבילו עליהו, דמעיקרא כתיב (אסתר ט, יט) שמחה ומשתה ויום טוב, ולבסוף כתיב (שם פסוק כב) לעשות אותם ימי משתה ושמחה ואילו יום טוב לא כתיב, יעו"ש, וטעמא בעי מפני מה אכן לא קיבלו עליהם בני ישראל את ימי הפורים כיו"ט.

והנראה בזה, כי הגם שבאמת ניצלו בני ישראל ממות לחיים, ושונאי ישראל והמן בראשם נחלו

והוסיפו להביא גם קוגל לרגל שמחת השבע ברכות, ופירות לרגל שלישי למילה של נינו של כ"ק מרן שליט"א, הרך הנימול כמר יקותיאל יהודה נ"י בן נכדו הרה"ג ר' שמואל דוד לייזער שליט"א מפעיה"ק חתן הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א, ואמר מרן שליט"א:

הביאו כאן פירות לרגל שמחת שלישי למילה, ויעזור השי"ת שכולכם כל אחד ואחד מכם תזכו לעשות בריתות.

מעיינות אזי יזובון ומי ישע ישאבון, בשעה זו ניגשו כמה מצפים לישועה בבני ברוכי לקבל פרי (תפוח) מיד הקודש. רגשות הלב גאו בשעה זו, כאשר הקהל החל לזמר בעוז וימלא משאלותינו במדה טובה ישועה ורחמים, 'והריקותי לכם ברכה עד בלי די'.

כשימרו 'האדרת והאמונה', עודד מרן שליט"א הזמרה בעוז, וביותר בפיסקא 'הכתר והכבוד', 'המלוכה והממשלה' ו'הפדות והפאר'. בפיסקא 'השיר והשבח' קם מרן שליט"א ופצח בריקוד נלהב, כשהוא נתמך על ידי בניו הגה"צ אב"ד קרית צאנז נתניה שליט"א והגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א, הלהיב מרן שליט"א הריקוד ביותר, כשמרן שליט"א מרקד טפח וטפחיים מע"ג הקרקע. והמשיכו עוד בניגון 'ועלו מושיעים בהר ציון' וגו', כשמרן שליט"א ממשיך לרקוד על מקומו. אחר זמן התיישב מרן והמשיכו עוד בניגוני זמרה ושמחה משך זמן.

לפני ברכה מ"ז הורה מרן שליט"א לזמר 'יום ליבשה' לרגל סעודת הברית. מרן שליט"א בירך על הכוס, וזימר מרן שליט"א 'דוי הסר' לרגל השבע ברכות, ו'נודה לשמך' לרגל סעודת ברית. ואמר מרן שליט"א 'רועינו זונינו' כבשבת ויו"ט, כן אמר מרן שליט"א כל ה'הרחמן' למועדים וזמנים שבת ראש חודש ויו"ט וכו'. אח"כ בירך מרן שליט"א השבע ברכות (לחתן החבר מאיר נ"י בה"ר מנחם מאניש ויזל משגיח בישיבה"ק, עם בה"ר נפתלי וינברגר מפעיה"ק). וזמרו עוד כמה ניגוני שמחה, ובסיום השוה"ט בשעה 9.15 חזר מרן שליט"א לביתו נאוה קודש.

### ליל שושן פורים

בשעה 10.25 נכנס מרן שליט"א לתפילת ערבית בביתו נאוה קודש. לפני העמוד התפלל - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א. לאחר התפילה בשעה 10.50 הגיע מרן שליט"א להיכל הגדול לעריכת השולחן הטהור לכבוד האי יומא רבא דשושן פורים. מרן שליט"א שתה יין ואיחל לחיים לקהל, ונטל ידיו לסעודה. בסעודה הביאו דגים, מר"ק בשר וקרויט. במהלך השוה"ט זימרו המשוררים הרבה ניגוני שמחה וריקוד. באמצע זימרו המשוררים יחד עם הבה"ח בנש"ק



ישראל קדושים שיזכו לגאולה השלימה, כאשר עינינו רואות שעדיין זכרון ירושלים עומד לנגד עינינו תמיד. וכמבואר בספה"ק (ראה קדושת לוי, על מגילת איכה) הוה שקונן ירמ' הנביא ואמר (איכה ג, יט-כב) זכר עניי ומרודי לענה וראש, זכור תזכור ותשוּח עלי נפשי, שכאשר נזכרים בבית המקדש אשר היה בנוי לתפארה בירושלים עיר הקודש, והיו עומדים שם הכהנים בעבודתם ולויים בדוכנם וישראל במעמדם, הרי שעל זה תשוּח עלינו נפשנו לבנו עלינו דווי ומעינו חמרמרו, ובכל זאת זאת אשיב אל לבי על בן אוּחיל, וכשרואים שעל אף הכל עדיין אנו מייחלים ומצפים לישועה השלימה, לכן אוּחיל ואקוה והרי זה אות וסימן ברור כי חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, ועצם הציפייה לישועה היא התקווה הגדולה ביותר.

ענין זה מתעורר ביותר בכל שנה ושנה בימי הפורים, כאשר אנו רואים שלא קיבלו בני ישראל עליהם ימים אלו ליום טוב, והיינו לפי שלא זכו לישועה השלימה, מטעם זה גופא אנו עושים יום נוסף יום שושן פורים לכבודה של ירושלים, אשר בו אנו מודים ומהללים להשי"ת, על כי בציפיתנו ציפינו, ועדיין אנו מייחלים ומצפים לישועתו השלימה, ולא באנו חלילה לידי יאוש. כי אם עדיין בהתלהבות גדולה אנו אומרים 'לשנה הבאה בירושלים הבנויה', באותה ההתלהבות שאמרו אבותינו מדור דור לפני אלף שנים ויותר, ועל אף שהגלות נמשכת ונמשכת עוד ועוד, מכל מקום אף לא לרגע אחד קט לא אבדה התקוה לישועה מישראל קדושים. אדרבה ואדרבה, באריכות הגלות ככל שמתקרבים יותר ויותר לישועה, הרי שהציפייה והייחול בישראל מתגבר יותר ויותר.

וזהו כאמור ענין יום שושן פורים, דווקא אחרי יום הפורים שלא קיבלו אותו ליום טוב משום שציפו וקיוו לבנין ביהמ"ק, לכן למחרת היום אנו נותנים בו שבח והודיה להשי"ת על שעדיין אנו מצפים ולא נתייאשו חלילה מן הגאולה אפי' לרגע אחד. כשענין זה אינו כי אם גם גדול וכח אלו-ה גדול הזורח בתוך עם בני ישראל, ליתן להם הכח להאמין ולצפות לביאת המשיח.

מפלה נחרצת, ברם סוכ"ס עדיין לא היתה הישועה השלימה, ואחשוורוש במאמרו לאסתר המלכה אמר (שם ז, ב) עד חצי המלכות ותעש, ודרשו חז"ל (מגילה דף ט"ו ע"ב) ולא דבר שחוצץ למלכות ומאי ניהו בנין בית המקדש, שלא ניתנה הרשות לעם בני ישראל לבנות את בית המקדש עד ימי כורש. ולזה אף שהודו בני ישראל והיללו לשמו ית' על הצלת הגוף והגם הגדול שעשה עמהם, אכן כל זמן שבית אלוקים חרבה ולא זכו לבנות את בית הבחירה לא רצו לקבוע הימים הללו ליום טוב, ולכן יום טוב לא קיבלוהו עליהם.

ואמנם אע"פ שלא קיבלוהו עליהם ליו"ט מהאי טעמא שלא זכו שיבנה להם בית הבחירה, מכל מקום חפצו לקבוע ולהורות שעם בני ישראל מצפים ומייחלים תמיד לגאולה ולבנין ביהמ"ק שהר חסדי ה' כי לא תמנו כי לא כלו רחמיו, ועתיד הקב"ה לשלוח את אליהו הנביא מבשר הגאולה, ויזכו בני ישראל לגאולה השלימה. ולזה התקינו מלבד את יום הפורים גם היום שלאחריו כיום 'שושן פורים', אשר הוא לכבודה של ירושלים כדברי הר"ן, וביום זה מורים ומרמזים עם בני ישראל כי לא התייאשו חלילה מן הגאולה אלא אדרבה מצפים המה ומייחלים לישועת ה' השלימה בבנין ביהמ"ק בתוככי ירושלים הבנויה.

\*

ביתר שאת יש לומר, כי הנה כאשר נתבונן בדבר, עינינו תחזינה נפלאות, כי לכאו' על פי דרך הטבע אחר שנות גלות ארוכה ומרה כ"כ, כאשר גולה אחר גולה גלו ישראל, ובכל מקום נתכו על ראשם גזרות קשות ואכזריות, ומתוקף הצרות הרי בדרך הטבע היו צריכים לשכוח כליל מירושלים עיר הקודש. ומה גם שהרומיים הרשעים ימ"ו אף שינו את שם העיר כנודע ולא נתנו לקרואה בשמה הראשון, כמו בן עקרו שם 'ארץ ישראל', וקראו שמה כ'פלשתינה'. וזה זמן זמנים טובא שהיו עלולים בני ישראל לשכוח כלול שהיתה כאן עיר כלילת יופי וירושלים שמה.

והנה לא כן הוא, ועם בני ישראל אין שוכחים אף לא לרגע קט ואין מסירים מזכרונם את זכר ירושלים עיר הקודש. וזה גופא היא התקוה הגדולה של

כשהיו באושוויץ ונשרפו בקרמטוריום, מכל מקום לא התייאשו מן הגאולה אפי' לרגע קט, ותמיד ציפו וייחלו ישראל קדושים לביאת המשיח, ועד היום הזה הציפייה והייחול לגאולה השלימה מעורר רחמים מרובים בשמי מעל, להריק על ישראל קדושים כל מיני השפעות טובות.

ירא ה' בעני עמו שעדיין הם מצפים ומייחלים לישועתו השלימה, וגלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, על כן הרחמן הנקדש יתברך ויתעלה וישפיע לבני ישראל כל מיני השפעות טובות רחמים וחסדים, ונוכה לראות בשוב ה' את שיבת ציון מתוך רחמים וחסדים אורה ושמחה. ובוודאי שכל אלו השמחים בימי הפורים בגלות הם ישמחו גם בפורים דלעתיד לבוא, ובביאת המשיח יפזו וירקדו יותר ויותר, כי לא יתכן שמי שהיה מרקד ושמח ומאמין בציפייה ואמונה לביאת המשיח גם כשניתכו על ראשו צרות וגלויות לא יוכל לרקוד ולשמוח לעתיד לבוא, ובוודאי יפזו לקראת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.



בברכהמ"ז על הכוס נתכבד הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א וראש כולל מפעל הש"ס 20 דף במרכז התורה. אח"כ חילק מרן שליט"א כוס של ברכה ליושבי השולחן, וחזר מרן שליט"א לביתו.

#### יום רביעי פר' תשא ט"ו אדר פורים דמוקפין

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יעקב נ"י בן הר"ר נפתלי ברנט מקרית הבעש"ט פ"ת (בן הדומו"צ הג"ר מרדכי שליט"א, וח"ר אפרים רייך מק. הבעש"ט). בתפילת שחרית לא אמרו העקידה, למנצח ובית יעקב.

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר דוד בן ציון רייך מקרית צאנז טבריה (ב"ר מאיר לרפו"ש מבארא פארק, וחהג"ר אריה ליבוש רייך מנהל מפעל החסד הגדול שפע חיים ורחמים).

בשעה 6.00 התפלל מרן שליט"א מנחה. אח"כ נכנס מרן שליט"א להיכל המתיבתא לעריכת 'השולחן הטהור אשר ישועות בו מקיפות' לכבוד יום 'שושן פורים' אשר נודעה סגולתה ממרן הדברי חיים זי"ע, ומכ"ק מרן אדמו"ר זי"ע כמסוגל לישועות והשפעות טובות.

מזה הוכיחו חז"ל כי אסתר ברוח הקודש נאמרה, כי אף כאשר יהיה עת אשר יקויים בהם הכתוב (דברים לא, יח) 'ואנכי הסתר אסתיר פני מהם', וישרור רח"ל בחי' הסתר פנים, מכל מקום יודעים הם כי בוודאי לא יטוש ה' עמו אף לא לרגע אחד קט, ומתחזקים המה תמיד באמונת אומן אמונה גדולה בישועת ה' הקרובה. והסימן לכך כי הלא והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור וגו' וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם, ולא ישכח מהם הציפיה והייחול לגאולה, וכאמור זה לכד מכנים בנו תקוה גדולה.

זהו שרמז הכתוב בסיום המגילה לאמר 'וישלח ספרים אל כל היהודים אל שבע ועשרים ומאה מדינה מלכות אחשורוש דברי שלום ואמת', דהנה אמרו חז"ל (שלהי עדיות) אין אליהו בא לא לקרב ולא לרחק אלא לעשות שלום בעולם. וכתוב (תהלים כט, יא) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, והיינו שהקב"ה נתן לישראל התורה הנקראת 'עוז' כנודע (שהש"ר א, כג), אכן עיקר התיקון יהיה לעת אשר ה' יברך את עמו בשלום, שאז יהיה תיקון העולם כאשר תגלה ותראה מלכותך עלינו ויתקן עולם במלכות שד"י. ורמז כאן בסיום כל השתלשלות הנס בימי מרדכי ואסתר ענין הגאולה העתידה הרמוזה בתיבת 'שלום', לרמז שאף כי גדולים הם הימים הללו ואנו מודים ומשבחים להבוכ"ע על כל הניסים, אכן עדיין אנו מצפים ומייחלים לעת אשר לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם, היינו בב' הזמנים, יום הפורים ויום שושן פורים, שזה יהיה לעתיד לבוא אשר כל עיקר יום זה הוא כאמור להודות להשי"ת על שעדיין אנו מצפים ויודעים כי בוודאי יעזרינו ה' אלוקינו ויחיש לנו את הגאולה השלימה.

בכל שנה ושנה ביום שושן פורים, מתחזקים ישראל בהתחזקות גדולה של אמונה ובטחון, ומזה נעשה התעוררות רחמים גדולה בשמי מעל. ולזה מתאמרי בשם צדיקים כי ביום שושן פורים יכולים להמשיך ישועות גדולות יותר מיום הפורים, ולהג"ל יש לומר שזהו בכח הציפייה לישועה, שעם בני ישראל על אף כל הקשיים והניסיונות, וכל הגזירות הרעות והמרות שנגזרו על ישראל קדושים, גם

קודם לכן הוגשה עבור הקהל סעודה ערוכה לכבוד היום מתרומתו הנכבדה של הנגיד הרה"ח ר' אהרן הלפרן מירושלים, לע"נ אמו ע"ה שהיום חל היארצייט. מרן שליט"א שתה יי"ש ואיחל לחיים, ונטל ידיו. חבר המשוררים זמרו ניגוני התעוררות ושמחה בליווי כלי זמר.

כשזימרו 'ימלוך ה' לעולם וגו' וקרא זה אל זה ואמר קדוש', אמר מרן שליט"א:

הנה הקב"ה אינו חפץ רק במה שיהללו ויודו לשמו ויאמרו הכל כי קדוש הוא, אלא עיקר הנייחא לפניו הוא מה שכל אחד אומר על זולתו שהוא קודש. וזה שרמז הכתוב ואתה קדוש הקב"ה שהוא קודש על מה הוא יושב ומצפה על תהלות ישראל וקרא זה אל זה ואמר קדוש שכל אחד מישראל יאמר על זולתו כי קדוש הוא. [וכעין הנודע על הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שהיה קורא לכל אחד ואחד בשם 'צדיק'].

במהלך השוה"ט עלו הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה"ק לצעירים פעיה"ק, ואחיו הרב מנחם לוי ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד, בענין לדון את חבירו לכף זכות ולראות כל דבר אצל זולתו בעין טובה, במשנתו הטהורה של כ"ק מרן שליט"א, ובעיקר על פי מה שנשא בקדשו בעידן רעד"ר פר' תצוה העעל"ט.

אח"כ כיבד מרן שליט"א את הרה"ח ר' יוסף ישראלי שליט"א שו"ב דקהילתינו הק' בארה"ב לזמר שושנת יעקב. כן זימר עוד כמה ניגונים לשמחת היום.

ונשא מרן שליט"א מדברות קדשו לכבוד היום, וזהו תוכנם:

בפסוק במגילה (אסתר ט, יב-יג) ויאמר המלך לאסתר המלכה בשושן הבירה הרגו היהודים ואבד וגו' ומה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עוד ותעש, ותאמר אסתר אם על המלך טוב ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום ואת עשרת בני המן יתלו על העץ. הנה ראוי לבאר פשר בקשתה של אסתר לינתן עוד יום ליהודים, וכן מה שנקמה בלשונו הלשון 'לעשות כדת היום', ולא אמרה להרוג בשונאייהם וכדו'.

[ואגב אורחא נראה לומר שלכן נקראו הימים הללו בלשון רבים 'פורים', בעוד שיותר היה לקראו 'פור' על שם הפור שהפיל המן, אלא שרמז יש בדבר על שם מה שביקשה אסתר לקבוע יום נוסף. וכבר עמד בזה במנות הלוי למהר"ש אלקבץ זי"ע, וביאר שנקרא בלשון רבים, כי המן הפיל כמה וכמה גורלות לכון החודש והיום וכו' וכמו שנאמר (ג, ז) 'הוא הגורל לפני

המן מיום ליום ומחודש לחודש' וגו', יעו"ש]. והנראה בזה, עפ"י מש"כ בספה"ק צמח דוד (לפורים, ד"ה ובבואה) לפרש הפסוק (ט, כה) ובבואה לפני המלך אמר עם הספר ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו ותלו אותו ואת בניו על העץ.

ופירש באופן נפלא, על פי מאמרם ז"ל (ירושלמי מכות, פרק ב, הלכה ו), שאלו לחכמה חוטא מהו עונשו אמרה להם (משלי יג כא) חטאים תרדף רעה, שאלו לנבואה חוטא מהו עונשו אמרה להן (יחזקאל יח ד) הנפש החוטאת היא תמות, תורה אמרה יביא קרבן ויתכפר, שאלו לקודשא בריך הוא חוטא מהו עונשו אמר להן יעשה תשובה ויתכפר לו.

ובאותו הדור לא עשו ישראל תשובה, כדמוכח ממה שנהנו בסעודתו של אותו רשע, וגם קרבן לא היו יכולים להביא כיון שלא היה בית המקדש קיים, ונשאר רק הדרך של חטאים תרדף רעה ונפש החוטאת היא תמות, ולכן יצאה הגזירה להשמיד להרוג ולאבד.

אבל הקב"ה לא הסכים לזה, ואמר דהנה כל ענין הבאת הקרבן הוא שהאדם ירהר בתשובה ויחשוב שכל מה שעושים לכהמה בשחיטה וזריקה וכו' היו צריכים לעשות לו, אלא שחם עליו הקב"ה ואמר שיביאו תמורתו בהמה, ובכך יתעורר האדם לתשובה. ואם כן אף שכעת אין בית המקדש קיים, יכולים לעשות פעולה זו על ידי הריגת ותליית המן, שבני ישראל ירהרו לעצמם שבאמת היו צריכים לתלות אותם ולהמיתם בגין חטאייהם אלא שהקב"ה תלה תחתייהם את המן, ועל ידי זה יתעוררו לתשובה. [וביותר עפ"י מה דאיתא במדרש (במדב"ר כא, ג) כל השופך דמם של רשעים כאילו הקריב קרבן, ושפיר יש שייכות בין הריגת הרשעים להקרבת קרבנות].

וזה שאמר הכתוב, ובבואה לפני המלך, רצ"ל כשבא הקטרוג לפני מלך מלכי המלכים ב"ה, אמר הקב"ה, עם הספר, רצ"ל עם מה שאמרה תורה יביא קרבן ויתכפר, ואף שכעת אין בית המקדש קיים יכולים לעשות זאת על ידי ותלו אותו ואת בניו על העץ, עכד"ק ודפח"ח.

ויש להוסיף ולומר עפ"י זה דבר יקר, דהנה נודע מה דאיתא בזה"ק (פר' במדבר, דף קכ"א ע"א) והביאו רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר (מאמרי חודש תשרי, מאמר ב, אות כו) שעל ידי קבלת מסירות נפש בפועל זוכים למחילת עוונות, ומסירות נפש בפועל מכפרת על הכל כיום המיתה, ויום המיתה מכפרת כנודע. ואף עבירות שאין מועילה עליהם תשובה גרידא, הרי שעל ידי קריאת שמע בכוונה ובמסירות נפש שאף אם ישחטוהו וישרפוהו ויעמדו עליו להרגו בכל מיני מיתות משונות לא יכפור חלילה אפי' לא לרגע אחד, כי אם יאמין באמונת אומן כי ה' אלוקינו ה' אחד, הרי זה נחשב בשמים ממעל כאילו מסר נפשו בפועל ממש, וזוכה למחילת וכפרת עוונות (וראה ספר חסידים, סי' רכב; וראה עוד מגיד תעלומה, ריש ברכות).

ולפי"ז יש לומר שכאשר יצאה הגזירה מאת המן להשמיד להרוג ולאבד, צייתה אסתה על מרדכי (ה, טז) לך כנוס את כל היהודים וגו', והתאספו אז הכל לעשות תשובה שלימה לפני הבורא ית"ש, וקיבלו על עצמם שכעת אחר שראו מה שגרמו במעשיהם שיצאה גזירה זו, ואף שאולי היה להם צד היתר מה שהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר (ראה רש"י מגילה דף י"ב ע"א ד"ה שהשתחו), ולא מסרו נפשם להריגה, משום שלא פלחו לצלמא ממש כי אם לציור ודמות בעלמא שהיה לכבוד (עי' פסחים דף נ"ג ע"ב, ובתוד"ה מה), כעת קיבלו על עצמם מסירות נפש בפועל ממש שלא לחזר חלילה אחר קולות והיתרים. ומסירות נפש זו שקיבלו עליהם ישראל היה חשוב בשמים ממעל כאילו מסרו נפשם בפועל להריגה, וכך נתבטלה הגזירה, ומתוך כך זכו לכפרה שלימה.

\*

והנה בספה"ק אגרא דכלה (פר' תבוא) כתב רביה"ק מוהרצ"א זי"ע לבאר הפסוק (דברים כו, טז) היום הזה ה' אלקיך מצוך לעשות את החוקים האלה ואת המשפטים ושמרת ועשית אותם וגו', בהקדם מה שיש לדקדק בזה כמה דקדוקים, א. מהו היום הזה, וכי ליום הזה בלבד נצטוו, ואדרבא מקודם לזה מדבר במצות התלויות בארץ דייקא. ב. שהתחיל בעשיה בלבד שנקט הכתוב הלשון 'מצוך לעשות', וסיים בשמירה ועשייה 'ושמרת ועשית אותם' וגו'.

ועוד כמה דקדוקים שיש בהני מקראי קודש. וביאר בקדשו, ותו"ד, כי הנה המצוה שנצטוו בראשית הפרשה הוא מצות הבאת הביכורים וכן מצות ביעור מעשר, שהמה מצוות התלויות בארץ, ומכאן ואילך עד סיום התורה, אין עוד ממנין תרי"ג מצוות רק ג' מצות, והם א. הליכה בדרכיו ית' (דברים כה, ט), ב. מצות הקהל (שם לא, יב), ג. ומצות כתיבת ספר תורה (שם פסוק יט). וג' מצוות אלו אפשר לקיים בכל עת וגם בדורינו אנו, כי מצות הקהל מצוה לקיים בכל עת גם כשאין מלך בישראל לאסוף אסיפות במועדי ה' ולדרוש מענייני דיומא, וכמו שאמרו רז"ל (מגילה דף ד' ע"א) משה תיקן להם לישראל שיהיו דורשין הלכות החג בחג, וכן נמי מצות 'והלכת בדרכיו', ומצות 'כתיבת ספר תורה', שכל אלו שייכים וקיימים גם בדורינו אנו. ואילו המצוות שנמנו עד עתה ובפרט אלו ב' המצוות האחרונות המה לא שייכים בדורינו, שמצוותם לעלותם לירושלים עיה"ק, וזה אינו שייך בזמן הזה.

ומאחר שכן יבוא האדם לדמות שחלק גדול מהתורה אין באפשרות לקיים בזמן הזה, כי עתה בגלותינו חסרים אנו הרבה מצוות, וכנודע מש"כ בהקדמת ספר החינוך (ועיין ישמח משה פר' בשלח, עה"פ ויאמר כי יד, ד"ה והנה לפי זה; פר' תרומה, ד"ה עוד ביאור על המדרש, אות ג; ועי' תפילה למשה על תהלים סח, י) שלאחר החורבן נחסרו שמ"ג מצוות שאי אפשר לקיימן, ונתנו בה סימן הגש"ם חלף הלך לו (שיר השירים ב, יא), והיינו רוב מתרי"ג, יעו"ש.

והנה ידוע כי כל התרי"ג מצוות מחויב כל איש ישראל לקיים בכדי לתקן כל שיעור קומתו רמ"ח איבריו בקיום רמ"ח מצות עשין ושם"ה גידיו בשמירת שם"ה לאוין, ועל ידי זה ישתלם לו החלוקא דרבנן להתלבש בו כבואו לראות את פני ה' בחיים הנצחיים. ומה יעשה האדם באותן המצות שאי אפשר לו לקיימם בבחירתו וכו', אלא שלזה אמרו חז"ל (מנחות דף ק"י ע"א) כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, וצריך האדם לעסוק בדיניהם ואופני קיומם ויצפה במחשבתו בלבבו ונפשו מתי תבא לידי ואקיימנו ויחשב לפני הבורא כל כאלו מקיימם, כיון שממנו אין מונע דבר למד ויודע תכסים

\*

וביותר יש לומר עפ"י מה שמבואר במפרשים (ראה להגה"ק החיד"א זלה"ה, הגדה של פסח פה אחד, פיסקא והיא שעמדה), לבאר מה שיוסד בעל ההגדה והיא שעמדה לאבותינו ולנו וכו' והקב"ה מצילנו מידם. עפ"י המבואר בחז"ל (תוס' קידושין דף ל"ט ע"ב ד"ה מחשבה) דבאומות העולם מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה, ובתוס' שם הביא ראיה לכך ממה שנאמר גבי עשו שאמר הכתוב (עובדי א, י) מחמם אחיך יעקב תכסך בושה ונכרת לעולם, יעו"ש.

ועל זה רמז והיא - ענין זה של מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה - שעמדה לאבותינו ולנו, שלא אחד בלבד עמד עלינו לבלותינו והקב"ה מצילנו - מידם, כי כל פעם מצרף הקב"ה את מחשבות הגויים למעשה וכאילו נתקיימו כבר, ובזאת נמשך לבני ישראל רווח והצלחה כאילו באה עלינו כל אותם פורעניות שהמה חפצים להרע לנו.

והגה"ק הקול אריה (הגדת קול אריה; וראה גם הגדה של פסח למהרא"ל צינץ) ביאר בזה הסמיכות שמיד ממשכים ואומרים צא ולמד מה ביקש לבן הארמי, דכשם שבלבן הארמי צירף הקב"ה מחשבה רעה למעשה, דאף שלא הרג בפועל קרינן עליה 'ארמי אוכד אבי', כמו כן הוא בכל האומות, שמחשב להם הקב"ה מחשבה רעה למעשה, ובזה נמשך כאמור רווח והצלחה לבני ישראל, כי מחשב הקב"ה כאילו נתקיים בהם אותו המחשבה הרעה בפועל, ומתכפר להם עוונותיהם על ידי כן, וכנודע (ראה פסחים דף נ' ע"א; שיהש"ר ב, א) במי שנהרג על קידוש ה' שנמחלין לו כל עוונותיו, וכאמור שכשמקבל על עצמו מסירות נפש להקב"ה מתכפרים לו כל עוונותיו, (וכן ביאר בספה"ק אך פרי תבואה, פר' בלק, יעו"ש).

זהו שביקשה אסתר המלכה אם על המלך טוב ינתן גם מחר ליהודים אשר בשושן לעשות כדת היום, יש מחר לאחר זמן (תנחומא בא, יג), והיינו שכשם שבימי הזמן הפר הקב"ה מחשבת הזמן, והשיב לו גמולו בראשו, שנחשב לו כאילו עשה בפועל זממו אשר זמם על היהודים לאכדם, ואף בני ישראל זכו לכפרה שלימה על ידי כן, כמו כן ינתן ליהודים שבכל דור ודור לעשות היינו מלשון תיקון, כדת היום,

המצוה, ומאחר שהאדם חפץ לקיים המצוה כהלכתה ומה גם שלומד כל ההלכות וסדר התרי"ג מצוות, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ועל ידי לימוד התורה יכול להשלים כל אלו המצוות כאילו עשאה בפועל, ועל ידי זה לתקן הקומה שלמה והחלוקא דרבנן, כאילו קיימם בפועל ממש.

זהו שהורה הכתוב, אחר שציוונו על מצות הבאת הביכורים וביעור מעשר, שהוא סיום המצוות התלויות בארץ והתלויות בסיבה, ויבוא האדם לדמות בדעתו שאין בידו לקיים כל התורה כולה, לזה הורה הכתוב כי היום הזה ה' אלוך מצוך לעשות את החוקים וגו', רצ"ל כי ה' אלוך מצוך לעשות כל המצוות גם ביום הזה, והגם שעדיין לא באת אל הארץ ולא הזדמנו לך הסיבות, ושמה תאמר האידך אפשר זה לקיים כל המצוות ביום הזה, אמר הכתוב ושמרת, רצ"ל ותצפה מלשון ואביו שמר את הדבר וגו' (בראשית לו, יא), שתצפה מתי יבוא לידי ואקיימנו, והלוואי שיהא הקב"ה בעזרי ואוכל לקיים המצוה, ואז ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך, רצ"ל שעל ידי זה שיהיה הסכמה חזקה בלבך ונפשך לקיים בעת ההזדמון לעשייה, יחשב לפני הבוכ"ע ויהיה לרצון כאילו קיימת בפועל כל המצוות ומעלה עליך הכתוב כאילו עשאה, עכתוד"ק בתוספת נופך ביאור, ודפח"ה.

ומדבריו הק' חזינן שבעצם הרצון של האדם נחשב לו כאילו קיים הדבר בפועל ממש, כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה. ומעתה כאשר מקבל האדם על עצמו באמת מסירות נפש להבורא ב"ה, ויש לו רצון ותשוקה אמיתית למסור נפשו הרי זה נחשב לו כאילו מסר נפשו בפועל ממש, ובכך זוכה לכפרה שלימה.

עפ"י יבואר בקשת אסתר, שביקשה והתחננה מלפני המלך - מלכו של עולם ינתן גם מחר ליהודים לעשות כדת היום, רצ"ל כענין המרומז בפסוק היום הזה ה' אלוך מצוך, שמחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, ויחשב הקב"ה לבני ישראל תמיד בכל עת ענין מסירות הנפש, שאם יגמרו בדעתם כי מוכנים הם למסור נפשו בפועל על קדושת שמו ית', יחשב להם כאילו מסרו נפשם בפועל ממש ויזכו על ידי כן לכפרה ומחילה.

ובאים לקראתנו.

\*

ומדי דברינו בענינא דיומי דפסחא, בהזכרת המובא בהגדה של פסח, הנה הזמן גרמא לעורר על חובת ההכנה לפסח בלימודי הלכות החג, כי הנה עומדים אנו כבר שלושים יום קודם החג, והחכם עיניו בראשו וכבר מתחיל לעסוק בהלכות הפסח. ובפרט לפי מש"כ בספה"ק חסד לאברהם (מעין שני, נהר נו) מהרה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע שהיה מגדולי המקובלים (הביאו רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר, מאמרי אדר, מאמר ד אות י, ובעוד מקומות), דבכל שנה שלושים יום קודם הפסח ממציא השי"ת ברוב רחמיו פדיון לבניו, ולזה דרשו חז"ל ואמרו (פסחים דף ו' ע"א) שואלין ודורשיין ל' יום קודם הפסח, כי אז צריך לצאת מעבדות לחירות מעומק הקליפות למדריגה הרמה, ולזה כיון דאין באפשרות שיהיה זה בפעם אחת, על כן בכל יום ויום מוציא השי"ת את ישראל בחלק אחד משלושים מהזוהמא, ומקבל מהרה משמי שמים בכל יום במשהו, עד שביום הפסח אשר אנו מקווים כי נזכה לאכול בו את קרבן הפסח במועדו ובזמנו אז יוצא לחירות עולם וך ונקי, עיי"ש עוד. כשזוכה האדם זוכה להתרומם אף מעומק השאול עד שיצא לחירות עולם בימי הפסח. וכבר מילתי אמורה אודות נחיצות הענין לכל בחור ואברך ירא שמים לקבוע חוק לימודו בהלכות הפסח מפורים עד הפסח דבר יום ביומו, ובכך גם יזכה לבוא ולגשת אל יום טוב פסח כראוי, כי בכדי שאכן יזכה האדם להתרומם ולצאת מן הזוהמא, הרי שהעצה לזה היא על ידי שיכין עצמו כראוי קודם הפסח בלימוד הלכות הפסח. ודבר בעתו מה טוב הוא מה שהכינו העוסקים בדבר סדר מיוחד ללימוד הלכות פסח, ללמוד בכל יום כמה הלכות נחוצות מהלכות החג, שמתוך כך לא יבואו לעריכת הסדר באין יודעים מאומה, שאז אוי לאותה בושה שיצטרכו להביט בעברי מייטש שבתוך ההגדה לראות מה צריך לעשות. ובאמת שמן הדין היה ללמוד גם הלכות הקרבת קרבן פסח, שהלא כל אחד מאמין ומצפה לישועה, ומקוים אנו לעלות לציון ברינה ולהקריב קרבן הפסח במועדו ובזמנו, ומן

שיזכו לכפרה שלימה כשם שהיה ביום הוא בימי המן. כי הלא בכל דור ודור עומדים עלינו הגויים ואומות העולם לבלותינו, וביותר ממלכת פרס שכיום שינו את שמם ליקרא מדינת 'איראן', אכן בוודאי נמצאים שם מבני בניהם של הפרסיים הקדמונים הרשעים, שכאז כן עתה גם כהיום חפצים הם להשמיד להרוג ולאבד כל מי שבשם ישראל יכונה בלא כל הבדל ושינוי היאך נראה מצבו ברוחניות, וכיון שהקב"ה מצרף מחשבה רעה למעשה, הרי שכמו כן מצרף הקב"ה ענין זה לישראל הקדושים, כל אחד ואחד באשר הוא ובאיזה אופן שנראה יזכה לכפרה שלימה דהלא נמסר להריגה ונמחלין לו כל עוונותיו כנ"ל.

ומבואר בזה הנודע מספה"ק (תיקו"ז תיקון כ"א, דף נ"ז ע"ב) שיום הפורים הוא יום כפרה לישראל כיום הכיפורים, ולכן נקרא יום הכפורים שיוה"כ הוא כמו פורים (וראה מאור ושמש, רמזי פורים על הגמרא מה ראתה אסתר; קדושת לוי, לפורים קדושה ראשונה), והיינו דפורים הוא במעלה גדולה יותר מיום כיפור, וישנם עבירות שביום כיפור אין על כך מחילה, ואילו ביום הפורים יש בו מחילה לכל אחד ואחד על כל עוונותיו, ולזה שמחים אנו בכפרת עוונותינו דייקא ביום הפורים אשר בו מתכפרים כל עוונותינו על ידי שבשמים ממעל מחשבים כאילו נתקיימה הגזירה ונמשך על ידי כן מחילה וסליחה לכל עדת בני ישראל.

ובכל פורים ופורים מתעורר מחדש ענין זה, שכשם שאז נתכפרו כל עוונותיהם של ישראל מכח המחשבה הרעה שהיה להמן הרשע, כמו כן בכל שנה בקום עלינו רשע כשרוצים להשמיד להרוג ולאבד, וכאשר אנו רואים רשעות הגוים ימש"ו העומדים עלינו לבלותינו, נחשב זה לבני ישראל כאילו עקדום על קידוש ה', ומתעורר רחמים עליונים על בני ישראל לכפר להם כל עוונותיהם. וזוכה כל אחד ואחד ביום הפורים להיות כבריה חדשה וכקטן שנולד דמי, לפי שנחשב להם כאילו כבר נהרגו על קידוש שמו ית"ש, וכעת נבראו מחדש.

עלינו מוטל רק לראות שלא נפסיד חלילה מעלה זו שזכינו לה ביום הפורים, ושנוכל להתכונן לקראת הימים השמחים והנעלים ימי הפסח הממששים

הראוי להתכונן כראוי לכל נעמוד בבושה ובחרפה בעת הקרבת הקרבן בלא לידע ההלכות.

\*

יעזור השי"ת ומי שאמר לעולמו די יאמר לצרותינו די ויאמר למלאך המשחית הרף, ויקויים בחי' הכתוב 'להנקם מאויביהם', היינו שהבורא ב"ה יעשה נקמה בגוים תוכחות בלאומים. אנו מאמינים באמונה שלימה כי אפילו טיפה אחת של דם ישראל שנשפך לא נעלמה ונשתכחה מאתו ית"ש, ואף לא אנחה מלב נשבר של אחד מישראל לא הלכה אבדון, כי כל צער ועגמת נפש שעשו הגויים הרשעים בכל דור ודור, הכל חרוט וכתוב לפניו ית"ש, ובוודאי יקיים הקב"ה היעוד (דברים לב, מג) ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו, וישלם להם הקב"ה גמולם בראשם.

ולזה אמר הנביא (ירמ' ל, יא) אעשה כלה בכל הגויים, דבוודאי לא חשיד קוב"ה דעביד דינא בלא דינא (ברכות דף ה' ע"ב), ואלא שכולם חייבים הם לפניו, הן על המעשים אשר עשו בפועל בשפכם דם נקי לרבות ואלפים, והן על מחשבתם הרעה, אשר כל הגויים מקצה העולם ועד קצהו, חורשים רעות ואון בלבכם על עם בני ישראל, וכאשר רואים גודל האנטישמיות, האכזריות, הרשעות, ושנאת ישראל הפושה בכל קצוות תבל, כפי שלא היה שנים רבות. ובוודאי שכל זה הוא מענייני ההכנה לגאולה העתידה שעתיד הקב"ה אז להנקם מאויביהם של ישראל ולעשות בהם כלה.

יעזרנו ה' אלוקינו ונוכל להכין עצמנו כדבעי לקראת הימים הנעלים, ויהיו ימים אלו ימים מאירים ושמחים, ולכל בני ישראל יהיה אור במושבותם, ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר בכל הפירושים ברוחניות ובגשמיות, שפע ברכה והצלחה, ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.



אח"כ עלה הרב יצחק אייזיק לוי משגיח בישיבה לצעירים פעיה"ק, ועשה מי שברך מיוחד לכל אלו שתרמו סכומים הגונים (מ-1,000 ש"ח ומעלה) למען המגבית וקנו ישועות כנודע סגולתה.

והגישו הרה"ח ר' מאיר דוד שכטר הי"ו והרה"ח ר' נתן יונה וימר הי"ו ממנהלי קהלה קדושה קרית צאנז רשימה משמותם ושם אמם ומנין תרומתם ובקשתם

של כל אלו אשר נדבו מהונם למען מגבית קמחא דפסחא. מרן שליט"א עבר על הרשימה והעתיר על כאו"א כפי בקשתו. (כל אלו שינדבו עד חג הפסח, יעברו שמותם ובקשתם בעז"ה אל הקו"פ לברכה וישועה - ניתן ליצור קשר בטל': 058/3294540).

ברכהמ"ז על הכוס נתכבד הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים במרכז התורה פעיה"ק. ונסתיים השוה"ט בשעה 8.45, ונכנס מרן לביתו (את כל דברות הקודש מימי הפורים ניתן להאזין ע"י מערכת קול צאנז, בטל' 072-315200, שלוחה 4 מועדי השנה - פורים).

יום חמישי פר' תשא ט"ז אדר

בערב נכנס לקו"פ הרב אליעזר סורוצקין מנכ"ל החינוך העצמאי, לקראת כינוס מיוחד לבנות ישראל שע"י בתי החינוך של בית יעקב, וביקש ממרן שליט"א להשמיע מדברות קדשו, דברי חיזוק לבנות ישראל.

יום שישי פר' תשא י"ז אדר

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבן הר"ר יוסף מושקוביץ מבית שמש (ח"ר לוי ברנשטיין מנתניה). אח"כ הגישו הרה"ח ר' אלכסנדר משה בלומנטל והרה"ח ר' נתן יונה וימר ראשי גבאי המעמדות את דמי ושמות נותני המעמדות, והאציל מרן שליט"א מברכות קדשו על כל הנותנים שילווים סייעתא דשמיא בכל העניינים.

שב"ק פר' תשא - פרה ח"י אדר

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א. קבלת שבת התפלל לפני העמוד - העסקן הר"ר משה ישראלי מנהל מוסדותינו הק' עטרת צפת.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ח ר' יחזקאל מרמורשטיין מפעיה"ק, מה ידידות - הרה"ח ר' ישראל לצטר מפעיה"ק, י"ה ריבון - הרה"ג ר' נתן נטע למברגר שליט"א מנהל רוחני כולל מבצר התורה בירושלים. וזמרו תנו שבת.

בברהמ"ז על הכוס כובד - הרה"ג רבי חיים יעקב ישראלי שליט"א מראשי ישיבת קרעטשניף.

אח"כ נערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר משה שמעון קליין מפעיה"ק (ב"ר דוד שלום אליעזר מלונדון, וחהג"ר אלעזר שימון שליט"א מפעיה"ק), להר"ר ישראל גליק מקרית צאנז טבריה (ב"ר משה מפעיה"ק, וח"ר יצחק יהודה הרשקוביץ מפעיה"ק), להר"ר חיים אלעזר גלבמן מקרית צאנז טבריה (ב"ר שלמה זלמן מקרית גת, וח"ר יעקב יצחק גוטמן מירושלים), ולהר"ר אהרן יהושע שווארץ מפעיה"ק (בה"ר גדליה דוד מנה"ר ת"ת דרכי אבות בירושלים, וחה"ר שמואל מרמורשטיין מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה ע"ד המדרש תנחומא עה"פ ויאמר ה' אל משה פסל לך שתי לוחות אבנים וגו', ילמדנו

הוא, על כן יסתלק הראשון ויקרא השני בברכה ראשונה תחלה ויתחיל למפרע ממקום שהתחיל אותו שלפניו ויוסיף עליהם כפי מה שירצה פסוקים שלו כמ"ש בסעיף שאח"ז לענין פרשת פרה, נמצא כל הפסוקים נתברכו לפנייהם ולאחריהם כראוי, רק שאותו שקרא ב' פסוקים לא נחשב לכלום כנ"ל נכון, עכ"ל.

ובמג"א (סק"ה) משמע שחולק על הט"ז לענין הברכה שלפניה, וכן לענין מנין הפסוקים שצריך לחזור ולקרוא עי"ש, עכ"פ ס"ל להט"ז שגם אחר שכבר עלו ז' קרואים כתיקונם, ורק בהוספה טעה וקרא רק ב' פסוקים אפ"ה צריך לחזור ולברך ולקרוא שנית, משום שצריך לקרוא כל הפרשה כולה בברכה כדת.

והיעב"ץ במור וקציעה, האריך טובא לעורר על הטו"ז, וכתב דאין דבריו נראין לגמרי, דמאיזה טעם יחזור ויקרא ויברך בכה"ג דכבר קראו הז' כהלכתן, וגם כל הסדר נקרא ונתברך, שאף אם קרא רק ב' פסוקים מה בכך, וכל הפוסקים שדברו מזה לא הצריכו לחזור אלא דווקא כשפחתו ממנין הפסוקים שהי"ל לקרות, שכל שלא גמר הקריאה כאילו לא קרא עדיין וצריכין לחזור כדי להשלים החסר ממה שנתקן לקרות, דלא סגי בלא"ה. אבל אם קראו הכל י"ל שאפי' אם פחתו בקריאת הפסוקים לקצתן שלא קראו כי אם שני פסוקים בדיעבד יצאו, אע"פ שלכתחלה אין מקרין פחות מג' פסוקים. כ"ש כשקראו כל הקרואים השייכים לחובת היום כתקנן ואח"כ קרא אחד שני פסוקים וגמר הסדר שאין כאן חסרון בפרשה שהכל נקרא, וגם השבעה קראו כהלכתן, מדוע תהא ברכת זה שקרא שני פסוקים לבטלה, והא מדינא דמתני' לא היו מברכין אלא הראשון והאחרון. א"כ לא יהא אלא שלא ברך לפנייה כלל נפטרה הקריאה בברכה שלאחרייה.

והוסיף היעב"ץ דאם מפני שלא קרא זה שלשה פסוקים, לא תהא נחשבת קריאה כלל, ולהצריך קריאה וברכה אחרת לא נהירא לגמרי, והלא כל השבעה קראו כתקנת חז"ל. ואפילו בחיסור פסוק מהעשרה שחייבין לקרות, מפוקפק הדבר ביד

רבינו הקורא בתורה עד כמה חייב לקרות, כך שנו רבותינו הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים כנגד שלשה אבות שבזכותן נתנה תורה לישראל שנאמר (שמות יט, ג) ומשה עלה אל האלקים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר, ומניין שנקראו אבות הרים שנאמר (מיכה ו, ב) שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים, ותמוה שייכות השאלה להאי קרא, גם יל"ב בעצם השאלה והלא משנה ערוכה הוא במגילה (דף כ"ג ע"ב) הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים ומאי מספקא ליה.

ונל"ב בדרך דרוש, דהנה במק"א דיברנו דיל"ב שאלת המדרש, לפי"מ דקי"ל בשו"ע (או"ח סי' קל"ז ס"ד) דאין קורין עם כל אחד פחות מג' פסוקים, ואם קרא אחד ב' פסוקים צריך לחזור ולקרות. ובטו"ז (סק"ד) הביא מש"כ ב"י בשם מהרי"ק אפי' בירך לאחרייה, דאותה ברכה טעות היתה כן הכריע מהרי"ק, ולפ"ז ודאי צריך לברך שנית על מה שיחזור לקרות.

וכתב הט"ז וז"ל, ולכאו' היה נראה דדב"ז הוא דוקא בב' וה' ובשבת במנחה שהחויב הוא ג', וכן בשחרית יש חיוב בז' נמצא שאינו עולה למנין אותו שלא קרא ג"פ ע"כ צריך להשלים הקריאה אחרת, אבל במקום שמוסיפין על ז' אין צריך לחזור ולקרות, שכבר נשלם החיוב. אבל באמת אינו נראה כן, דהא הפסוקים שנשארו אחר קריאת ז' הם חייבים לקרוא אותם בברכה ג"כ ואותו שקרא רק ב' הוה ברכה שלו בטעות נמצא דהוה כאלו לא בירך כלל וצריכים הם לברכה אחרת, אלא דנ"ל דיש חילוק בדבר דאם נזכרו אחר ברכה אחרונה שלא קרא רק ב' פסוקים ועדיין לא קרא הש"ץ לאיש אחר, אזי אותו שחיסר פסוק אחד יקרא עוד פסוק אחד ולא יברך קודם לו ברכה ראשונה דהא כבר בירך הוא ברכה ראשונה תחלה, והברכה אחרונה שבירך הוא כאלו לא נאמרה כיון שבטעות היתה אלא אחר שישלים פסוק הג' יברך ברכה אחרונה שנית וקאי על כל מה שקרא, ואם לא נזכרו עד אחר שקרא לאחור לעמוד לקרות, אזי הוא צריך עכ"פ לילך לקרות כדי שלא יאמרו פגום



בהנך תרי לישני עי"ש.

מעתי' ל דבזה נסתפק המדרש תנחומא דשפיר ידע דלכתחילה חייבין לקרוא ג' פסוקים לכל א' וא', אלא דנסתפק בכה"ג שכבר קראו ז' קרואים כראוי, ואח"כ קראו לאחד רק ב' פסוקים אם צריך לחזור ולברך ולקרוא כדעת הט"ז, או דלא מעכב כלל וכשי' היעב"ץ, ויתכן עוד דנסתפק גם לענין לכתחילה דילמא אחר הז' קרואים שוב לא צריך ג' פ' לכל א' וא', וכן מורה קצת מהלך זה, מדברי המד"ר פר' תבוא (פ"ז, ח) דהלשון שם: הלכה אדם מישראל שעמד לקרות בתורה מהו שיהא מותר לו לקרות פחות מג' פסוקים, הרי דלענין לכתחילה מיבעי"ל, ודו"ק.

והנה ראיתי לכ"ק מרן אאדמו"ר זצללה"ה שביאר בהך פלוג' הפוסקים אם לאחר שקראו ז' קרואים יצא בדיעבד אפי' בקרא רק ב' פסוקים, דתליא בטעם דאין פוחתין מג' פסוקים, דבמדרש דידן דקוראין ג' פסוקים כנגד שלשה אבות שבזכותן נתנה תורה לישראל, ובגמ' מגילה (דף כ"ד ע"א) איתא כנגד תורה נביאים כתובים, וכ"ה במד"ר (שם) כנגד תנ"ך או אברהם יצחק ויעקב, או כנגד משה אהרן ומרים [וא"ש לשון הלבוש הרבה טעמים נאמרו, דבל"ז הוי רק ב' טעמים, אולם הלבוש (סי' קל"ז) כתב וז"ל, ביום שקורין שלשה תקנו חכמינו ז"ל שלא יקראו פחות מעשרה פסוקים, והרבה טעמים וכוונות נאמרו בו, ונראה לי שכולם נאמרו באסמכתא על פי הדרש, אבל העיקר הוא שאין נקרא קריאה חשובה בתורה פחות משיעור זה, ואין קורין עם כל אחד פחות מג' פסוקים, שכן שיערו רז"ל ג"כ שזה סגי לקרות קריאה חשובה לאיש אחד.

והשתא י"ל דאם מה שקורין ג' פסוקים הוא כנגד האבות כדברי המדרש או תנ"ך כדברי הגמ', הו"ל רק ענין של לכתחילה לעשות זכר מכוון כנגדם, אבל בדיעבד גם בקרא רק ב' פסוקים אינו ברכה לבטלה ושפיר יצאו בכך, אבל למעם הלבוש דלא הוי קריאה חשובה י"ל דאפי' בדיעבד כשכבר בירך הוי ברכה לבטלה, דלא היה לה לברכה על

הפוסקים ואינו מוסכם מכולם, הבו דלא לוסף עליה, ואין לך אלא מה שאמרו דהיינו דווקא כשלא קראו כל מה שהיה להם לקרות, לא בשקראו כל הצריך. וכ"ש דלא איכפת לן באותן שעלו יותר על מנין הקרואים, שבדיעבד עלתה להם הקריאה אע"פ שלא קראו כי אם שני פסוקים. ואי איתא לא הוה משתמיט חד מהפוסקים לאשמועינן רבותא כי האי, ומנ"ל לחדש דבר כזה בלי שום ראיה, עכ"פ ספק ברכות להקל.

וכן מש"כ הטו"ז דאם נזכר הש"ץ קודם שקרא לאיש אחר יקרא אותו שחיסר הפסוק בלי ברכה לפניו וכו', כל זה אינו נכון לענ"ד, דאי איתא דבעי למיהדר ודאי בעי ברוכי לפניו ולא אפשר בענין אחר כמ"ש לעיל, והוה צריך נמי לאקרוייה ג' פסוקים דלכתחילה לא קרינן בציר מתלתא, אלא לא שנא, ומיחוורתא כדאמרן דכה"ג לא הדר כלל.

וכתב היעב"ץ עוד, דיש להוכיח ראיה גמורה כדבריו מהא דאי' בגמ' ב"ק (דף פ"ב ע"א) דעזרא תיקן שיהיו קוראים בשני ובחמישי, ומקשינן עזרא תיקן והא מעיקרא הוה מיתקנא, דתניא וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים (שמות ט"ו כ"ב) דורשי רשומות אמרו אין מים אלא תורה שנא' הוי כל צמא לכו למים (ישעי' נה, א) כיון שהלכו שלשת ימים בלא תורה נלאו, עמדו נביאים שביניהם ותקנו להם שיהיו קורין בשבת ומפסיקין באחד בשבת וקורין בשני ומפסיקין שלישי ורביעי וקורין בחמישי ומפסיקין ער"ש כדי שלא ילכו ג' ימים בלא תורה, ומשני מעיקרא תקנו חד גברא תלתא פסוקי אי נמי תלתא גברי תלתא פסוקי, אתא הוא תיקן תלתא גברי ועשרה פסוקי כנגד עשרה בטלנים, הרי שמעיקר הדבר לא היינו צריכין כי אם פסוק אחד לאדם אחד. וזו ראיה שאין עליה תשובה, עכתו"ד.

והנה מ"ש ראיה ברורה מהתם, היינו רק אי נימא דמעיקרא תקנו תלתא גברי תלתא פסוקי, אבל אי נימא דמעיקרא היה חד גברא תלתא פסוקי, ליכא הוכחה כלל, וש"מ בשו"ת מהרי"א (סי' נ"ב) שכתב דפלוגתת הט"ז והמהרי"ק תליא

שחרית יוצא יד"ח, ובצבור נתקנה משום כבוד צבור כמ"ש בסעיף ח'. [והיינו דבס"ח כתב המחבר, אפילו ברך ברכת התורה לעצמו ותיכף קראוהו לקרות בתורה, צריך לחזור ולברך אשר בחר בנו כשקורא בתורה, דמשום כבוד התורה נתקנה כשקורא בצבור].

ודברי הבאר שבע הם בחי' לסוטה (דף ל"ג ע"א ד"ה כל התורה) שכתב לחדש דהא דאמרינן מנין לברכה"ת מה"ת שנא' כי שם ה' אקרא וכו', היינו לקריאת התורה בציבור, דבהכי מיירי קרא, דאילו ביחיד לא שייך לומר הבו גודל לאלקיננו, ואע"פ שחיוב קריאת התורה בציבור אינו אלא מדרבנן, מ"מ כשרוצה לקרוא בתורה בציבור חייבתו התורה לברך לפניה, כמו בברהמ"ז שחייבתו התורה לברך אחר המזון אם ירצה לאכול פת וכו' עי"ש.

והבאר שבע שנה דבריו עוד להלן (דף מ"ג ע"א, ד"ה לפי) דעיקר ברכה"ת דילפינן מקרא היינו בקריאת הציבור, ולכך אע"ג שכבר בירך בשחרית ביחיד אפ"ה חייב מה"ת לחזור ולברך בקריאת הציבור, והביא מדברי הירושלמי ברכות (ר"פ שלשה שאכלו) לא למדו ברכה"ת מברכת הזימון אלא לרבים, כלומר דומיא דברכת הזימון, דממשה רבינו ילפינן לה דכתיב כי שם ה' אקרא וכו', והתם ת"ת דרבים הוה עי"ש.

ובשו"ת משכנות יעקב (או"ח סימן ס"ג) כתב ג"כ מדיליה כדברי הבאר שבע דהא דברכה"ת מה"ת היינו בציבור אבל ביחיד אינו אלא מדרבנן, והביא דברי הירושלמי הנ"ל וכתב דהואיל ואין סתירה לזה מהגמ' שלנו יש לפסוק כהירושלמי, וכדעת הרמב"ם, שברכה"ת ליחיד מדרבנן עי"ש, (אמנם בפני משה בירושלמי שם לא ס"ל הכי בשיטת הירושלמי עי"ש ודו"ק).

ואמנם המג"א נחלק עי"ז וס"ל דהא דנתקנה ברכה"ת בציבור אינו אלא לכבוד הציבור, ובמחה"ש הביא דכ"כ גם הפר"ח דלא יתכן דהוא מה"ת בציבור דהרי עצם קריאת התורה אינו אלא מדרבנן, עי"ש, והיינו דלא ניח"ל בסברת הבאר שבע דאף דקריאת התורה מדרבנן מ"מ כשרוצה

מה לחול דב' פסוקים לא הוי קריאה חשובה, וממילא לא יצא יד"ח וצריך לחזור ולברך ולקרא שנית, ודו"ק.

ויש להוסיף בזה ולהמתיק הדברים, דהנה נודע מה דנחלקו הראשונים בדין ברכת התורה אם הוא מה"ת דבגמ' ברכות (דף כ"א ע"א) מנין לברכת התורה לפניה מה"ת שנאמר כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלוקינו, אמר ר' יוחנן למדנו ברה"ת לאחריה מן ברכת המזון מק"ו, וברהמ"ז לפניה מן ברכה"ת מק"ו וכו' עי"ש, והפנ"י ציין למ"ש התוס' לקמן (דף מ"ה ע"א ד"ה לפניו), דלמסקנא דשמעתין משמע דכל הברכות לבד מברכת המזון הוי מדרבנן עי"ש, ואמנם כן דהרמב"ם במנין העשין השמיט מצוות ברכת התורה.

אבל הרמב"ן (ספה"מ סוף חלק העשין במ"ע שהשמיט הרמב"ם, מצוה ט"ו) כתב וז"ל, מצוה שנצטוינו להודות לשמו ית' בכל עת שנקרא בתורה על הטובה הגדולה שעשה לנו בתתו תורתו אלינו והודיענו המעשים הרצויים לפניו שבהם ננחל חי העוה"ב, וכאשר נצטוינו בברכה אחר כל אכילה כן נצטוינו בזה וכו', והעולה מזה שברכת התורה לפניה מ"ע דאורייתא עכ"ל, וכ"ה שיטת הרבה ראשונים דברכה"ת מדאורייתא, הרשב"א (ברכות דף מ"ח ע"ב), הריטב"א (שם וכן במגילה דף י"ז ע"ב) עי"ש, המאירי (ברכות דף כ"א ע"א), החינוך (מצוה ת"ל), ופסק כן הפר"ח (או"ח סי' מ"ז) והשאג"א (סימן כ"ד), הגרי"ע במור וקציעה (או"ח שם).

ואולם החיד"א במחזיק ברכה (או"ח שם) מסיק דהלכתא כהרמב"ם דברכה"ת מדרבנן, ובשו"ת פני משה (סימן א) כתב שהרי"ף והרא"ש שהשמיטו להא דאמר רב יהודה מנין לברכת התורה שהיא מן התורה וכו', משום דס"ל שברכה"ת היא רק מדרבנן, עי"ש.

והנה בשו"ע או"ח (סי' קל"ט ס"ד) כל הקורין מברכים לפניה ולאחריה, ובמג"א (סק"ה) כתב וז"ל, כתב באר שבע דף צ"ח דברכה שלפניה הוי מדאורייתא עי"ש, ונ"ל דמ"מ אם בירך על התורה

לקרוא בתורה בציבור חייבתו התורה לברך לפנייה. וראיתי בשו"ת מהר"ם שיק (ח"א סי' ס"א) שכתב לתרץ בטו"ט קו' הפר"ח דכיון דכל עיקרו דקריאה"ת בציבור אינו אלא תקנתא דרבנן היאך נאמר דחיוב ברכה"ת מה"ת בקריאה בציבור דייקא, דיש ליישב ע"פ מה שהביא הרמ"א (או"ח סי' רי"א ס"ה) דינא דהרשב"א דאם עבר ובירך על האינו חביב, אם הברכות שוות יצא ואין צריך לחזור ולברך על החביב ובלבד שיהא דעתו ג"כ עליו בברכתו, וכתב המג"א (סקי"א) דאפי' היו שניהם לפניו בעינין שיתכוון לו בפירוש לפטרו, דאינו בדין שיפטור מי שאינו חשוב את החשוב דרך גררא אלא דרך כוונה, עי"ש.

וי"ל דה"ה נמי לענין לימוד התורה ברבים דחשוב טפי מלימוד היחיד (דאינו דומה מרובים שעושין המצוה למועטין (עי' תו"כ פר' בחקותי), ובכל דוכתא מצוה ברבים עדיף משל יחיד, ובפרט דכרוכ עם הדרת מלך), ואינו בדין שיגרור ברכה"ת דשחרית של היחיד את ברכה"ת של הלימוד ברבים בדרך גררא, אלא אם כיון על זה בפירוש, ומי הוא שמכוון בברכה"ת דשחרית לצאת על קריאת התורה בציבור, לכך צריך לברך שוב בקריאת התורה בציבור שהיא תורה דרבים דעדיפא מסתם תורה ואינו נפטר ע"י ברכה"ת דלימוד תורה דיחיד, על כן אע"פ דעצם קריאה"ת בציבור הו"ל רק מדרבנן, מ"מ כיון דחיוב ברכה"ת מדאורייתא לכך חייב מה"ת שוב לברך על הקריאה בציבור דלא נפטר במה שבירך על לימוד דיחיד, ודו"ק.

ומעתה יומתקו דברי כ"ק אאמו"ר זצלה"ה במה שביאר דלסברת הלבוש דבעינן ג' פסוקים מצד שהוא קריאה חשובה, הו"ל לעיכובא וכל שלא קרא ב' פסוקים חוזר ומברך וקורא, די"ל בטעמא דמילתא, דכיון שנתקן קריאת התורה ע"י ברכה לפנייה ולאחריה, ושתהא הברכה על קריאה חשובה של ג' פסוקים, וברכה זו חיובה מה"ת כי לא יצא יד"ח בברכה"ת של שחרית, כיון שקריאת התורה עדיפא טפי שהוא ת"ת דרבים, וא"כ

התינה אי קורא ג' פסוקים שהוא קריאה חשובה הן מצד ג' פסוקים והן מצד שהוא תורה דרבים, ממילא לא נפיק יד"ח בקריאה זו ע"י ברכה"ת שבירך שחרית, כי ברכת התורה בשחרית לא מפיק קריאה זו שהוא במעלה יתירה, אבל אם קרא רק ב' פסוקים כיון שאין זו קריאה חשובה אין בה כ"כ המעלה דלימוד התורה ברבים, א"כ שפיר נפיק יד"ח ברכה על קריאה זו ע"י ברכה"ת דשחרית, וא"כ מה שבירך עליה לפנייה ולאחריה הוי ברכה לבטלה, כי כבר נפיק יד"ח ברכה"ת על קריאתו, וממילא הו"ל כמי שקרא בלא ברכה ראויה, ולכך צריך לחזור ולברך ולקרוא, ודו"ק.

ויש לחזק הדברים עפ"י מש"כ היעב"ץ במור וקציעה שם, בתו"ד להוכיח דכל שקרא ב' פסוקים אינו נידון כאילו לא קרא כלל להצריך ברכה וקריאה אחרת, דמנ"ל לחדש דבר כזה בלי שום ראיה, ועכ"פ ספק ברכות להקל, והוסיף בסוגר וז"ל, כ"ש בברכה זו, שאינה אלא תקנת חכמים לדברי הכל, ולא דמי לעיקר ברכת התורה דשחר דגמרינן לה מקרא, ואפ"ה איכא דסבר שאינה אלא אסמכתא, עכ"ל, לפי"ז לדעת הבאר שבע דברכה"ת על קריאת התורה בציבור הוא מה"ת, א"כ שפיר איכא סברא גדולה לומר דלא יצא אם קרא פחות מג"פ, והיינו כנ"ל אליבא דלבוש דהא דבעי ג' פסוקים הוא מצד שהוא קריאה חשובה, ודו"ק.

\*

ויש לדון עוד בענין זה, דהנה נודע פלוגתת הראשונים לגבי מצוה דאורייתא שתיקנו חכמים לקיימה באופן מסוים אם לא עשאה כצווי החכמים, האם מעכב דלא יצא יד"ח אף החיוב דאורייתא, או דאמרינן דעכ"פ מה"ת יצא יד"ח, דהתוס' בסוכה (דף ג' ע"א, ד"ה דאמר) הקשו בהא דאמרינן בברכות עשה כדברי ב"ש לא עשה ולא כלום, ומייתי ראיה ממעשה דר' יוחנן החורני שחלה והלכו זקני ב"ש וזקני ב"ה לבקרו ומצאוהו שהיה יושב וראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית, אמרו לו זקני ב"ש א"כ היית נוהג כל ימך לא קיימת מצות סוכה כל ימך, וקשה היכא דייק

דלא ס"ל שלא קיים המצוה כלל אפי' מה"ת, וכ"כ בפסחים (דף כ"ה ע"ב, מדפי הרי"ף) בהא דכל מי שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא יד"ה, כלומר, לא יצא ידי חובתו כראוי, אבל לא יצא יד"ה כלל לא קאמר, ודכוותה בסוכה א"כ היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך לאו דוקא, דהא לא הוי טעמא דההיא אלא משום דלמא אתי לאמשוכי בתר שולחנו וכל היכא דלא אימשך לא סגי דלא יצא, אלא ודאי כדאמרינן עכ"ל, הרי מבואר שיטתו דגם כאשר לא קיים גזירת חז"ל לא נגרע המצוה מדאורייתא ויצא יד"ה מה"ת.

מעשה י"ל דסברת הט"ז דכשקרא רק ב' פסוקים לא יצא בדיעבד, וצריך לחזור ולברך ולקרוא שוב אותם הפסוקים, משום דתקנת חכמים היתה שיהיו קורין כל הפרשה וכאו"א יברך בחיוב של ברכת התורה דאורייתא, לכן כיון דאם קרא רק ב'פ הו"ל כמי שבירך בטעות וכאילו לא בירך כלל וצריך לחזור ולקרות בברכה אחרת, דהרי אם לא קיים המצוה כפי תקנת חכמים אף מה"ת לא יצא, לכן כיון דתקנת הקריאה היתה שיהא באופן דחיוב הברכה יהא מה"ת כדין קריאה ברכים דברכה"ת הוי מה"ת וכנ"ל, וע"פ תקנתם בעינן שיקראו עכ"פ ג' פסוקים, לכך אם לא קרא כראוי ג' פסוקים כתקנת חז"ל הו"ל כמי שלא קרא כלל בברכה, ועל כן צריך לחזור ולברך ולקרות, אלא דכ"ז רק א"נ דאם לא קיים המצוה כתק"ח אף מה"ת תדל לא יצא, אבל א"נ דגם כשלא קיים מצוה כתיקון חז"ל יצא עכ"פ יד"ה מה"ת א"כ י"ל דאף כשלא קראו ג' פסוקים עלה לו הברכה מה"ת, ובדיעבד יצא וא"צ לחזור ולקרות, ודו"ק.

והנה דבר זה דמצוה של תורה שעשו בה חכמים תקנה אם לא עשה כדבריהם לא יצא יד"ה אפי' מה"ת, לכאו' צריך תבלין, דהרי סו"ס קיים את המצוה כראוי לפי דין התורה אלא דלא קיים מילי דרבנן וא"כ מפני מה לא יצא אף מדאורייתא הא מה"ת עשה המצוה כתיקונה.

וכמה גדולי האחרונים ז"ל כתבו לבאר בסגנון אחד, ה"ה בתשו' אבני צדק (או"ח סי' פ"ב, בסוף ד"ה

מינה דעשה כב"ש לא עשה ולא כלום דראיה דמייתי בעשה כב"ה מיירי, ות' דאיצטריך התם לאתווי היכא דב"ה מחמירין מדרבנן וב"ש מוקמי לה אדאורייתא ולא גזרינן, דאם עשה כדברי ב"ש לא יצא ידי חובתו אפי' דאורייתא כדאשכחן לב"ש היכא דיתב אפיתחא דמטללתא דגזרי שמא ימשך אחר שולחנו וקאמרי לא קיימת מצות סוכה מימך דאפי' מדאורייתא לא קיים, ומדב"ש נשמע לב"ה, עכ"ל, הרי דס"ל לתוס' דבמקום שעשו חכמים תקנה בקיום מצוה דאורייתא אם עבר על תקנתם לא יצא יד"ה המצוה אפי' מה"ת, וכ"ה בפסקי התוס' ריש ברכות (סי' כ"ו) דאף אם קיים עיקר המצוה כהלכתה אם לא עשה התוס' שהוסיפו חכמים הוה כאילו לא קיים כלל, ובסוגר שם דזה ליתא בתוס' וברור שמקור דבריו הם בתוס' דידן במס' סוכה.

וע"ע מ"ש רבינו יונה בריש ברכות בהא דס"ל לחכמים דזמן קרי"ש של ערבית עד חצות, וגם בדיעבד אינו יוצא אלא עד חצות דגזרו חז"ל שלא יהא אדם בא מן השדה בערב וכו' כדאיתא בדף ד' ע"ב, והקשה רבינו יונה דהאיך יכולים חכמים לפוטרו אם לא קרא עד חצות לומר דשוב אפי' בדיעבד אינו יוצא הרי מצות קרי"ש מה"ת הוא כל הלילה, וכתב דאה"נ חכמים יכולין לפוטרו ממצות עשה כל זמן שעושין כן משום סייג או משום קיום המצוה עצמה דהכי חזינן בלולב שמצוותו מה"ת יום ראשון ואפ"ה כשחל יום ראשון בשבת פטרו חכמים ליטלו משום גזירה דשמא יעבירנו, עי"ש באריכות דבריו דבמניעת קיום המצוה כפי שתקנו חז"ל לא יצא כלל, לכן כשאמרו חכמים דקרי"ש עד חצות אם לא קרא עד חצות שוב אין בידו לקיים המצוה כלל.

אבל הר"ן (סוכה דף י"ב ע"ב מדפי הרי"ף, ד"ה מתני' מי שהיה) לא ניח"ל בהא סברא, דכתב דמ"ש זקני ב"ש לר"י החורני א"כ היית נוהג לא קיימת מצות סוכה מימך, לאו דווקא, דהא מדרבנן הוא דמיתסר שמא ימשך אחר שולחנו, אלא ה"ק לא קיימת מצות סוכה כראוי וכרצון חכמים עי"ש, הרי

מיהו כ"ז א"ש אי נימא דמצוה הבאה בעבירה  
הוי מה"ת וכמו שמבואר בתוס' בסוכה (דף ל' ע"א,  
ד"ה משום), וא"כ י"ל דכל שעשה המצוה דאורייתא  
שלא כתיקון חז"ל הוי מצוה בעבירה ולא יצא אף  
מה"ת, אמנם אי נימא כתוס' (שם דף ט' ע"א, ד"ה  
ההוא) דמצוהב"ע הוי רק מדרבנן, ליכא למימר  
דהיכא דעשה המצוה דאורייתא שלא כתיקון חז"ל  
לא יצא מה"ת וכנ"ל.

וכ"ק אאדמו"ר וצללה"ה (י"ס גליון י"ז עמוד י"ז, תשו'  
דברי יציב האו"ח סי' רע"ה סק"ג), ביאר דהא דמצוהב"ע  
פסול מה"ת הוי משום דמצות צריכות כוונה, דכיון  
שצריך לכוון לקיים מצות השי"ת א"כ כשבפעולה זו  
עובר על מצות ה' א"א שיכוון לשם מצות ה', ולא  
עוד אלא דהו"ל כהיפך כוונה דאין בדעתו לקיים  
מצות השי"ת, וציון למ"ש בשו"ת אבני צדק (סי'  
קל"א) בענין מצ"כ דלאו משום דהכוונה מעכבת,  
דז"א דמצוה סתמא לשמה קאי, אלא דהי"ט דהרי  
אפי' למ"ד דמצוות אצ"כ היינו בסתם אבל במכוון  
בפירוש שלא לצאת אינו יוצא, ולכך ביכול לכוון  
ואינו מכוון הו"ל כגילוי מילתא דאינו רוצה לצאת  
ובע"כ אינו יוצא ומש"ה אינו יוצא, ורק כשאינו יכול  
לכוון דליכא גיל"מ אז אין חסרון הכוונה מגרע כח  
המצוה דסתמא לשמה עי"ש.

ומצאתי שכבר קדמו בסברא זו המהרש"ם (ח"ו  
סי' ג', ד"ה במה שביקש) וז"ל, והנה כבר כתבתי  
במשפט שלום בסופו בהא דלשי' איזה אמוראי  
בדרבנן מהב"ע יצא דעיקר טעמא דמצוהב"ע הוא  
משום דמצוות צריכות כוונה, וענין הכוונה לכוון  
לעשות רצון הבוית"ש וכדאי' בזבחים (דף מ"ו)  
לשם ששה דברים הזבח נזבח לשם ניחוח למי  
שאמר והיה העולם, והנה כבר כתב המג"א סי' ס'  
בשם הרדב"ז דדווקא בדאורייתא צריך כוונה ולא  
בדרבנן ולכן בדאורייתא אם הוא עושה המצוה  
בעבירה הרי לא יוכל לכוון לעשות רצון הבוית"ש  
שהרי אין רצונו בכך, ובע"כ הוי כעושה שלא  
בכוונה לכן לא יצא וכו' עי"ש.

\*

במס' נדרים (דף ל"ח ע"א) אמר ר' יוחנן אין

ולי נראה) בענין מש"כ המג"א (סי' תרכ"ט ס"ק כ"ב)  
דבשעת הדחק מסככין בנסרים אפי' י"ב ד"ט  
עי"ש, והביא דברי רבינו יונה הנ"ל ושו"כ וז"ל,  
מיהו גוף הדבר דבמזיד לא יצא אפי' מדאורייתא  
טעמא בעי, נהי דבמזיד גזרו ועבר אדרבנן מ"מ  
מדאורייתא כשירה, א"כ מדאורייתא מצוה קעביר,  
ונ"ל טעמו של דבר לפי דעת רבינו הגדול בריש  
הל' ממרים דהגזירות וסייג של חכמים העובר  
עליהן במזיד עובר בלא תסור ועשית ע"פ הדבר  
וגו', נמצא היושב במזיד בסוכה קטנה, או בשאר  
פסול דרבנן שגזרו, או שקרא קרי"ש אחר חצות  
הלילה, עושה מצוה ע"י עבירה דאורייתא,  
ומצוהב"ע לא הוי מצוה כלל וכו' עי"ש, (והובא לכ"ק  
א"א בישראל סבא גליון י"ז עמוד י"ז).

וכבר קדמו בסברא בחידושי הרי"ם (שבת דף  
כ"א ע"א) אהא דאמרינן בגמ' שם, בעא מיניה אביי  
מרבא שמנים שאמרו חכמים אין מדליקין בהן  
בשבת מהו שיתן לתוכן שמן כל שהוא וידליק, מי  
גזרינן דילמא אתי לאדלוקי בעינייהו או לא, אמר  
ליה אין מדליקין, מאי טעמא לפי שאין מדליקין.  
וצ"ב הטעם שהשיב רבה לאביי, וי"ל דהנה בתוס'  
ישנים שם הקשה אהא דאמרינן דגזרו שלא  
להדליק בחלב מהותך אטו אינו מהותך דהא הוי  
גזירה לגזירה מהותך אטו אינו מהותך ואינו  
מהותך גזירה שמא יטה עיי"ש, וכן יש להקשות  
כאן דנתינת שמן כ"ש הוי גזירה לגזירה כ"ש אטו  
בעינייהו ובעינייהו גזירה שמא יטה, וי"ל, דכדבר  
שאסרו חכמים משום גזירה של איסור אחר חמור  
וודאי דכשעובר לא קיים מצוה כלל אפילו מה"ת  
משום דהוי מצוהב"ע, כ"ש במצוה דרבנן ועבירה  
דרבנן לא יצא, וא"כ שפיר אין כאן רק גזירה אחת  
שמא ידליק בעינייהו דאי ידליק בעינייהו לא יקיים  
מצות נר שבת דהוי מצוהב"ע, וז"ש מאי טעמא  
היינו דהוי גזירה לגזירה, ומשני לפי שאין מדליקין  
בעינייהו ולא הוי הדלקה כלל משום איסור שמא  
יטה, ושפיר גזרינן שמן כ"ש אטו ידליק בעינייהו  
דחדא גזירה הוי עיי"ש. וכ"כ בדבר אברהם (ח"ב  
סימן כ"ו אות י') יעו"ש.

ובכס"מ שם ביאר דהרמב"ם ס"ל דמה שאמרו בגמ' גיבור היינו שכובש את יצרו, ועורר שם דלפי"ז קשה מפני מה לא הזכיר גם דמתנאי השראת השכינה הוא שיהא עשיר עי"ש ובלח"מ מש"כ בזה, ולהאמור י"ל דהרמב"ם לא הזכירו, כיון דכל סיבת הדברים שצריך להיות עשיר הוא כדי שיעשה כל מעשיו רק לש"ש, ועל כן לא הוצרך הרמב"ם להזכירו, כי סמך על מש"כ בהמשך דבריו וז"ל, ותהיה לו דעה נכונה להבין ולהשיג והוא מתקדש והולך ופורש מדרכי כלל העם ההולכים במחשכי הזמן, והולך ומזוזו עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו, אלא דעתו פנויה תמיד למעלה קשורה תחת הכסא להבין וכו', עכ"ל, וכיון שפורש מדרכי רעים ואינו פונה להבלי הזמן, א"כ כבר סיגל נפשו להיות במעלת עשיר שעושה כל מעשיו בלתי לה' לבדו, וכאשר האדם במדריגה זו אינו צריך שיהא עשיר, ועל כן לא הביאו הרמב"ם, ודו"ק.

עכ"פ מבואר מזה דר' יוחנן דאמר דהשכינה שורה רק על מי שסיגל לעצמו מעלת העשירות להיות שמח בחלקו, הוא משום שאז מובטח לו שעושה כל מעשיו לש"ש ללא שום פניות לתגמול שכר וכדו', וממילא כוונתו שלימה לעשות רצון קונו בטהרת הלב.

וי"ל דר' יוחנן קאי בזה לשיטתו, דהנה הארכנו כמ"פ מה שדנו המפוי' לגבי כוונת המצוה למ"ד דצריכה כוונה, האם צריך שיהא כל כוונתו רק לשם מצוה, וכל שאין כל לבו ומחשבתו לשמים הו"ל בגדר שלא לשמה, או דכל שמכוון לקיים מצות השי"ת ולעשות נח"ר ליוצרו אע"פ דמכוון גם להנאת עצמו ולתועלתו שפיר דמי, דליכא איסורא אלא אם אינו מכוון כלל לעשות מצות השי"ת, וזה כעין שאמרו בריש זבחים (דף ב' ע"ב) דזבחים שנובחו לשמן ושלא לשמן פסולים, או דילמא דשאני מצוה דכל שמכוון לשם מצוה אין חסרון במה שמוסיף לכוון להנאת עצמו, ולא דמי לזבחים דהתם מינה מחריב בה טפי כמבואר שם

הקב"ה משרה שכינתו אלא על גבור ועשיר וחכם ועניו וכולן ממשוה וכו', עשיר מפסל לך פסלתן שלך עי"ש. וראיתי לכ"ק אאמו"ר וצללה"ה בדרוש לפרשתן, דצריך להבין מהו מעלת העשירות שצריך שתהיה בו קודם שיחול עליו השראת השכינה, בשלמא מה שצריך שיהא בו מעלת חכם ועניו מובן, וכן מעלת גבור י"ל דהיינו שיהי' בו הכח והגבורה לעבוד את בוראו כראוי, או דהכוונה במ"ש גבור ע"ד איזהו גבור הכובש את יצרו (אבות ד, א), אבל מעלת עשיר מהו המעלויותא בכך והרי כבר נאמר (קהלת ט, יא) לא לנבונים עושר, וביאר כ"ק א"א דכיון דצריך לכוין בכל דבר לעשות רצונו בלבב שלם בלתי לה' לבדו, לכך מוכרח הוא להיות עשיר, כדי שבעבודת השי"ת בתורה ומצוות לא יעלה על דעתו שום פניה עצמית אפי' דקה מן הדקה להנאת עצמו, עי"ש.

וי"ל עוד דמ"ש עשיר היינו ג"כ עד"ז, דבמשנה שם איזהו עשיר השמח בחלקו, ומעלת העשיר האמורה בנביא הוא שאינו בכחי' אין עני אלא בדעת (נדרים דף מ"א ע"ב), אלא שהוא שמח בחלקו, וכל מגמתו הוא רק לעשות רצון קונו בשלימות ללא שום פניה לשם קבלת פרס ומתן שכר, כי שמח בחלקו, וכן פי' הרמב"ם בח' פרקים בהקדמה לפרק ז', וכ"כ האלשיך הק' פר' בהר (כה, לה) והוכיח כן שהרי כבר שרתה שכינה על משרע"ה בטרם קיבל פסולתן של לוחות, ואז עדיין לא נתעשר, וע"כ דחלק העשירות שהיה בו אז היה עשירות רוחנית להיות שמח בחלקו, וכיוצ"ב כתב בהגהות יעב"ץ בנדרים שם, וביאר שם דהוכחת הגמ' שהיה עשיר ממה שניתן לו פסולתן של לוחות, כי מי שהוא עשיר בדיעה היפך אין עני אלא בדעת, סופו מתעשר, כדכתיב (משלי כה, ד) בדעת חדרים ימלאו, כי מתוך מידת ההסתפקות במה שיש לו זוכה לעשירות באמת אף בממוזן, עי"ש.

ויש לבאר בזה דברי הרמב"ם (פ"ז מיסוה"ת ה"א) שכתב וז"ל, ואין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה גבור במדותיו ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם, אלא הוא מתגבר בדעתו, עכ"ל,

להלן (בדף ג' ע"א), משא"כ בהנאת עצמו לגבי מצוה לא קפדינן.

ואמרנו מכבר די"ל דבזה תליא ב' הגירסאות במשנה דאבות (פ"א מ"ג) אנטיגנוס איש סוכו קבל משמעון הצדיק וכו', הוא היה אומר אל תהיו כעבדים המשמשין את הרב על מנת לקבל פרס, אלא הוו כעבדים המשמשין את הרב שלא על מנת לקבל פרס, והרמב"ם בפיה"מ (סנהדרין פ"י מ"א) גרס אלא היו כעבדים המשמשים את הרב על מנת שלא לקבל פרס. וי"ל דהנפק"מ בין הגירסאות הוא בכך אם צריך לכוון רק לש"ש בלבד בלי תערובות מחשבת הנאה, ודו"ק.

מקור הלכה זו הוא בגמ' יבמות (דף ל"ט ע"ב) דתניא אבא שאול אומר הכונס את יבמתו לשם נוי ולשום אישות ולשום דבר אחר כאילו פוגע בערוה וקרוב אני בעיני להיות הולד ממזר. וחכמים אומרים יבמה יבא עליה מכל מקום, וכתב בהגהות פורת יוסף שם וז"ל, ואם כוונתו לשם מצוה ולשם נוי משמע לכאורה ממאי דאמר עכשיו שאין מתכוונים לשם מצוה דאף אם מכוון לשניהם עובר, דאל"כ וכי ס"ד שיתכוון שלא לשם מצוה וכו', אבל צ"ע למה לא נקראת מצוה אי מתכוון לשניהם, הרי דנקט בפשיטות דלדברי אבא שאול אף אם יכוון לשם מצוה ולשם נוי אינו מצוה והרי הוא כאילו פוגע בערוה, והבאנו בזה דברי השבות יעקב (ח"ג קל"ה) דהא דאסר אבא שאול היינו רק אם אין מכוון כלל לשם מצוה אבל אם מכוון גם לשם מצוה אף שהוא נותן עיניו בממון או בנוי מותר ומקיים שפיר המצוה, ועד"ז כתב בערוך השולחן (אבה"ע קס"ה סק"ח) דאפי' להפוסקים כאבא שאול וכמשנה אחרונה דמצוות חליצה קודמת, אין החשש אלא דשמא לא יכוונו לשם מצוה כלל, אבל אם היו מכוונים לשם מצוה אף אם יתכוונו גם להנאת עצמן לית לן בה, עי"ש באריכות, והבאנו מ"ש מרן בשו"ת דברי חיים (ח"א אבה"ע סי' ק') עי"ש, וע"ע לכ"ק אאמו"ר זצ"ל"ה בדברי יציב (אהבע"ז סי' קי"ג), ובשו"ת בית יצחק יו"ד (קב"ח אות ה') עי"ש.

ובכן איש חיל (בסוף כרך א-ב בקונט' שני אליהו, דרוש ח', (דף כ' ע"א), ד"ה ועתה) האריך בזה וכתב דיש לפשוט הדבר מגמ' (נויר דף כ"ג ע"א, הוריות דף י' ע"ב) ארבב"ח א"ר יוחנן מ"ד כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בהם ופושעים יכשלו בהם, משל לשני בנ"א שצלו פסחיהם אחד אכלו לשם מצוה ואחד אכלו לשם אכילה גסה זה שאכלו לשם מצוה צדיקים ילכו בהם וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו בהם, א"ל ריש לקיש האי רשע קרית ליה נהי דלא עביד מצוה מן המוכרח פסח מיהא קא עביד (ובהוריות שם גרס פסח מי לא קאכיל) וכו'. ומבואר דאפי' באינו מתכוון לשם מצוה כלל חשיב עביד מצוה ורק מצוה מן המוכרח הוא דלא עבד, ובכן י"ל דשמעינן מהך שמעתא דהיכי דמכוון לשם מצוה ומכוון גם להנאת גופו, אין תערובת זו עושה פיגול במצוה ויש לקרוא לה שם מצוה כראוי ג"כ אלא דלא הוי מוכרח גמור משופרא דשופרא.

ולפי דרכו נמצא דבהא גופא פליגי ר' יוחנן ורשב"ל, דר"י ס"ל דצריך לכוון בהמצוה רק לש"ש בלבד, וכל שמערב במחשבתו איזה הנאה עצמית הו"ל חסרון בכוונת המצוה, ומש"ה לא חש ר' יוחנן לקושיית ר"ל רשע קרית ליה, דס"ל לדידיה דבכה"ג לא קיים מצות אכילת הפסח כיון שערב גם כוונה לשם אכילה גסה, אבל ר"ל סובר דאין תוספת כוונה אחרת מגרע בהמצוה ושפיר יד"ח המצוה גם בשני כוונות.

ועל כן ר' יוחנן לשיטתו דס"ל דצריך לכוון בהמצוה רק לש"ש בלבד, וכל שמערב במחשבתו איזה הנאה עצמית הו"ל חסרון בכוונת המצוה, לכך אמר דלצורך השראת השכינה צריך שיהא גם עשיר כדי שעבודתו תהיה תמה בכוונה שלימה לש"ש כראוי.

וע"ד פלפול אפ"ל, דנידון זה אם צריך כוונה שלימה בלתי לה' תליא בפלוגתא אי מה"ת מצות צריכות כוונה, דהאריכו בזה הפוסקים בפלוגתת הגמ' אם למ"ד מצות צריכות כונה אם הוא מה"ת. וזה עפ"מ דנודע דברי הגודע ביהודה (מהדו"ק יו"ד

מצוות א"צ כוונה, משא"כ אם צריך לקיים המצוות רק לשם פעלם ואסור לעשות ע"מ לקבל פרס דבעינן שיכוון בעשייתם לש"ש והיינו דכוונת המצוות מעכבת לצאת יד"ח עי"ש, ולהאמור מבואר היטב דתליא בכך אם תערוכות הנאה עצמית מקלקל בכוונת המצוה וכנ"ל, ודו"ק.

וביותר י"ל לפימ"ש בפרדס דוד (פר' ואתחנן) דמ"ד דמצות צריכות כוונה מה"ת יליף לה מהא דכתיב והיה אם שמוע תשמעו אל מצותי וגו' ולעבדו בכל לבבכם, דשמעינן מינה שצריך לקיים המצוות בכוונת הלב, (וכ"ה בקיצור ספר חרדים הנדפס בסו"ס זכרו תורת משה, פ"א מצות התלויות בלב, אות י', - כנראה דזה תוספת מהחיי"א דבחרדים עצמו ליתא, והובא באמרי בינה או"ח סי' י"ד ד"ה וי"ל), וי"ל דכיון דכתיב בכל לבבכם בעינן כוונה שלימה בכל לבב, וכל שמתערב איזה כוונה אחרת הו"ל חסרון בכוונה, משא"כ למ"ד דמצות א"צ כוונה דלא דריש קרא לכונת המצוה ס"ל דלא נפגם המצוה במה שמכוון גם להנאתו.

מעתה יבואר מה שהסמך המדרש שאלתו לכאן, דכיון דאמה"כ פסל לך, וילפינן מינה דלהשראת השכינה בעי עשירות, והיינו משום דצריך לכוון מעשיו לש"ש שלא יתערב בהם שום פניה והנאה עצמית, והוא כיון דמצוות צריכות כוונה מה"ת וכאמור, ולפי"ז דמצ"כ מה"ת א"כ מצהב"ע פסול מה"ת, ומינה דגם בדרכנן שייך מצהב"ע, ולכן אם לא קיים המצוה כפי תקנת חכמים אף בדיעבד לא יצא וכנ"ל, מעתה י"ל דאם לא קרא אלא ב' פסוקים לא יצא בברכתו והו"ל כקרא בלא ברכה, לכך נתעורר לשאול כענין הקורא בתורה עד כמה חייב לקרות, וכאמור דנסתפק היכי דקרא בהוספות רק ב' פסוקים היאך הדין בדיעבד, וע"ז השיב כך שנו רבותינו הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים כנגד שלשה אבות שבזכותן נתנה תורה לישראל, רצ"ל דאמנם כן דאע"ג דג"פ רק מתקנת חכמים מ"מ לא יצא הברכה אפי' מה"ת, ודו"ק.



סי' צ"ג) בענין נוסח לשם יחוד, וול"ק אשר שאל בנוסח לשם יחוד אשר חדשים מקרוב נתפשט ונדפס בסידורים, הנה בזה אני משיב עד שאתה שואלני נוסח אמירתו יותר ראוי לשאול אם נאמר כי טוב באמירתו וכו', ומש"כ מעלתו להביא ראיה שצריך להוציא מפיו שעושה הכוונה על פי הסוד מהגמ' בריש זבחים (דף ב' ע"ב) שבגט צריך שיאמר בפירוש שעושה לשם גירושין וכן בנדר גמר בלבו צריך שיוציא בשפתיו, אני אומר ממקום שהביא ראיה משם הוא סתירה, דהרי מחלק שם בין אשה לקדשים דאשה סתמא לאו לגירושין עומדת ולכן צריך שיאמר בפה, וקדשים להכי סתמן כשרים לפי שמסתמא לשמן עומדים, וא"כ מצוות שלנו קדשים נינהו קדשי גבוה וסתמא לשמן עומדים וכו', (וכבר נודע מה שהאריך הבאר מים חיים בתשובה להצדיק את אמירת לשם יחוד, ונדפס בספה"ק שער התפלה, וכן בסידורו של שבת, והדברים עתיקין).

מבואר מדבריו דכל מעשה מצוה שהאדם מקיים בסתמא לשמן הם עומדים, אמנם י"ל דמ"מ עדיין אין הדבר ברור דעושה רק לשם מצוה בלבד, דיתכן דמלבד כוונת המצוה מכוון גם להנאתו, לכן ס"ל להאי מ"ד דמצות צריכות כוונה מה"ת, דהיינו בעינן שיתכוון רק לקיום המצוה ולא כוונה אחרת, דלא סגי במה דסתמא לשמה הן עומדים כי צריך להיות כוונה שלימה רק לש"ש בלבד, אמנם מ"ד דמצוות א"צ כוונה ס"ל דתערוכות הנאה עצמית אינו פוגם בכוונת המצוה, ולכן כיון דסתמא לשמה עומדים אין צריך להוסיף ולייחד הכוונה, וזה נכלל במש"כ המפוי, והביאו בבן איש חיל שם, דר' יוחנן ור"ל פליגי אי מצות צריכות כוונה, דלריו"ח דמצ"כ גם מחשבה נוספת מקלקלת את הכוונה, ולר"ל דמצות א"צ כוונה ואינו פוגם ודו"ק.

ועד"ז כתב בייטב פנים (לש"ש מאמר כ"ח) דהא אי שרי לעשות מצוות ע"מ לקבל פרס תלוי בפלוגתא אי מצ"כ מה"ת, דאי שרי לעשות עמלק"פ ש"מ שאין צריך לעשות המצוות בכוונה שלימה בלתי לה' לבדו אלא דאף כאשר מתכוון להנאת עצמו יצא יד"ח, והיינו משום דמה"ת



לאליהו ולאן כהן מר, משום דפנחס זה אליהו כפרש"י שם, אולי נעשה פנחס ואליהו חפשי מן המצות כיון שעלה למעלה, ולהנ"ל אתי שפיר דכיון שאליהו עומד ומקריב על כרחך דעדיין כהונתו עליו, וא"כ קשה שפיר 'ולאו כהן מר'.

והנה לכאו' קשיא מאין לוקח אליהו שקלים, דהיינו שקלי ציבור להקריב קרבנות, ובעשרה מאמרות שם דאפשר שנגזזו לו קופות מתרומות הלשכה כדי שיהיו באים משל ציבור, יעו"ש, אכן ביאר הגה"ק החתם סופר זי"ע עוד, דאפ"ל שלוקח אליהו מצינורי השפע שיורד משם פרנסת כל אחד מישראל, ומפריש לעצמו שיעור מחצית השקל, וממנו מקריב כבשים של אש.

והנה נודע כי השפע היורד ע"י הצינורות נקרא שמן על ראשך על יחסר (קהלת מ, ה), וזהו שנאמר כאן כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם פי' לחסרונם, מלשון ולא 'נפקד' (במדבר לא, מט), וכאשר חרב בית המקדש גם אז יתנו מחצית השקל. ועל זה נתקשה משה מה יתנו בשעה שחרב בית המקדש, והראה לו הקב"ה זה יתנו והראהו מטבע של אש, וכנ"ל משפע שלהם מלמעלה. וזה מרומז בדבר ה' שאמר כי תשא את ראש בני ישראל דייקא, היינו משפע שלהם הנקרא 'שמן על ראשך', אתוד"ק ודפח"ח.

ובדרך אגב יש להזכיר כאן מש"כ בספה"ק ייטב לב (סוף פר' אמור) וזל"ק, ומקובלני ממורי זלה"ה בעל המחבר ספר ישמח משה ותשובות השיב משה, כי פעם אחת אחר שסיים תפילת י"ח עלה בלבו להתפלל לראות הדבר הנ"ל האמור בעשרה מאמרות, ועם לבבו אמר אולי קיימא לי שעתא ואזכה לראותו, ותיכף התפלל על זה, ומילא ה' שאלתו, וראה עין בעין את אליהו מלובש בבגדי כהונה, עומד ומקריב התמיד כסדרו, ודבריו הללו נודעו לרבים, עכלה"ק יעו"ש.

המורם מהנ"ל שגם בזמן הזה עדיין נמשכים אותן אורות הקודש ואותן תיקונים עליונים הנעשים ממצוות חשוכות אלו של מחצית השקל והקרבת התמידין כאשר בהיות ההיכל על יסודותיו ומזבח על מכוננו, וכשם שאז היה המזבח מכפר עוונות ומזיח מעשיהם ומזין ומפרנס ומשפיע שפע רב לישראל

התורה היה עה"פ בפרשתן (שמות ל, יא-יב) וידבר ה' אל משה לאמר, כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם. ובמדרש תנחומא (פרשתן, ד) זה שאמר הכתוב (תהלים ג, ג) רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי, ע"כ, ובפשטות בא לדמות הפסוק של 'כבודי ומרים ראשי' ל'כי תשא את ראש בני ישראל', ועדיין צ"ב שייכות פסוק זה להכא.

עוד שם במדרש תנחומא (פרשתן, ג; הובא בבני יששכר, מאמרי חודש אדר, מאמר ב, דרוש ב) אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע משאני מת אין אני נזכר, א"ל הקב"ה חייך כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני כאלו את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן, מנין ממה שקראו בענין וידבר ה' אל משה לאמר כי תשא את ראש שא את ראש לא נאמר אלא כי תשא, ע"כ, והיינו שמדייק מלשון הכתוב שנכתב בלשון עתיד' 'כי תשא', ולא בלשון ציווי 'שא את ראש וגו'. ואמנם יש לבאר מה היה חששו של משה רעיא מהימנא 'משאני מת אין אני נזכר' ובמה נתקררה דעתו כשענה לו הקב"ה 'את עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן', ומה ענין זקיפת הראש.

ויבואר, ובהקדם דבר יקר שראיתי להגה"ק החתם סופר זי"ע (חידושים ואגדות, עמו' צ"א), לפרש הפסוק בפרשתן כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם וגו' זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל, ופרש"י שנתקשה בזה משה רבינו עד שהראהו הקב"ה כמין מטבע של אש, וצריך להבין במה נתקשה משה כאן, וגם מדוע הראהו הקב"ה מטבע של אש, וי"ל הנה בעשרה מאמרות (מאמר אם כל חי, ח"ג סי' כ"ג) כתב שגם בזמן הזה עומד אליהו ומקריב במקדש קרבנות בכל יום, דקי"ל (שלהי עדיות) מקריבין אעפ"י שאין בית עי"ש, ועדיין כהונתו עליו כמבואר בחז"ל (כ"מ דף קי"ד ע"א) רבה בר אבוחה אשכחיה לאליהו דקאי בבית הקברות של עכו"ם, א"ל ולאן כהן מר והיאך קאי בבית הקברות, והשיב לו דקברי עכו"ם אין מטמאין ע"ש, וקשה מאי מקשה

ברוחניות ובגשמיות, וכמאמר הגמ' (כתובות דף י' ע"ב) מזבח מזוין מזיח ומכפר וכו', כן הדבר הזה הוא נצחי ונמשך תמיד לעולמי עד.

על כן כאן כאשר למדנו על מחצית השקל, דרשו חז"ל והסמיכו הפסוק רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה, רצ"ל שעתידין לבוא עיתים וזמנים כאלה במ הגויים ושונאי ישראל יגידו הן בוראם עזבם והחריב ביתו ושרף מזבחו ואין הוא חפץ בהם ובעבודתם, ואין ישועתם עוד באלקים כי הסתיר פניו מהם, ולא ישפיע להם עוד השפעות טובות כעת כששולחן רבו ריקם. אבל אנו אין שמים לבנו לכל זה אלא למדנו ממה שאמר הקב"ה למשה 'זה יתנו' והראה לו מטבע של אש שבכל עת אתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי במצוות מחצית השקל שהוא עניין רוחני ונצחי שנוהג תמיד בכל עת ובכל מצב, ואורותיה ותיקוניה נמשכים לעולם ותמיד אנו מובטחים שלא יהיה בהם נגף והוא מגן בעדי שעדיין מזבח של מעלה מזיח ומזוין ומגין על ישראל.

זה היה חששו של משה, כי אפשר וכעת הוא אכן זוקף את ראשם במצווה זו שנספיע להם לישראל כל טוב, אבל אחר מיתתו בשלמא כל זמן שיקיימו אותה בזמן המקדש עדיין יש המשך למצווה זו שהוא לימדם, אבל אח"כ ישתכח לגמרי ואיך יתקיימו כלל ישראל, ועל זה אמר לו הקב"ה חייך בכל שנה וכו' כאילו אתה עומד שם וזוקף את ראשם, היינו באותו זמן שיפלו ממדרגתם ולא יהא בית המקדש קיים, ויתקיים בהם בחי' הכתוב (תהלים מד, כו) כי שחה לעפר נפשינו דבקה לארץ בטננו, או אז אתה תעמוד ותזקוף את ראשם ותגביהם משפלותם, להשפיע להם כל טוב סלה אף בזמן הזה.

ונראה להוסיף עוד בזה, דהנה ידוע מש"כ בספה"ק שם משמואל הקדמון (פר' שמות) ברמז תיבת 'ישראל' כי ישראל אתון 'לי - ראש', שתחילתו 'י' וסופו 'ל' וביניהם אותיות 'ראש', ומבאר בקדשו ותורף דבריו שכאשר בני ישראל המה ברום המעלה בהיותם יושבים שלווים ושקטים, וכל באי עולם מעידים כי ה' שוכן בציון ומרומם קרן ישראל, לעת כזאת נכנע עשו ומתכופף תחת יעקב, ואז בני ישראל ברום מעלתם ושרירותם בבחי' כי

שרית עם אלוקים ואנשים ותוכל (בראשית לב, כט), ואז אז ייאמר בהם 'לי ראש'.

אולם כשעם בני ישראל במצב ירוד ושפל, ובני ישראל סחופים ודווים בגולה ונגרם חילול שמו יתברך בעולם, אז לעומתם מתגברת טומאת עשיו ואז נפרד אותיות 'לי' מ'ראש', ונתהוה בחי' משל בגוים מגוד ראש בלאומים (תהלים מד, טו). ועל זה אמר הכתוב (איכה ב, ג) 'גדע בחרי אף כל קרן ישראל', שכאשר נתעורר ח"ו חרון אף על ראשי עם הקודש אזי נגדע קרן ישראל, דהיינו שקרנות תיבת ישראל היו"ד שכראשו והלמ"ד שבסופו מתנתקים שלא יהא בחי' לי ראש, ושוב אין ראשו של עשיו נכנע אליהם מתנוסס ומתרומם על אומות העולם.

ועל זה קונן אסף ואמר (תהלים פג, ג) כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש וגו' אמרו לנו ונכחידם ולא יזכר שם ישראל עוד, כי שונאי ה' מנשאים ראשם למחות שם ישראל ללא יהיו בבחי' 'לי - ראש', וז"ש 'כל רואי ילעיגו לי יפטירו בשפה יניעו ראש' (שם כב, ח), שכאשר מנשאים ראשם על בני ישראל מפרידים את אותיות 'לי' מישראל, יעו"ש עוד ברמזים וענינים עמוקים לדרכו בקודש.

ועל זה חשש משה שישפיל ראשם, דהיינו יפרדו אותיות ל"י מרא"ש ויסור מהם השגחתו רח"ל. ועל זה ענהו ה' כשלא יהיה מזבח בפועל וכהן עומד ומקריב קרבנו ממש, מכל מקום זה אינו מוכיח שנהיה הפירוד הנ"ל, כי עדיין יש באפשרות לזקוף את ראשם ע"י שקורין בפרשה זו ובזה מעוררין למעלה שיבוא אליהו הכהן ויקבץ את השפעותיהם כמין מטבע של אש, ומזה יקריב תמיד של אש על מזבח של מעלה, ואותו שפע עליון עדיין נשפע עליהם כבראשונה, והם עמו ונחלתו בחי' ל"י רא"ש, ועדיין מקיימין הם מצוה זו כבתחילה כמו שניתנה להם בימי משה. וזהו שאמרו במדרש שבכל שנה ושנה כשהן קוראין אותה כאילו אתה עומד שם וזוקף את ראשם, שנאמר כי תשא בלשון עתיד, שדבר זה ינהג לדורות ממש על ידי שזה יתנו הוא מטבע של אש.

כן הדברים גם במצות פרה אדומה אשר ניתנה לטהרתן של ישראל ולכפרה על כל עוונותיהם

בכל עת ובכל מקום.

יעזור השי"ת ויערה עלינו רוח טהרה ותשובה משמי שמי מרום, שנוכה לקבל עלינו עול מלכות שמים שלימה, ולהתכונן לימים הקדושים הבעל"ט, שנוכה לצאת מעבדות היצר הרע לחירות, ויזקוף את ראשו כימי קדם, שישבו אותיות ל"י לאותיות רא"ש וירום קרן ישראל בקיום היעוד (תהלים קיג, ז) מקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון, ונגאל בגאולת עולם במהרה בימינו אמן.



יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' אברהם שלמה זלמן היילפרין מפעיה"ק. ואמרו היוצרות לשבת פרה'.

בהוצאת ס"ת הב' התכבד - העסקן הרה"ח ר' יחיאל חנא לאנגסאם מנהל מוסדותינו הק' באלעד. בעליות התכבדו, כהן - הרה"ג ר' צבי אלימלך שטרן שליט"א ראש כולל בעמנואל, לוי - הרה"ח ר' ישעי' צבי פריזנט מאלעד, שלישי - הרה"ג רבי יעקב גליק שליט"א מפעיה"ק מח"ס אכסוף נועם שבת, רביעי - הבחור הבר מצוה אברהם נ"י בן הר"ר שמואל נחום רובינפיין מפעיה"ק, חמישי - הרה"ח ר' אהרן בורד מירושלים, שישי - מרן שליט"א, [אחר העליה נערך מי שברך וקריאת השם לרגל הולדת הבת להרב אליהו פנחס וידער ר"מ בישיבת היכל התורה פעיה"ק (בהג"ר משה מרדכי אב"ד לינו ירושלים, וחהג"ר אליהו גומבו מפעיה"ק), להר"ר חנניה יו"ט ליפא פריזנט מפעיה"ק (ב"ר ישעי' מאלעד, וח"ר אריה שמחה זילברברג מפעיה"ק), ולהר"ר ישעי' קליין מברכפלד (בה"ר שלמה זאב מפעיה"ק)], שביעי - הרה"ח ר' יעקב יצחק גוטמן מירושלים, אחרון - הרה"ג ר' משה ארנפלד מביתר עילית, מפטיר - החתן מורנו יהודה נ"י בן העסקן הרה"ח ר' שמואל בורד מנהל כוללי הש"ס (ב"ר אהרן מירושלים, וח"ר ברוך טורנר ממאנסי). [לפני העליה אמר מרן שליט"א לחתן שיכוון בברכתו להוציא יד"ח כל השומעים הפרטת שבת פרה].

הגבה בס"ת א' - הרה"ג ר' אליהו גומבו מפעיה"ק, גלילה - הרה"ג ר' משה נחום דוב גרינצוויג רא"כ מחזיקי הדת בוינה, הגבה בס"ת ב' - הרה"ח ר' אריה שמחה זילברברג מפעיה"ק, גלילה - העסקן הרה"ח ר' שמואל בורד מנהל כוללי הש"ס.

תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' יצחק זילברמן ר"מ בבית מדרשו העתיק בעיה"ק צפת.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (שמות לא, יב) כי תשא את ראש בני ישראל

בכללות, וכמו שדרש רבי משה הדרשן תבוא אמו ותקנה צואת בנה, שהיא מטהרת את ישראל מכל טומאתם ומכל עוונותיהם. ואמרה תורה (במדבר יט, ב) זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר, לאמר היינו לדורות כמו"ש התום' בריש חולין (דף ב' ע"א ד"ה אבל), לומר שטהרה זו נוהגת לדורות עולם, ואף שאין לנו לא כהן ולא סגן לא פרה ולא מערכה, מכל מקום קרבן מיקרי ואליהו עומד ומקריבה ומטהר את ישראל לעולם ועד, והכל בזכותו של משה רבינו שהוא נזכר לעולם, ומה כאן עומד ומשמש אף שם עומד ומשמש (סוטה דף י"ג ע"א), וכל מה שלימד את ישראל קיים לעולם.

וזהו שאמר לו הקב"ה (במדבר יט, ו) לך אני מגלה טעמה של פרה, ושלך לעד עומדת, שאפר פרה שעשה משה גנוז למשמרת לעדת בני ישראל למי חטאת לטהרם ולזככם מכל עוונותיהם. ומעשי ידיו של משה הם נצחיים ונוהגת טהרה זו לעולם, ובפרט כשקורין פרשת פרה ומזכירין את ציוויו של משה במצוות פרה. ותקנו לקרוא פרשתא דא קודם בא חודש ניסן, שאז בני ישראל מיטהרין לקראת הימים הקדושים הבעל"ט, וכאשר כבר הזכרנו מש"כ בספה"ק חסד לאברהם (מעין שני, נהר נו) מהרה"ק רבי אברהם גלאנטי זי"ע שהיה מגדולי המקובלים (הביאו רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר, מאמרי אדר, מאמר ד אות י, ובעוד מקומות), דבכל שנה שלושים יום קודם הפסח מוציא השי"ת ברוב רחמיו פדיון לבניו, ולזה דרשו חז"ל ואמרו (פסחים דף ו' ע"א) שואלין ודורשין ל' יום קודם הפסח, כי אז צריך לצאת מעבדות לחירות מעומק הקליפות למדריגה הרמה, ולזה כיון דאין באפשרות שיהיה זה בפעם אחת, על כן בכל יום ויום מוציא השי"ת את ישראל בחלק אחד משלושים מהזוהמא, ומקבל טהרה משמי שמים בכל יום במשהו, עד שביום הפסח אשר אנו מקווים כי נזכה לאכול בו את קרבן הפסח במועדו ובזמנו אז יוצא לחירות עולם זך ונקי, עיי"ש.

ובימים אלו של פרום הפסח מתקדשים ומיטהרים נפשות ישראל ומתעלים ממדריגה למדריגה עד בוא ליל שימורים שאז כבר הם טהורים בתכלית הטהרה, והכל בזכותו של משה רבינו שמטהר את ישראל

בטור (או"ה, סי' תל) בטעם שנקרא שבת הגדול, שלפי שלקחו הטלה וקשרוהו לכרעי המיטה, ועשו זאת נגד עיני המצרים שראו שמבזים את אלוהיהם, ובזכות מסירות נפש זה שביזו את אלהי מצרים, וקבלו על עצמם להקריב קרבן לה' ולעבדו בלבב שלם זכו ובאו לבחי' תשובה מאהבה.

והנה קי"ל (יומא דף פ"ו ע"א) דבתשובה מאהבה זדונות נעשין כזכויות. ונמצא שעל ידי מסירות נפשם כעת בתשובה מאהבה שקיבלו על עצמם לעבדו ית"ש באמונה שלימה ותמימה באמת ובלבב שלם, הרי שכל אותם הטלאים שהקריבו לעבודה זרה משך כל השנים שנפלו לזוהמת מצרים, נהפכו הכל להיות כקרבן אשה לה', ונתברר עתה למפרע שכל מה שהקריבו בכל שנה ושנה לעבודה זרה נהפך להם לזכות כאילו הקריבו אותו קרבן לשם ה', ולפי זה לא היה זה להם חודש ראשון להקריב קרבנות לשם ה' כי כבר מאז הקריבו לשם ה' על ידי ששבו עתה בתשובה באותו מקום ובאותו זמן ובאותו דבר. אבל משה ואהרן שלא חטאו בעבודה זרה להם היה חודש זה 'ראשון'.

ומעתה יתבאר בטוב טעם מה שחילקה כאן התורה לב' חלקים, 'ויאמר ה' אל משה ואל אהרן וגו' החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, דייקא לכם שאתם לא נכשלתם בחטא ע"ז נמצא שכעת מקריבים אתם בפעם הראשון קרבן פסח לפני, אמנם דברו אל כל עדת ישראל שאצלם אין זה בחי' ראשון, דהא נחשב להם כאילו כבר הקריבו כל אותם הקרבנות לשם ה', אותם תצוו 'בעשור הזה ויקחו להם איש שה' וגו', כי על ידי שיטלו הטלה במסירות נפש יזכו וזדונות יעשו להם כזכויות ויחשב להם לרצון כל אותם הטלאים שהקריבו לע"ז כאילו הקריבום לפני הקב"ה, אתוד"ק הנפלאים יעו"ש.

והנה מצינו בחז"ל (פנהדרין דף ק"ז ע"א) אמר רב יהודה אמר רב בקש דוד לעבוד עבודה זרה, שנאמר (שמואל ב טו, לב) ויהי דוד בא עד הראש אשר ישתחוה שם וגו', ואין ראש אלא עבודה זרה שנאמר (דניאל ב, לב) הוא צלמא רישיה די דהב טב וכו', יעו"ש. עפי"ז יבואר מאה"כ כי תשא את ראש בני

ונתנו איש כופר נפשו לה' וגו', ובמדרש תנחומא (פרשתן, ד) זה שאמר הכתוב (תהלים ג, ג) רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי ככי תשא את ראש. ויש מהו התשובה שדייקא ע"י מחצית השקל מגן בעדי ומרים ראשי.

עוד במדרש (ויק"ר ה, א; תנחומא בפרשתן, ה) כי אלוקים שופט זה ישפיל זוה ירים, ר' יונה פתר קרא בישראל, בלשון זה הושפלו, ובלשון זה הוגבהו, בלשון זה הושפלו כי זה האיש משה (שמות לב, א) ובלשון זה הוגבהו, זה יתנו כל העובר על הפקודים, וצ"ב.

והנראה בזה עפ"י מה שכתב הנה"ק החתם סופר זי"ע (תורת משה, פר' בא) דבר נפלא עד מאוד, ובתוד"ק עמד שם לבאר הפסוקים (שמות יב, א-ג) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר, החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה, דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחודש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית. ע"ד מה שמצינו במדרש (מכילתא, פר' בא) עה"פ (שמות יב, כא) משכו וקחו לכם צאן, משכו ידיכם מעבודה זרה, והמקטרג קטרג ואמר הללו והללו עובדי ע"ז (ילקוט בשלח, רמז רלד). והנה אלילי מצרים היה הטלה כנודע, וכמו שאמר משה רבינו ע"ה לפרעה (שמות ח, כב) כי תועבת מצרים נובח לה' אלוקינו הן נובח את תועבת מצרים לעיניהם וגו', והיו המצריים עובדים ומשתחויים לטלה ראש המזלות, וביותר בחודש ניסן שאז שולט מזל מלה שהוא מזל המצריים (עי' ש"ך עה"ת, שמות יב, ג; שערי אורה, שער א, ספירה עשירית; ספר הליקוטים, פר' בא; ועוד), וסברו כי כל האדם תלוי במזל שנוולד בו וכו', והיה מנהג המצריים בהגיע חודש ניסן לזבוח הטלה לעבודה זרה. ואף בני ישראל אשר התערבו בגוים וילמדו מעשיהם ונפלו למומאת מצרים עשו כמותם עד אשר שכחו כליל מקור שורש מחצבתם, ואף הם הקריבו טלה לעבודה זרה.

ואמנם בהגיע עת הגאולה, כשעמד משה רבינו ואמר לבני ישראל 'משכו וקחו לכם' משכו ידיכם מעבודה זרה, באותה השעה קיבלו עליהם בני ישראל עול מלכות שמים במסירות נפש, וכדאיתא

ובבעה"ט ג' פעמים פקודים בפסוק וג' פעמים מחצית השקל בפרשה, ג' פעמים כופר נפשו וג' פעמים לכפר, וג' פעמים בני ישראל, יעו"ש מה שרמזו בזה לדרכו. והמקום אתנו לבאר עוד הרמז בזה.

ונודע מה שכתבו המפוי' (בספר עוללות הבציר הביאו בשם האריה"ק, ובקול אליהו בשם הגר"א זי"ע, ויש שהביאו כן ע"ש הרה"ק מהר"ש מאוסטרופלי), ברמז מחצית השקל, דבתיבת 'מחצית' האות צדי"ק הוא באמצע ולצדדיו מכאן ומכאן אותיות ח"י ואילו אות הראשונה הוא מ"ם והאחרונה הוא תי"ו, לרמז כי הצדיק נכנס בתווך להפריד אותיות מ"ת ולקרב אותיות ח"י יעו"ש. והתוה"ק כפטיש יפוצץ סלע לבאר הרמז בזה.

בקריאת היום בפרשת פרה (במדבר יט, א-ב) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חוקת התורה אשר צווה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליך פרה אדומה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה עול. וכבר עמד באור החיים הק' לבאר דאחר שאמר 'לאמר' מפני מה חזר ואמר שוב 'דבר אל בני ישראל, יעו"ש.

במדרש (במדבר יט, ב) בקש שלמה לידע סודה של פרה אדומה, אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני (קהלת ז, כג), ודייק בספה"ק ישמח משה (פר' חוקת) דהו"ל למימר 'ביקש שלמה לידע טעמה של פרה ולא ידע', ומדלא אמר כך משמע דבזה עצמו רמז לענין הפרה, וצ"ב.

- שמו של האדם הוא הצינור לשפע הרוחני  
הנשפע אליו -

והנראה בזה, ובהקדם מש"כ רביה"ק מראפשיץ זי"ע בספרו הק' זרע קודש (פר' תצא), עה"פ (דברים כא, י) כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוקיך בידך ושבת שבי, וזל"ק, ושבת שבי ר"ת של ו'אלה ש'מות ב'ני י'שראל (שמות א, א), הוא שבי"ו, כי הנה נפש חיה הוא שמו (בראשית ב, יט), ששמו של אדם מורה על בחינת חלק אלו"ה הנשמה שבו וכו', והרב הקדוש מרימנאב זצ"ל אמר שיש לכל אדם שם בקדושה ולהבדיל וכו' שם בטומאה וסטרא אחרא, וצריך הצדיק לעבוד על זה, ויבקש מהשי"ת שיודיע לו איזה שם שיש לו בסטרא אחרא, ויחזור גם זה השם לקדושה. וי"ל על דרך זה, ושבת שבי"ו ר"ת

ישראל, דהנה מחצית השקל היה לכפר על חטא העגל כדאי' בירושלמי (שקלים פ"ב ה"ג), לפי שחטאו בעגל במחצית היום יתנו מחצית השקל, ולחד דיעה שם לפי שחטאו בששה שעות יתנו מחצית השקל דעבד שיתא גרמסין (הוא שם מטבע בימיהם) עי"ש, ועי"ז אמה"כ שעיקר התיקון בכך ששיבו מאהבה להשי"ת ואז יהפך העון לזכות, וזהו מ"ש כי תשא את ראש שירימו את החטא להפכה לטובה ולזכות. על כן הסמיכו חז"ל להכא הפסוק ואתה ה' מגן בעדי כבודי ומרים ראשי רצ"ל שגם מי שנכשל באותו מעשה חס עליו הקב"ה לרחם עליו שעל ידי תשובה מאהבה נתרומם החטא ומתהפך לטובה, והבן. וזה שהסמיכו הפסוק כי אלוקים שופט זה ישפיל שעל ידי החטא הושפלו ונפלו מטה מטה, אכן בזה גופא וזה ידים שעל ידי שיעשו תשובה מאהבה, הרי שיהיה להם עצם המעשה כהרמה והגבהה שיעלו הכל לכתר לראש אלו"ה צבאו"ת, והבן.



בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הגאון רבי ירמיה כהן שליט"א אב"ד פאריז, לוי - הר"ר יצחק צבי קליין מפעיה"ק, שלישי - הרה"ח ר' משה גליק מפעיה"ק, גלילה - הרה"ג ר' גדליה וינגרטן ר"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד. בזמירות בשוה"ט בעידן רעוא דרעוין התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ג ר' חיים גולדשטיין מח"ס שפע קודש, דרוור יקרא - הרה"ח ר' יוסף וייספיש מפעיה"ק, שבת היום - הרה"ח ר' שלמה זלמן גלבמן מקרית גת.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (שמות ל, יא-יג) וידבר ה' אל משה לאמר, כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו לה' בפקוד אותם ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם, זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל בשקל הקודש עשרים גרה השקל מחצית השקל תרומה לה'. כבר נאמרו הרבה רמזים וטעמים בענין מחצית השקל מה שהוצרכו ליתן מחצית השקל דייקא, והתוה"ק ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים. ובפייט מוסף לשבת שקלים 'אור פניך עלינו אדון נשא, ושקל אשא בבית נכון ונשא', וכבר תמהו דלכאו' מצוותה הוא מחצית השקל ולא שקל שלם.

ו'אלה ש'מות ב'ני ישראל, שהשם שיש לך בקליפה גם כן תחזיר לקדושה, עכלה"ק. ובפשטות הכוונה שעבודת האדם בעולמו הוא לברר מהו שם הטומאה ולהחזירה אל הקדושה, על ידי שיכניע הטומאה, ולהוציא בלעם מפייהם לרומם ולהגביה אותה אל צד הקדושה. אולם בכל מאמר ומאמר של צדיק ניתן לפרש בזה עוד הרבה ביאורים.

והנראה ע"ד מה שנאמר 'כל אשר יקרא האדם נפש חיה היא שמו', דהנה כאשר האיש הישראלי מתנהג כדבעי ומקדש כל מעשיו לעבוד את קונו וצורו בכל לבבו ונפשו, או אז בוודאי זוכה הוא לשם הקדושה, ואין כלל וכלל רשות לטומאה להשית עליו שם אחר. ואז מתקיים בו בחי' הכתוב (בראשית מה, מז) ויקרא בהם שמי ושם אבותי, ויש עליו רק שם קודש. ברם אם אין מתנהגים כראוי ונופל ברשת היצר הרע, עד אשר נעשה הוא השליט עליו, או אז מכנהו היצר הרע בשם אחר הוא שם הטומאה. ועל כן עבודת האדם היא לבטל שם הטומאה שניתן לו על ידי היצר הרע הוא ס"מ, ולקדש ולטהר עצמו ולהחזיר אליו שם הקדושה.

כשנופל האדם רח"ל לרשת היצר הרע ויורד ובא עד לשאול תחתיה, הרי שחלף שהקדושה תכבוש תחתיה שם הטומאה, נעשה רח"ל להיפך והסמ"א נוטל הימנו לגמרי שם הקודש, עד שנעשה בבחי' הכתוב (איוב ל, ח) בני בלי שם.

ונודע בזה מש"כ האור החיים הק' ברמז הפסוק (דברים כט, יט) ומחה ה' את שמו מתחת השמים, ששורש נשמות עם בני ישראל יסודתם בהררי קודש מתחת השמים, והחוטא והמשתרר בליבו, ומחה ה' את שמו שהיא נשמתו, משרשה שהיא תחת השמים, וזוהי כריתות הנפש משורשה, עכ"ד. ולזה הרשעים לא מסקינן בשמייהו (יומא דף ל"ח ע"ב), וכתוב בהו (משלי י, יז) ושם רשעים ירקב. והיינו דמאחר ואינו מתנהג כראוי שוב נקרע צינור החיות, ושוב שמו הקרוי בו הרי זה רק שם מושאל, וכיון שחטא וקלקל ופגם כל כך הרי שבאמת אין לו שם קודש כלל, אלא כבוש הוא תחת רשת הטומאה עד שהוא בבחי' בן בלי שם.

ובספה"ק ערבי נחל (פרשת פנחס, דרוש ב; פר'

תולדות, דרוש ז, ועוד) כתב לבאר מה דאיתא בקדמונים (ראה מסכת חיבוט הקבר, פרק ב; הובא בראשית חכמה, שער היראה, פרק יב) כשבא אדם לבית דין של מעלה בא הממונה ומלאכי חבלה פוגשים אותו ושואלים אותו מה שמו, ואם רשע הוא אינו זוכר את שמו והם מכין אותו וחובטין בו, וסגולה לזה הוא להזכיר בסוף תפילת שמו"ע פסוק המתחיל ומסיים באותיות שמו, או שיש בפסוק את שמו (ראה קיצור של"ה בסופו; אליהו רבא, סי' קכב, ועוד), ומן הצורך לבאר הכוונה בזה האם לאחר מיתה נטרפת דעתו של האדם עד שאינו זוכר שמו, ואם אכן כך הוא הרי דין שומה יש לו ואיך ניתן להעמידו לדין ולהענישו על מעשיו שנעשו בלא השכל.

וביאר שם באריכות, ותו"ד שענין שם האדם הוא שורש נשמתו מרוח אלוקים אשר בו, ועל ידי שמו נמשך יניקתו ושפעו (ראה זוה"ק ח"א, דף כ' ע"ב), ולזה בעולם העליון אשר שם הוא עולם האמת, הרי שאם לא הלך בדרך תמים ועיווה מעשיו רח"ל, הרי שאין לו עוד שם הקדושה אשר קיבל בעת המילה, מאחר והטומאה נטלו את שמו והשליטו עליו שם טומאה, ונתקיים אצלו בחי' 'ומחה ה' את שמו', ולזה כשעומד לדין לפני בית דין של מעלה בעולם האמת שוב אינו זוכר את שמו, כי כאמור הוא בבחי' הכתוב 'בני בלי שם', עכתו"ד.

מרן אאדמו"ר זי"ע תחת אחד השיחים הרחיב הדיבור בדמעות שלישי ובבכיות נוראות בענין שכחת השם, דזהו מהעונשים הגדולים ביותר של האדם, כיון דמלכותא דרקיעא כעין מלכותא דארעא (ברכות דף נ"ח ע"א), וכשם שהכא כאשר מעמידים את האדם לדין עליו להציג את שמו וכו', ואם אין יודעים את שמו ואי אפשר לקבוע בוודאות כי האיש העומד לפנייהם למשפט הוא הנידון, הרי שנותנים לו ללכת לכל אשר תאבה נפשו, ואי אפשר להעמידו כלל לדין, וזה גרוע יותר.

כמו כן נמי כאשר מלך במשפט יעמיד ארץ, ועומד האדם לדין לפני בית דין של מעלה החפצים להוציא הספרים ולעיין במעשיו, שואלים אותו לשמו, וכיון שאינו זוכר את שמו, הרי שאי אפשר להעמידו לדין, ומה מר מצבו בעת הזאת, כשאינו בא

הצדיק וכל אחד מישראל לכבוש תחתיו שם הטומאה שהעניק לו היצר הרע, ולקדש כל מעשיו ופעולותיו עד שיהיה לו רק שם קודש.

- האדם יכול להתעלות למעלה מכל הברואים ומאידיך ליפול עד למטה -

ואפ"ל עוד בענין שכחת השם, עפ"י הנודע מה דאיתא מהאריה"ק דישנם כמה וכמה בחינות בנשמת האיש הישראלי, והם נפש רוח ונשמה חיה יחידה, שבתחילה נותן הקב"ה באדם בחי' נפש, אם זוכה ומתעלה זוכה להשיג גם בחי' 'רוח', ואם זכה להתעלות יותר מקבל אף חלק ה'נשמה', ואלו הב' אחרונים זוכים להם בשלימות רק אלו שהשלימו עצמם כראוי והתעלו מעלה מעלה בעבודת השי"ת, ושאר בני אדם יש בהם כאמור ג' בחינות הראשונות נפש רוח ונשמה.

וכשחוטא האדם רח"ל ופוגם הרי שמסתלקת הימנו הנשמה, ואם מרבה לפשוע ולחטוא תסתלק הימנו גם בחי' הרוח, ונשאר רק עם הנפש, היא הנפש הבהמית, שגם הבהמה חיה עלי אדמות, ונמשל האדם ולבהמה נדמה רח"ל, וכשם שהבהמה אינה יכול להשיג בחי' אהבת ה', כן האדם הלזה אינו יכול להשיג הדבר. וכיון שאין לו חלק הנשמה והרוח, שוב אין לו גם שם, כי עיקר השם מקושר הוא לנפש אלוקות שבאדם, וכיון שעל ידי העבירה איבד מעצמו חלק הנפש ונעשה כבהמה, שוב אין לו שם, והריהו דוגמת הבהמה והחיה אשר כל המין כולו קרוי בשם אחד דוגמת בהמה חיה כלב וכדו', ואין שם פרטי לכל יחיד ויחיד.

ובספד"ק פנים יפות (פר' בראשית) עה"פ (בראשית ב, ז) וייצר ה' אלוקים את האדם עפר מן האדמה, ביאר דהאדם נוצר מגוף ונשמה, והגוף הוא הבריה השפילה ביותר אף יותר מן הבהמה, והיא הגרועה שבבריאה, ונברא האדם מעפר שהוא הנמוך מד' היסודות כנודע, ואל הגוף העכור חיבר הקב"ה את הנשמה אשר היא כולה רוחנית חלק אלו"ה ממעל, והיא המעולה שבבריאה אף יותר ממלאכים ושרפי מעלה.

והנה אם זוכה האדם והוא מקדש ומטהר עצמו לעבוד את קונו כדבעי, הריהו מתעלה להיות במדרגה גדולה ונעלית יותר ממלאכי השרת שרפים וחיות

כלל לדין על מעשיו ופעליו בהאי עלמא, אלא משליכים אותו אל עולם התוהו שם הוא מסובב באפס מעש שנים על גבי שנים עד אשר יבוא אל תיקונו. ובעוד שאם היה עומד למשפט אף אם היו דנים אותו לניהנום וכו' ושאר עונשים ויסורים ממרקים, מכל מקום אחר שימרק מעשיו שוב יזכה לבוא אל תיקונו השלם, לא כן אם אינו עומד לדין כלל הריהו מתגלגל ממקום למקום ויתכן אף מאות בשנים, עד אשר ירחמו עליו מן השמים ויזכרו בשמו, ויעמידוהו לפני בית דין של מעלה לדין ולמשפט, אתוד"ק מרן אאדמו"ר זי"ע.

על זה ידו כל הדווים ונופל אימה ופחד על האדם, שכאשר חלילה נפל לרשת היצר ובכחי' 'החשך' יכסה ארץ' (ישעי' ס, ב), ובספד"ק ד'החשך' אתוון 'שכחה', ולזה נמי נהגו ללמוד משניות לעילוי נשמה על פי אותיות שם הנפטר, וכן אומרים תהלים לפי אותיות שמו, כי מתייראים עד מאוד שמוא ישכח השם ויהיה האדם נפרד משמו ויוליכוהו לעולם התוהו ולא יוכל לעמוד למשפט לפני הבורא ית"ש. וכשמוע האדם ענין זה תפול עליו פחד ורעדה אימה וחיל עד היכן הדברים מגיעים שצריך הוא לזכור ולייחד עליו תמיד שם הקדושה ולהסיר מעליו כליל שם הטומאה.

והנה בבעל הטורים כתב 'שקל בגימטריא נפש', ועפ"ז אפשר לומר דזהו הרמז במחצית השקל, דכאמור שם הקודש הוא ענין נפש האדם, ומהאי טעמא נמי כשקוראים את האדם לקריאת התורה, קוראים אותו בשמו (ראה שו"ע אור"ח, סי' קלמ, סעי' ג; וראה שו"ת אבני נזר חו"מ, סי' ק"ג; שולחן הטהור להרה"ק מקאמרא, או"ח שם סק"ג), וכן נמי מתפללים על החולה בשמו, כי ענין השם הוא קשור לנפש האדם. ועל זה אמרה תורה ליתן מחצית השקל, להורות שבנפש האדם ישנו שם קודש בחי' וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה היא שמו, והוא בחי' 'חי', כן נמי ישנו רח"ל שם טומאה שהוא בבחי' 'מת' מסטרא דמותא צד הטומאה.

ואמרה תורה זה יתנו כל העובר על הפקודים וגו', שיתבונן האדם תמיד במצות מחצית השקל, ויזכור כי זה לעמת זה עשה אלוקים, וכנגד שם הקדושה ישנו חלילה גם שם הטומאה, ועבודת

בני אדם אשר נדבקו במחשבתם בחכמה, ויכל לילך באויר, כאשר שמענו כמה פעמים, רק שהחכם בעסקו בעומק החכמה, בלא דעת הולך באויר, כי נתגבר עליו כח רוחניותו ולא משך למטה לחומר, עכל"ק עיי"ש. והיינו שלא רק שנשמתם שוטטה בעולמות העליונים בדכיקות עליונה, כי אם אף הגוף עצמה פרחה באויר, וזאת לפי שהגוף עצמו נעשה חלק בהנשמה, כנ"ל.

אכן זאת הוא רק אם מקבל על עצמו עול מלכות שמים להתגבר על תאוות הגופניות שבו שאז הנפש קשורה ברוח והרוח בנשמה, וממילא מקושר הוא להשי"ת. ברם אם נמשך אחר תאוות שלו ופורק עולו ית' ממנו, אז נוטל השי"ת ממנו את נשמתו, כדי שאם יפגום במעשיו, לא יחול הפגם גם בנשמתו שהיא חלק אלקי ממעל, כי הנשמה אינה סובלת טומאת וחלאת התאוה הזאת, וכיון שנוטל השי"ת מאתו הנשמה נעשה פירוד בין רוחו ונפשו לשורש הקדוש שלו, וע"כ הוא פתח לנפילתו כי נפסק הקשר בינו לאלופו של עולם.

עפי"ז כתב שם בפנים יפות לבאר מאמר שלמה המלך ע"ה (משלי טז, כח) איש תהפוכת ישלח מדון ונרגן מפריד אלוף, הכוונה, כי באמת תכלית בריאת האדם היא שהנשמה תהיה למעלה מהכל, להיות בשורשה העליון חלק אלו"ה ממעל, ולמטה ממנה קשורה בה הרוח, והנפש ברוח, והגוף בנפש, שאז יוכלו להתקיים הכל יחדיו. כי כאמור בהתקדש עצמו הריהו זוכה שאף הגוף נמשך אחר הנפש רוח ונשמה, וזוכה להתקדש בקדושה עילאה, להיות לא רק נפש רוח ונשמה קודש לה' אלא גם הגוף נעשה חלק מן הקדושה. אבל כשחוטא האדם ונעשה פירוד בין הגוף לנפש בשורש העליון, או אז נקרא איש תהפוכות, כי הוא הופך הסדר, וחלף שיהיה הגוף נמשך אחר הנר"ג, הריהו מגביר כח הגוף על הנשמה, ואז ישלח מדון ונרגן נטריוקון נפש רוח גוף ונשמה, מפריד אלוף שעושה פירוד בין אלופו של עולם לגוף העכור, כיון שהנשמה מסתלקת הימנו, ועל ידי שהעונות הגיעו עד למעלה ראש, הרי שמסלק מעצמו חלק הנר"ג ואדרבה מגביר חומר העכור על החלק הרוחני רח"ל.

ואופני הקודש, ואז הוא במדריונה גבוה מעל גבוה למעלה מכל הברואים עליונים ותחתונים, ובבחי' מה שנאמר על משה רעיא מהימנא (דברים לג, א) 'משה איש האלוקים'. ברם מאידך גיסא אם אינו מתהלך בדרך הישרה והוא תועה מדרך השכל, הריהו יורד מטה מטה עד למטה מכל שאר ברואי עולם.

ראיה ברורה לזה ממה שמצינו לגבי טומאה, כי טומאת נבילה פחותה מטומאת אדם, ונפש אדם מטמא טומאה חמורה, ובעוד שבטומאת נבילה לכו מסרחה פרחת טומאתה (מנחות דף כ"ג ע"א), וכלי גללים וכלי חרס אם נשברו שוב אין שייך בזה טומאה, לא כן האדם שאפי' מלא תרווד רקב נמי מטמא (אהלות ב, א). והרי לנו כי האדם כאשר הוא נופל הריהו נעשה גרוע יותר אף מן הבהמה.

וע"כ אמרה תורה 'ויהי האדם לנפש חיה', כלומר שקיבל האדם את נשמתו והיא הפיחה בו חיות, ואז עולה ומתעלה יותר מכל הבריאה, וכאשר נודע מש"כ בספה"ק אורח לצדיק (פר' תזריע) על אביו הק' רביה"ק הרר"א זי"ע שאמר 'הלוואי ויהיה לכל העולם נשמה כמו הגוף שלי'. והדברים מבהילים על הרעיון, כי הוא בעבודת קדשו הפך את גופו שיהיה אף הוא חלק נשמה. וכיון שנתעלו כל כך הרי שלא היה לגופם כל משקל, כי נעשה הגוף עצמו רוחני. [ובוודאי שבימים אלו מאיר זכותו הטהורה והגדולה של רביה"ק הרר"א זי"ע על כל עם בני ישראל בכל מקום שהם, ובפרט הדבקים בתורתו ובתורת תלמידיו הק' ותלמידי תלמידיו, כי כהיום אם ישנו עוד יהודי ירא ושלם בעולם אין זה כי אם בכוחו ובזכותו, אשר אורו מאיר לכל אחד ואחד מבני ישראל]. ולזה נודע העובדא שהיה אצל רביה"ק הרר"א זי"ע שסיפר תלמידו הרה"ק המאור ושמש זי"ע שפעם אחת כשהגיע יומו לשמש את רבו, נכנס לחדרו הקדוש וראה מיטתו של רבו פורחת באויר, שכיון שנהפך גופו הקדוש להיות כולו רוחני לכן ממילא התבטלה כבודותו, וכן נודע על עוד צדיקים זי"ע.

והאריך בענין זה רביה"ק מרנא הדברי חיים זי"ע (פר' צו, ד"ה ואמרתי דמעם) זול"ק, והנה אנחנו רואים באדם שהוא חומרי, אינו יכול לעוף באויר, כי החומרי גובר להוריד מטה, אולם ואפילו הכי ראינו



- עיקר ענין השלום הוא בין הגוף והנשמה  
להעלות הגוף לבחי' נשמה -

ונראה להרחיב בביאור הענין, ובהקדם מש"כ  
בייטב פנים (מאמר קדישין לחג הסוכות, עה"פ זכור ה'  
לדוד; ייטב לב, פר' יתרו, עה"פ ויקח יתרו, ועוד; וראה גם  
בישמח משה, פר' תצא, בהפטר, ד"ה כי ההרים) שענין  
ה'שלום' הוא בין הגוף לנשמה, שכן בין הגוף לנשמה  
שוררת מריבה גדולה ומלחמה כבידה אשר זה  
לעומת זה כשזה קם זה נופל, שהרי הגוף חומר הוא  
ורוח הבהמה - היינו נפש הבהמית - יורדת למטה,  
ואילו הנשמה היא חלק אלוקי ממעל והוא רוח  
האדם עולה למעלה.

וכבר נודע מ"ש האור החיים הק' זי"ע (ויקרא טו,  
א) בענין מלחמת הגוף והנשמה, וזל"ק, 'בחינה זו אין  
מכיר איכותה והיא מושללת ההכרה, לא מפי מין  
האנושי ולא מפי כתבו, ולא תושג בהשערות מושכל  
הגשם, ולמשיג חלק מהשגה זו תבדיל ממנו המונע  
אותו מהתקבל, ותכירוהו על ידי סימניה כי הוא זה  
הפכה מנגדת שונאיה, ותפעול בו פעולה רשומה  
לשלול ממנו כח המונעו והמקיימו, ולפעמים  
תמאסהו הנפש, ותריבהו מריבה גדולה, והוא סוד  
הוללות הנביאים (שמו"א יט, כד), ולכשתתרכה  
בחינה זו בפנימיותו תגעל הנפש את הבשר, ויצתה  
מעמה ושבה אל בית אביה' וכו', עכ"ל ע"ש עוד  
באריכות דב"ק.

אמור מעתה, שעיקר ענין שלום הנאמר בכל  
מקום כוונתו להשכין שלום בין הגוף לנשמה, שהגוף  
מושך את האדם כלפי מטה, ורוח הבהמה יורדת  
למטה, ומושכת את האדם אל תאוות וארציות.  
ואילו הנשמה מושכת את האדם למעלה אל קונו, כי  
הנשמה במור תבכה עד מתי יהיה זה לי לרועץ  
להשפילני ולהורידני עד עפר. וכאשר נלחם האדם  
בכל כוחו סופו שה' אלוקיו יתנו בידו ואו או 'ונתתי  
שלום בארץ' (ויקרא כו, ו), 'ארץ' מרמז לגוף כדילפינן  
בגמ' (פנהרין דף צ"א ע"ב) מהפסוק (תהלים ג, ד) יקרא  
אל השמים מעל ואל הארץ לדון עמי, ורמז הכתוב  
שיהיה שלום בין הגוף לנשמה, ויהיה הגוף נעשה  
כחלק נשמה חלק אלו"ה ממעל.

עוד נודע מש"כ בספה"ק נועם מגדים (פר' ויקרא)

בשם הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע בטעם מה  
שנקרא האדם בשם 'אדם' הלא היה צריך ליקרא  
בשם 'בשר ודם', דעשוי הוא מדם ובשר וגוף, ומדוע  
נתכנה בשם 'אדם'. וביאר שהאותיות 'דם' מורה על  
הנפש הבהמית ועל הגוף, והאות 'א' מורה על אלופו  
של עולם, האחד יחיד ומיוחד, ותפקיד האדם הוא  
לשלב את הגוף עם הנשמה רוחנית החלק אלו"ה  
ממעל שהיא אלקות להרכיבם גם יחד, וכשהאדם  
מתקן ומקשר רוחני וגשמי ומשעבד את כל הענינים  
הגשמיים לשם שמים או נקרא 'אדם', כי בעבודתו  
הריהו מקדש גם בחי' הגוף להעלות לגבוה. וח"ו אם  
אינו זוכה לכך הריהו מאבד חלק האל"ף ונשאר  
חומר עכור בשר ודם בעלמא, ע"כ.

וי"ל דזה שרמזו הכתוב ואיש תהפוכות רצ"ל  
שמהפך הסדר וחלף שישעבד ויעלה הגוף לבחי'  
נשמה, הרי שישלח מדון וגורם מריבה בין הגוף  
והנשמה, תחת אשר יתקיים בו בחי' 'ונתתי שלום  
בארץ' כנ"ל, הריהו משלח מדון ומריבה גדולה,  
ונרג"ן מפריד אלו"ף שהוא מפריד האות אל"ף  
מדם, חלק הנשמה והקדושה נפרד מהגוף, עד  
שנשאר האדם כבהמה בבחי' חלב ודם בלבד רח"ל.

- טובה גדולה לאדם שע"י חטאו ניטל נשמתו  
שלא יפגם זה בחטא וכבך מועיל תשובה -

והפנים יפות שם בתו"ד כתב ענין נורא, כי דבר זה  
שמסתלקת הנשמה מן האדם בעת חטאו, הוא טובה  
גדולה מאת הקב"ה, שאף שהאדם פגם וחטא, לא  
באה הפגם על נשמתו כלל כי הוא נסתלקה ממנו.  
והיינו דכיון שיכול האדם להתעלות למדרגה עליונה  
כל כך להיות גבוה ממלאכי השרת, וכאמרם ז"ל  
(נדרים דף ל"ב ע"א) עתידים צדיקים שתהיה מחיצתן  
לפנים ממחיצת מלאכי השרת, והנה חלף זאת חטא  
ופגם הרי שבמעשיו יכול הוא להביא חלילה לידי  
חורבן עולם, כי על ידו היתה יכולה הקליפה  
והטומאה לעלות מעלה מעלה, עד אשר יקלקל באופן  
כזה שלא יהיה לו עוד תקוה ותקנה לעולם. ומרחמי  
הבורא ית"ש עליו אשר הקב"ה חושב לבלתי ידח  
ממנו נדה, על כן פעל ועשה שבעת שחוטא האדם  
הרי שחלק הנשמה מסתלק הימנו, ואם יחטא כל כך  
רח"ל הרי שישתלקו הימנו גם חלק הרוח והנפש,

ומתוך כך יהיה לו תקוה ותקנה.

בענין זה שמעתי שיעור חורש"י מכ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע לפני למעלה משישים שנה, ובדבריו הק' הרחיב בזה, ופירש במתק לשונו ע"ד משל, כי מבשרי אחזה אלו"ה, וכאשר אנו רואים בתעשית החשמל, שמייצרים את כל החשמל במקום אחד, ומשם נמשך הזרם ע"י צינורות עד לערים, וכשמגיע לעיר מתחלק לכל השכונות, וכן מסתעף יותר ויותר שיגיע החשמל לכל בנין ולכל דירה וממנו לכל חדר וחדר. והדרך הוא לעשות בכל דירה מפסק בטחון, שאם יארע איזה תקלה לא ימשיך לקלקל את כל החשמל בכל הבית וכן לכל הבנין, ובלא"ה יוכל להמשיך הקלקול ולגרום לחשכות בכל העיר, ומפסק זה גורם שאף אם בא איזה תקלה במקום אחד הרי שיפסק הולכת החשמל למקום ההוא, ולא ימשיך הקלקול לכל העיר להחשיך העיר והמדינה כולה.

בדבריו הק' האריך שם מרן אאדמו"ר זי"ע בטומאת סדום אשר היתה טומאה גדולה כל כך, וכנודע מספה"ק (ראה שער הפסוקים, פר' שמות) שאנשי סדום היו בעלי נשמות גבוהות מניצוצות שהוציא אדה"ר ק"ל שנה שפירש מאשתו (עירובין דף י"ח ע"ב), ואילו לא היו דנים אותם להפיכה ולמחות את שמם, עלול היה לבוא חורבן עולם בגין תוקף טומאתם והחשכות אשר הגבירו בעולם. וע"ז נתכוונו חז"ל באמרם (ראה אבות פ"ה מ"א) ארורים הרשעים שמאבדין את העולם בעשרה מאמרות.

כח זה ניתן בבני ישראל, שיש לכל אחד ואחד מישראל נשמה חלק אלו"ה ממעל, ויש בו כח רוחני העולה למעלה למעלה, ועל כן אלמלא חוטא פוגם ומקלקל רח"ל הריהו מגביר במאוד מאוד כח הרע שגם הוא יכול לעלות למעלה ראש ולהביא חורבן גדול בעולם. ואלמלא היה הקב"ה נוטל מן האדם חלק הנשמה והרוח היה האדם מת מיתת גוף ומיתת נשמה ונאבד עדי עד. וכאמור הוא מרחמי הבורא ב"ה בעל הרחמים והסליחות שאינו חפץ שהאיש הישראלי ידח הימנו לגמרי, ולזה התקין מיני בטחונות ו'מפסקים', שכבר כאשר הוא פוגם בעבירות קלות מיד מסתלק הימנו חלק הנשמה, שלא יעלה הפגם למעלה כל כך, ואם מוסיף הוא

רח"ל לחטוא יסתלק הימנו גם חלק הרוח, וביותר תסתלק ממנו גם חלק הנפש עד אשר נעשה כבהמה, ואז על אף שעל ידי העבירות מחשיכים אורות העולמות העליונים, מכל מקום החוטא הלז שנמשל כבהמה נדמה שוב אין מעשיו עושים כל רושם, ולא יוכל לקלקל כלל בעולמות העליונים.

נמצא שיש כאן טובה גדולה לאדם במה שמסתלק הימנו חלק הנפש רוח ונשמה שלו, כי רק בנין כן יזכה לתקומה ולתקנה, דבלאו הכי היה הפגם גדול כל כך עד שהיה נאבד מן הקדושה לגמרי. וכאמור הוא מחסדי הבורא ית"ש הטוב ומטיב לרעים ולטובים שתסתלק הימנו הנר"נ ולא יפגמו כלל, וממילא יש ביד האדם לעשות תשובה באמת, וכאשר יתעורר ויבכה במר לבבו לפני מלכו וצורו שמתחרט הוא על מעשיו אשר חטא עוה ופשע, ובוש הוא במה שקלקל, בד בבד עם קבלה אמיתית לבל ישוב לכסלה עוד ולהתגולל בקיאו ובחטאו, הרי שבקל תחזור אליו חלק הנשמה שהיתה כפקדון בשמים ממעל. ומתעורר עליו בחי' של תחית המתים להיות כקמן שגולה, ומקבל מחדש את בחי' הנפש אלו"ה.

על דרך זה יתבאר היטב כוונת הזוה"ק (פר' נח, דף ס"ב ע"א) אתא בר נש לאתדכאה מסייעין ליה בנשמתא קדישא, רצ"ל דחלילה אם בשעת החטא היתה עמו חלק הנשמה הרי שהיה אוכד עדי עד בלא תקוה ותקומה, ואמנם מחדש השי"ת שמיד בחטאו נסתלקה הימנו נשמתו, וכאשר מתעורר לשוב בתשובה שלימה לפניו ית"ש, ונפשו במר תבכה בקבלה אמיתית על להבא שלא יחטא עוד, או אז מחזירין אליו את נשמתו, והיא היא שמסייעת בידו לבוא לתשובה שלימה ולהתקרב אליו ית"ש.

ונודע מש"כ האור החיים הק' (פר' שמיני, בפסוק ויקרב אהרן) ענין הבאת בהמה לקרבן, שלכאורה יש להבין אם אדם חטא בהמה מה חטאה, דמן הראוי היה שהנפש החוטאת היא תמות, אלא כוונת הדבר הוא כמו שאמרו חז"ל (סוטה דף ג' ע"א) דאין אדם עובר עבירה אלא א"כ נכנסה בו רוח שטות, ונמצא דכשארם חוטא אין הוא בגדר אדם ונמשל כבהמה נדמה, אשר על כן שפיר יש להקריב בהמה תחת בהמה, אתוד"ק. ולדברינו יוכנו הדברים היטב, כי

דרשו חז"ל שמועיל תשובה לישראל דייקא ממה שנאמר ישא ה' פניו מורה להנ"ל שהאיש הישראלי יש לו נשיאות פנים והקב"ה מסייע אותו בנשמתא היינו במה שנוטל הקב"ה מיד בתחילת החטא חלק הנר"ג כפקדון, ובכך מסייע לו שכאשר יבוא לשוב בתשובה יוכל לתקן כל מעלליו.

נקדים עוד מש"כ רביה"ק הישמח משה זי"ע (בפרשתו, עה"פ כי אות היא בני וביניכם), דנודע דיש ס' רבוא אותיות לתורה, וכל נשמה נאצל מאות אחת בתורה, וכדאיתא בזוה"ק (פר' אמור, ח"ג, דף ע"ג ע"א) קוב"ה ואורייתא וישראל חד, וזהו סגולתה וכוחה של הנשמה הישראלית אשר מקושרים הם באותיות התורה ולעולם לא ידחו, יעו"ש באריכות דבריו הק' והנפלאים מה שפי' בזה לדרכו.

זהו שאמרה תורה וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר זאת חוקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ישראל נומריקון יש שיישים ר'יבוא א'ותיות ל'תורה (מגלה עמוקות, פר' ואתחנן אופן קפו), היינו שידבר אל בני ישראל שידעו וישכילו כי יש להם נשמה חלק אלו"ה ממעל, ומעתה מחסדי הבורא ית"ש אשר באם נפל האדם לרשת היצר ובא דבר חטא על ידו שבאותה העת נוטל הקב"ה חלק הנשמה ממנו, דבלא"ה היה הפגם עולה למעלה עד העולמות העליונים, והיה נכרת מארץ החיים כרת תמידי רח"ל. ולזה כפל ואמר דבר אל בני ישראל דייקא שידעו כי ויקחו אליך פרה אדומה שכאשר יש בהם חלילה בחי' אדומה מן החטא' באותה שעה ממש אשר אין בה מום, כנ"ל, ומתוך כך דייקא מועיל להם תשובה, דמאחר וגודל נשמתם היא לאין ערוך שיכולים הם להתעלות להיות למעלה ממלאכי השרת מורמים וחשובים מכל היצירה והבריאה כולה, ומאידך יכולים ליפול מטה מטה להיות שפלים למטה מכל הברואים, על כן בהכרח בעת החטא נוטל הקב"ה מהם חלק הנשמה, ושוב מועיל להם תשובה וכפרה.

כל זמן שיש בו באדם בחי' הנפש האלוקית אין שייך בו טומאה כלל, ורק מאחר שתסתלק מעמו בחי' הנפש או אז יש חלות לטומאה על האדם, כי אצל הקב"ה לא שייך כלל ח"ו העדר קדושה, ולא

כאמור בהבאת הקרבן אנו מורים שהאדם בשעת חטאו לא היה אלא כבהמה, אחר אשר נסתלקה הימנו בחי' נר"ג, ונשאר נדמה כבהמה. ברם ע"י התשובה שוב זוכה כאמור לקבל בחי' הנפש רוח ונשמה שלא נפגמו כלל בעטיו.

- ביאור מצות פרה אדומה ע"ד הנ"ל -

בהאמור נבוא לבאר ענין רמז פרשת פרה אדומה. דהנה מצינו בה ב' הפכים, דמחד צריכה היא להיות פרה אדומה ואדום מורה על חטא כנודע, ומאידך 'תמימה אשר אין בה מום', ואין לך מום גדול מזה מאשר חוטא האדם על נפשו, ולכאו' היאך יתקיימו שני הדברים הללו יחדיו. ולהנ"ל יבואר שפיר, כי בזה גופא הורה לנו הכתוב כי יש לו לכל אדם ב' חלקים, וכאשר חלילה האדם הוא בחי' אדומה מן החטא', הרי שבאותו העת יש לו גם חלק הנשמה אשר אין בו מום, כי מיד כשהתחיל לחטוא רח"ל נטל הימנו הקב"ה חלק הנפש רוח ונשמה על מנת שלא יפגמו ולא יבוא הפגם עדיהם. ודייקא באופן כזה יתכן שיועיל לו לאדם תשובה, ואדרבה בקל תועיל תשובתו ותעלה לפני הבורא ב"ה.

עפי"ז יש בנותן טעם מה שמועיל תשובה רק לבני ישראל, וכדאמרו חז"ל במדרש (תנחומא האיוני, ד) כתיב (במדבר ו, כו) ישא ה' פניו אליך וכתיב (דברים י, יז) אשר לא ישא פנים, לא עשה תשובה אשר לא ישא פנים, עשה תשובה ישא ה' פניו, יכול לכל ת"ל אליך אליך ולא לאומות העולם, ע"כ. גם נודע מה שהקשה המבי"ט בספרו בית אלקים (שער התשובה, פרק יד, ד"ה עוד יש) דלכאו' מצינו באנשי נינוה שעשו תשובה ונתקבל תשובתם, דתחילה נגזר עליהם (יונה ג, ד) עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת, וכאשר שבו בתשובה ויקראו צום וילבשו שקים וישבו איש מדרכו הרעה ומן החמס אשר בכפיהם, כתיב (פסוק י) וירא אלוקים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרעה וינחם אלוקים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה, הרי דגם בגויים שייך תשובה. ולהנ"ל יובן שפיר, כי האף אמנם שיתכן שתועיל תשובה גם לאומות העולם, ברם ענין זה שיייעו אותן בנשמתא זה אין שייך בהם, כי הגויים אין להם כלל נשמה חלק אלו"ה ממעל, ואין במה לסייע להם. ולזה בדרייקא

לשוב לכסלה עוד, בו בעת ידע גם כי יש לו את חלק ה'חי' היא הנר"נ הנפש האלוקית שנתן לו השי"ת המונח כפקדון בשמים ממעל, והיא לא נפגמה כלל וכלל. וממילא בהכרח שיכול הוא לשוב להיות בחי' צדיק ולשוב בתשובה שלימה לפניו ית"ש.

ועל כן כל הפרשה נכתב ונשלש ג' פעמים, ג' פעמים מחצית השקל, ג' פעמים לכפר, וג' פעמים בני ישראל, לרמז על ג' חלקי הנשמה שהם נפש רוח ונשמה, שמחמלי ורחמי הבורא ית"ש הם מסתלקים כאשר בא דבר הטא לאדם, ומחצית זו נשארת תמיד בתמותה וזכותה, וממילא תמיד יוכל האדם להאחו בזה ולהתעורר בתשובה שלימה לפניו.

- סימן לאדם שיש לו חלק הנפש אם רואה

שלומד ומתפלל בהתלהבות ומתוך חשק -

הנה נודע מהאריה"ק (ספר הליקוטים, פר' בא, ד"ה למען שתי; ועי' זוה"ק פר' וארא, ח"ב דף כ"ה ע"ב) כי במצרים היה הדיבור בגלות, ולכן נקרא פרע"ה אותיות פ"ה ר"ע (עי' בספר הליקוטים, פר' שמות, פרק ב בד"ה ויגדל), וכשנגאלו ממצרים זכו לפס"ח דהיינו פה-סח (עי' שער הכוונות, דורשי פסת, דרוש ג), ששוב יכלו לדבר בפיהם דברי קדושה ותפילה לה' אלקיהם.

ובביאור הדברים אפ"ל, דהנה בפסוק 'ויהי האדם לנפש חיה' מתרגמינן 'לרוח ממללא'. והרמז בזה שכל זמן שיש לו לאדם חלק הנפש רוח ונשמה הרי שהוא בבחי' 'רוח ממללא', ואף שגם הרשע מוציא דיבורים בפיו אכן אינו יכול לסבול דיבורי קדושה. לא כן האדם אשר יש לו נפש אלו"ה בקרבו הרי שתמיד יש לו חשק לעסוק בתורה הק', ומקיים בעצמו בחי' הכתוב (דברים ו, ז) ושנתם לבניך, שדרשו חז"ל (קידושין דף ל' ע"א) שיהיו דברי תורה מחודדים בפך, וכל עבודתו את בוראו הוא בהתלהבות וחמימות בבחי' כל עצמותי תאמרנה. וכאשר הוא עומד בתפילה לפני בוראו הריהו יודע לפני מי הוא עומד בתפילה וכל איבריו ותנועותיו הוא מתוך חיות, ויש לו לאדם פה קדוש לדבר דיבורי קדושה אל השי"ת בבחי' הכתוב (איכה ב, יט) שפכי כמים לבך נוכח פני ה'.

וזהו אות וסימן ברור לאדם לדעת אם יש בו בחי' הנפש האלוקית, שאם הוא עוסק בדברים שבקדושה

שייך שיהיה בו באדם הנשמה חלק אלו"ה ממעל ותשרה בו גם הטומאה. ונמצא שקלקלתן היא תקנתן ועצם חסרון זה היא מעלתן של ישראל, כי מאחר ובהכרח בעת החטא שתסתלק הנשמה הרי שהיא נשארה תמיד בתמותה זכותה ונקיותה, ועל כן דייקא יש ביד כל אחד ואחד לתקן מעשיו ולשוב בתשובה. וזהו בחי' 'תבוא אמו ותקנח צואת בנה', שהנשמה שהיא כפקדון אצל הבורא ית"ש אין מקבלת כלל טומאה, ורק גוף האדם התקלקל על ידי החטא, ולזה כשיעשה תשובה שוב יקבל הפקדון מאת הבורא ית"ש ותועיל לו התשובה. וזהו עומק ענין מצות פרה אדומה אשר בכוחה למרק העוונות ולטהר נפש האדם כאמרנו היום באריכות בפיוט.

זהו שאמרו חז"ל בקש שלמה לידע סודה של פרה אדומה, אמר אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, רמז כאן לענין הנ"ל, דהנה החוטא נכנסה בו רוח שטות, וכאשר מצינו לשלמה גופיה בספר קהלת שכנינה את האדם החוטא בשם 'סכל', ואכן אמרתי אחכמה שיש ביד האדם לעשות תשובה גם אחר שנפל לשער הנו"ן שבשערי הטומאה ופגם בעבירות חמורות, ויכול הוא לשוב אל החכמה, והיינו טעמא לפי שוהיא היינו הנפש רוח ונשמה רחוקה ממני, שמיד כשבא דבר חטא על ידו עמד הקב"ה ונטל הנר"נ כפקדון, ומאחר 'והיא רחוקה ממני' על כן בדייקא 'אמרתי אחכמה' ויש ביד האדם לשוב בתשובה שלימה ולתקן כל מעשיו, והבן.

- ביאור הרמז במצות מחצי"ת ע"ד הנ"ל -

בהאמור יבואר ענין מחצית השקל אשר יש בו גם בחי' 'חי' וגם בחי' 'מת', להורות שאפי' שחטאו יש ביד כל אחד ואחד לתקן מעשיו ולכפר על נפשתיכם, וכי ישאל השואל היאך תועיל לי תשובה אחר שכה מרדתי כלפי שמים, ואמרו חז"ל (ברכות דף י"ח ע"ב) רשעים בחייהם קרויים מתים, והיאך יחזיר אליו חיותו. על זה נוטלים בדייקא מחצי"ת השקל, להורות שבו בעת אשר יש בו באדם חלק המת ישנו גם חלק החי, וכאשר מתעורר האדם בתשובה שלימה בהכרת החטא לדעת כמה קלקל במעשיו המכוערים עד אשר הושחר משחור תארו ונמשל כבהמה נדמה, ומקבל על עצמו לכל

בתורה ובתפילה מתוך חיות וחשק, ואצלו עסק התורה הוא בבחי' הכתוב (משלי ה, לה) כי מוציא מצא חיים, והוא מוציא דיבורי התורה בפיו, וכדשנינו בעירובין (דף ג"ד ע"א) ברמז הפסוק (שמואל-ב כג, ה) ערוכה בכל ושמורה יעו"ש, הרי זה בידוע שיש בו בחי' הנפש, ועל כן יש לו את כח הדיבור והרוח ממללא. לא כן אם חלילה רואה כי אין לו החשק לעסוק בתורה, ואף שמחשב בדעתו ללמוד ולהגות בה, וגם מיד כאשר מתחיל להתפלל לפני קונו וצורו צפים ועולים בו כל מיני מחשבות זרות וכו', הרי זה אות וסימן כי רח"ל נסתלקה הימנו בחי' 'נפש חיה', ועל כן אינו יכול להתפלל כראוי.

וכבר הזכרנו זה עתה מאמר חז"ל (ברכות דף ה' ע"ב) שנים שנכנסו להתפלל וקדם אחד מהם להתפלל ולא המתין את חבריו ויצא, טורפין לו תפילתו בפניו, שנאמר (איוב יח, ד) טורף נפשו באפו הלמענך תעזב ארץ, וברש"י, ומה היא הנפש זו תפלה, כמו שנאמר (שמואל-א א, טו) ואשפוך את נפשי לפני ה', ע"כ, ולהג"ל יובן היטב דכיון שיש לו לאדם נפש אלו"ה הרי שממילא יש לו רוח ממללא ויכול הוא להתפלל מתוך התלהבות וחמימות בכוונה ברורה בדיעה שהוא עומד לפני הבורא ית"ש.

ברם אם נסתלקה הימנו רח"ל הנפש, הריהו כאמור כבהמה שאף שישנו שיחת חיות ועופות אכן אין זה דיבור כי אם כצפצוף בעלמא, וכאשר האריך בזה רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בספרו אגרא דכלה (פר' ויגש, ד"ה שם במדרש) ותו"ד דיתר על כל המינים שבעולם הוא המין האנושי אשר מדבר ומודיע לאחרים את אשר בלבבו, והנה קשה ע"ז שהרי אף לעופות יש להם צפצוף כדמצינו בשלמה המלך (שיר השירים א, ט) וכן מצינו בר' יוחנן בן זכאי שהיה יודע שיחת עופות ושיחת דקלים (סוכה דף כ"ח ע"א) ואם כן גם להם יש דיבור, אלא שדיבור האמיתי נקרא רק לשון הקודש כדה"כ (ישעיה מ, ח) ודבר אלקינו יקום לעולם, כי רק דיבורי קדושה הנאמרים בלשון הקודש הוא דיבור האמיתי שלא כשאר לשונות אשר המה לסימן בעלמא וצפצוף כשיחת עופות, וז"ש והנה עיניכם הרואות ועיני אחי בנימין כי פי המדבר אליכם והיינו שדיבורי הוא בלשה"ק, עכתוד"ק עיי"ש. וזה

שייך דייקא כאשר יש לו לאדם בחי' הנפש כנ"ל. כשיש לו לאדם פה קדוש יכול הוא להוציא דיבורי תורה ותפילה ושאר דיבורי קדושה בפיו, וזהו היפך מה שמצינו בבלעם הרשע דכתיב ביה (במדבר כג, ה) וישם ה' דבר בפי בלעם, ונודע מש"כ האור החיים הק', שבלעם היה טמא מעיקרו ולא היתה לו הזכיה לדבר דיבורי קדושה ולהוציא מפיו סודות התורה, ועתידות כלל ישראל אשר כנבואה המה שנאמרו ע"י בלעם בכרכותיו ואותו רשע לא היתה לו הזכות שיבואו דבורים אלו מפיו, אשר על כן הניחו משמים כמין צינור בפיו שיהא חוצץ בין הדיבורים לפיו וזהו וישם ה' דבר בפי בלעם שהיה כמין צינור כמסך המבדיל שלא יגעו דיבורי הקדושה בפיו הטמא, עכתוד"ק.

ולזה מצוה להאריך ולספר ביציאת מצרים בליל הקדוש - ליל הסדר, כי כל עוד שדיבר בפיו דיבורים אסורים כדיבורי לשון הרע ורכילות וכו', ומאידך דברים שבקדושה היה מוציא בפיו בלא הרגש וחמימות כלל כי אם מתוך קרירות וכו', הרי שהיה הדיבור בבחי' גלות, אכן בליל פסח כשזוכה האדם לגאולת הנפש שוב הוא מאריך בסיפור יציאת מצרים עד שאינו יכול לנתק עצמו מכך מגודל הרגש דקדושה אשר הוא חש ומרגיש, והוא מאריך ונותן שבח והודיה להבורא ב"ה בפה קדוש בבחי' כל עצמותי תאמרנה.

כבר הזכרנו מש"כ בחסד לאברהם (מעין שני, נהר נו) מהרה"ק רבי אברהם אזולאי זי"ע שהיה מגדולי המקובלים (הביאו רביה"ק מוהרצ"א זי"ע בבני יששכר, מאמרי אדר, מאמר ד אות י, ובעוד מקומות), דבכל שנה שלושים יום קודם הפסח מוציא השי"ת ברוב רחמיו פדיון לבניו, וכיון שאין באפשרות שיהיה זה בפעם אחת, על כן בכל יום ויום מוציא השי"ת את ישראל בחלק אחד משלושים מהזוהמא, עד שביום הפסח אז יוצא לחירות עולם זך ונקי, עיי"ש.

ועל כן בדייקא התקינו לקרות פרשת פרה בזמנים אלו, כאשר אנו עומדים לקראת ימי הפסח, לשנן ולדעת שכשאין האדם זוכה הריהו נופל ובא לבחי' 'נרגז' מפריד אלופ', ובקשתינו ותפילתנו לזכות לקבל מחדש חלק הנפש חיה ולזכות להדבק בתורה

עלינו עול מלכות שמים שלימה ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ויהיו דברי תורה מחודדים בפינו, שנוכל להוציאם בפה כנ"ל.

יעזור השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם וישפיע עליהם ישועה משמי שמי מרום ברוחניות ובגשמיות בגוף ובנפש, שומר ישראל שמור שארית ישראל, וישמור בשמירה דלעילא את כל בני ישראל בכל מקום שהם מכל מיני מכשולות ופגעים רעים, ונוכה לגאולה השלימה במהרה בימינו אמן.



אחר זמר א"ל מסתתר זימרו 'שושנת יעקב' כנהוג. תפילת ערבית התפלל לפני העמוד - הרה"ג ר' שמואל נטע זלמנוביץ נכד רבוה"ק ור"מ בישיבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק.

יום ראשון פר' ויק"פ י"ט אדר  
בערב קיבל מרן שליט"א קהל.

יום שני פר' ויק"פ כ' אדר

בצהרי היום מחמת חולשת גופו הטהור, פנה מרן שליט"א לבדיקות במרכז רפואי צאנז פעיה"ק, שם החל מרן שליט"א בטיפול רפואי, ונשאר למנוחה עד צהרי יום רביעי, כאשר בחסדי הבורא ית"ש חזר מרן שליט"א למנוחה בביתו נאווה קודש. נתפלל כולנו יחדיו בכל עת, שיאריך השי"ת ימיו ושנותיו מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, וינהלנו וינחנו הדרך נלך בה עד ביאת ינון במהרה, ולאחר מכן.

ובתפילה, שיהיה זה בבחי' 'חיים הם למוצאייהם' ודרשו חז"ל (עירובין שם) למוצאייהם בפיו, ואנו מפילים תחנונינו לזכות לקבל הנפש רוח ונשמה ושנוכל ללמוד ולהתפלל לפניו לכה"פ תיבה אחת בקדושה, וע"ד הנודע מאור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע (בעש"ט עה"ת, פרשת נח, אות פג) על הכתוב (ירמיה ז, יא) 'שאל לך אות', שכל ימי חייו של האדם עלי אדמות צריך הוא לשאול ולשאוף להבין לכה"פ אות אחת בתוה"ק בשלימות, עי"ש.

בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל (ראש השנה דף י"א ע"א), וממשמש ובא יום טוב גדול ואנו מבקשים ומעתירים לפני הבורא ב"ה שיחוס וירחם על בני ישראל לגאלם גאולה כללית וגאולה פרטית הוא גאולת הנפש, כי גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושעבוד מלכויות, כל אחד ואחד מישראל יש לו שאיפה ורצון להתהלך בדרך תמים ולעשות הטוב והישר בעיניו. זכנו לקדש רמ"ח איברינו ושם"ה גידנו, ולעשות ההכנה הראויה לקראת הימים הק', ועמוד הקב"ה לעזרנו שנוכל לקבל החלק אלו"ה ולהכניע הגוף והגשמיות אל חלק הנשמה, מתוך קבלת עול מלכות שמים שלימה.

זכותו הגדולה של קדוש אלו"ה אשר אין לנו השגה כלל במדרגת רביה"ק הרר"א זי"ע ושאר תלמידי הבעש"ט הק' זי"ע יעמדו לנו שנוכל לקבל

## חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

### תשית לראשו עטרת פז

ברגשי שמחה וגיל מביעים אנו את ברכותינו הנאמנות למעלת כבוד ידידנו הדגול, מפארי עדתנו הק', מופלא ומופלג בתורה וביראה, נודע בשערים המצויינים בהלכה, רב חביבא ורב חכימא, צנא מלא ספרא, חריף ובקי טובא, יראתו קודמת לחכמתו ומצא חן בעיני אלקים ואדם, פה מפיק מרגליות, מוכתר בנימוסין ורב קילוסין

### הגאון רבי יצחק יונג שליט"א

דומו"צ קהלתנו הק' בלונדון

לרגל עלותו לכהן פאר להורות בהוראה כדיון ומורה צדק בהתאחדות קהילות החרדים בלונדון

יה"ר שיזכה לרוב ברכה והצלחה וישישו בו כל עדת ישורון, והשי"ת יהא בעזרו שיזכה לילך מחיל אל חיל בהרכבת תורה והוראה כטוב ובנעימים, להרים ולרומם קרן התורה וההוראה, מתוך שפע סיעתא דשמיא הרחבת הדעת דקדושה וכל ברכאן דלעילא ולתתא, הצלחה מרובה בכל מעשי ידיו להגדיל תורה ולהאדירה, ויקויים בו מקרא שכתוב 'כי בי ירבו ימיד ויוסיפו לך שנות חיים למען יאריך ימים על ממלכתו כל הימים, אכ"ר.

## תוכן השיחה של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א עם כ"ק האדמו"ר מהורודנקא שליט"א ממנצ'סטר ביום ה' פרשת לך, ט' מרחשון העעל"ט

חיים, אמר לו לעבור לספסל האחורי. כאשר נתעורר מרן הדברי חיים וראה שהילד אינו שם, שאל "איפה שלמה'לע", ואמר היהודי שאמר לו לישב מאחור. הסתכלו לשם וראו את המקום ריק, כי נפל מהעגלה. מיד אמר מרן הדברי חיים לבעל עגלה שיעצור ויחזור על דרכו לחפשו, וחפשו אותו עד שמצאוהו. אחר שנים אמר לו מרן הדברי חיים שיסע לאונגרין "און שעחט כשר", ואז נסע לאונגרין והחל במלאכת השחיטה. לאחר פטירת מרן הדברי חיים נסע הרבה אל הרה"ק משינאווא.

\*

**האדמו"ר מהורודנקא:** ידוע הטעם למה לא אמרו בצאנז לדוד ה' אורי וישעי בחודש אלול?  
**מרן שליט"א:** בעוד מקומות לא אמרו, ברפשיץ וזידיטשוב, ומרן אדמו"ר זי"ע אמר דאולי הטעם שמרן הדברי חיים לא אמר הוא מכיון שאינו מובא בסידור האר"י.

יש שכתבו הטעם משום שמקורו בספר חמדת הימים<sup>2</sup>, אבל כבר מצאו מקורות קדומים לזה. רוב העולם נוהגים לאומרו, וגם הרה"ק משינאווא זי"ע היה אומר<sup>3</sup>.

כידוע שהרה"ק משינאווא זי"ע נחלק בכמה וכמה דברים על אביו מרן הדברי חיים זי"ע. שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע, שפעם כשהיה הרה"ק משינאווא זי"ע אצל אביו והכניסו קאמפא"ט לשולחן, הרה"ק משינאווא לעצמו מה לעשות, אם לברך על הקאמפאט כמנהג אביו לברך גם על פירות מבושלים<sup>4</sup>, או שיברך על פרי שלם כפי שדרכו תמיד<sup>5</sup>. תוך כדי הרהורו אמר לפתע מרן הדברי חיים לגבאי, ער

**מרן שליט"א:** השבוע הוא פרשת לך... כידוע היה למרן הדברי חיים בן בשם 'לייבוש' שנסתלק בילדותו, ואביו התבטא עליו גדולות.

ושמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע שפעם כבדו אביו מרן הדברי חיים לומר תורה בשלחנו, והיה אז פרשת לך, ופתח ואמר על הפסוק (בראשית יב, א) "לך לך מארצך וגו'", דהנה השי"ת מלוא כל הארץ כבודו, איהו ממלא כל עלמין ולית אתר פנוי מיניה, וא"כ נשמת האדם מישראל, שהיא חלק אלו' ממעל ודבוקה בקוב"ה, מוכרח שגם היא נמצאת ושרויה בכל העולם כולו. וזה הכוונה "לך לך", שלכל מקום שהאדם פונה והולך, הרי זה כאילו שהולך אל עצמו. וכשמע מרן ה"דברי חיים" את דבריו קילסם מאד.

עוד סיפר מרן אדמו"ר זי"ע, שפעם נכנס מרן הדברי חיים לחדר בנו כאשר אמר "שיר השירים", ונעמד להקשיב לו, ואח"כ נענה ואמר בפה קדשו: מלאכים רועדים מה'שיר השירים' שלו...

**האדמו"ר מהורודנקא:** בצאנז היה הרבה השם 'לייבוש'...  
**מרן שליט"א:** ע"ש הרה"ק רבי אריה לייבוש, אביו של מרן הדברי חיים.

**האדמו"ר מהורודנקא:** זקנו של זקני היה הרה"ח ר' שלמה ווערצבערגער זצ"ל, היה יתום מילדותו ונתגדל בביתו של מרן הדברי חיים זי"ע. דודו רצה לגדלו בביתו אבל מרן הד"ח אמר שהוא רוצה לגדל אותו, והוא אכן נכנס לביתו הקדוש ונתגדל על ידו. פעם נסע מרן הדברי חיים למקום מסויים, ולקח עמו את הילד, והושיבו בספסל על ידו בעגלה. באמצע הנסיעה נמנם קצת מרן הדברי חיים, ולבנתיים עלה לעגלה איזה יהודי נכבד, וכשראה ילד קטן יושב על יד מרן הדברי

אף שאביו מצאנו ורבותיהם מראפשיץ לא אמרוהו, אך אמר הגה"ק משינאווא שבאמת יש לו י"ח טעמים שלא לומר לדוד בחודש אלול, אך לעומת זה יש לו טעם אחד לאמרו המכריע את כולם, והטעם הוא שמנהג כל ישראל לאומרו.

וראה שו"ת דברי יציב (ליקוטים והשמטות, סימן נב): היות שבא על דברי תורה במנהגי רבן של ישראל אאז"ל הגה"ק בעל דברי חיים זי"ע, חשתי להשיבו. האומנם כי מי אנכי לחוות דעת בדבר שדו"ה הגה"ק בעל דברי יחזקאל נהג אחרת, והוא ממקור קדוש יהלון מהחיד"א הובא במטה אפרים (סי' תקפא, ו), והוא בסידור האריז"ל מהר" שבת, ובסה"ק שם טוב בהבטחות גדולות להאומרו, והובא בקצה המטה על המט"א (ס"ק טו). ולעומת זה שמעתי מסבי קדישא שנשאל אא"ז על מניעתו לאמרם, השיב בזה הלשון, מה שלא הובא בש"ע ובכתבים איני אומר. ומה אענה פה דבר וחצי דבר, ולא באתי אלא ליישב מנהג אבותי הקדושים עפ"י מה המובן לי בפשיטות מנגלות התורה עיי"ש באריכות. וראה עוד בזה: שו"ת דברי יציב (שם, סימן יט).

<sup>1</sup> עי' שו"ע אורח חיים (קעז, א) ובנו"כ, ובמשנ"ב ושעה"צ שם.

<sup>2</sup> ראה בספר הדרת קודש (עמ' לג-לד בהערה), שכאשר הגיע הגה"ק הרב מאנסויד זצ"ל בפעם הראשונה אל הרה"ק משינאווא, לא ידע מתחילה על מנהגו לברך על פרי חי, ולכן בירך על הפירות המבושלים שהביאו לשלחן. אחר כך כשראה שהקהל עדיין אינו אוכל, שאל על כך, ואמרו לו שמחכים על פרי חי לברך עליו, והיה לו שברון לב מזה שעשה נגד דעתו של

<sup>3</sup> וראה כע"ז להגה"ק בעל "פתחא זוטא" זצ"ל בספרו בית פנחס (ריש פרשת לך), וז"ל: "ושמעתי מפ"ק אדמו"ר מגארליץ זצוק"ל בשם אחי היניק וחכים טובא ר' לייבוש'ל זצוק"ל, שפעם אחת אמר לאביו מרן מצאנז זי"ע ביישוב הקושיא למה לא גילה לו הארץ. היינו משום שהבורא יתברך שמו ויתעלה אמר לאאע"ה שאין מן הצורך לומר לו כעת לאיזה מקום ילך, כי הבורא ית"ש מלא כל הארץ כבודו ולית אתר פנוי מיניה ית"ש ויתעלה לעד ולנצח נצחים, א"כ באותו רגע שיצטרך להיות באותו מקום, אז יאמר לו השי"ת שיעמוד שם. ע"כ דברי קדשו זי"ע."

<sup>4</sup> ראה במכתב מהרה"ק רבי פנחס חיים מראזלא זצ"ל הנדפס בריש ספר לב שמח החדש: ובאמירת לדוד ה' אורי ידוע בוודאי אלי שרבה"ק מאוה"ג החוזה מלובלין זי"ע לא היה אומרו, וכן תלמידיו הק', היהודי הק' ורבינו זקני הק' מזידיטשוב זי"ע, ורבינו חו"ו מראפשיץ זי"ע, לא היו אומרים לדוד, כי מקורו מהספר חמדת הימים אשר אנחנו מקובלים מאבותינו רבוה"ק שלא להשגיח על הדברים. וכשהייתי בשנת תרפ"ז בקארלסבאד והיה שם הגה"צ מפארסיב בארץ פולין, נכד של היהודי הק' זי"ע, ואמר לי שמקובל בידו בוודאי מרבינו היהודי הק' זי"ע זקינו איש מפי איש שלא אמר לדוד, מחמת ששמע מרבו הק' מלובלין זי"ע שזה הדבר הוא מהספר חמדת הימים.

<sup>5</sup> ראה בקובץ עץ חיים (קובץ יח): שמעתי מאחד מנכדי שינאווא בשם חסיד זקן מחסידי שינאווא, שהרה"ק משינאווא זצ"ל נימק טעם אמירתו מזמור לדוד ה' אורי וישעי בחודש אלול על

יצא מבעד לחלון. ותוך כדי להט הויכוח, כשהוא עומד שם מן הצד ומהרהר על התנהגותו של גיסו כלפי אביו, הרגיש בכך מרן הד"ח, ורמז לו לגשת אליו, ולחש לו באזנו: איני יודע איך מגיע אלי בן קדוש כזה [איך ווייס גארנישט ווי נעמט זיך צו מיר אזוי א הייליג קינד?]. וענה לו שאצלו אין זה פלא...

אחר כך בירר רבי מאטעלע אצל הנוכחים גופא דעובדא היכי הוה, וסיפרו לו שהרב משינאווא עמד והתפלל בבית המדרש יחד עם אביו, ואחרי חזרת הש"ץ כשלא אמרו תחנון על פי הוראת קדשו של הדברי חיים שאין לומר תחנון במשך כל שבעת הימים של פסח שני, דמבואר בזוהר (בהעלותך קנב, ב) שבימים אלו תרעין פתיחין (ועיין שו"ת דברי יציב או"ח סימן ע"ה אות ד'), והרה"ק משינאווא מחה על כך וטען ממה שכתב הרמ"א (או"ח סימן קלא, ו) שבל"ג בעומר אין נופלים על פניהם, ואם אין אומרים תחנון כל ז' הימים הרי ל"ג בעומר חל בתוך השבוע של פסח שני, אלא מוכח שבשאר ימי שבוע זה נופלים על פניהם, כי אי אפשר לומר שהרמ"א חולק על הזוהר.

ותוך כדי הדין ודברים יצא הרה"ק משינאווא מבית המדרש והלך לבית המדרש של העיר שעמד ממול, והגבאי שלו מיהר לקבץ לשם את מקורביו, והמשיכו בנפילת אפים ואמירת תחנון עד גמר התפילה. כשנודע הדבר למרן הד"ח שלח לקרוא לו, ועל זה נסב הויכוח הסוער ביניהם, כשבתוך הדברים אמר הרה"ק משינאווא לאביו, לכם יש דרך משלכם ולי יש דרך משלי, ואף שאתם דור רביעי מהבעש"ט הק', הרי גם הנני דור רביעי מהבעש"ט.

כשמע רבי מאטעלע את הדברים השתומם עוד

איז דאך א פרומער, תביא לפניו פרי לברך עליו. מסופר שבטיש הראשון שערכו בניו של מרן הדברי חיים אחר הסתלקותו של מרן הדברי חיים, התעלף הרה"ק מגארליץ כאשר ראה שאחיו הרה"ק משינאווא משנה איזה דבר ממנהג אביהם.<sup>1</sup>

זקה"ק מרודניק זי"ע סיפר שפעם קבע זקה"ק מצאנו זי"ע לבנו הרה"ק משינאווא זי"ע שיכנס אליו בבוקר לפני התפילה לדבר אודות איזה ענין מסויים, וממחרת בשעה תשע בבוקר לפני התפילה נכנס הרה"ק משינאווא לחדרו ועמד שם, אבל זקה"ק היה שרוי אז בדביקות ולא פנה אליו, והלך ונתקרב יותר כדי שזקה"ק יבחין בו אבל ללא הועיל, עד שלבסוף לא היתה לו ברירה אחרת ופתח ואמר, אבא אמרת לי אתמול שאכנס אליך. ואמר לו זקה"ק, הלא אמרתי שתבוא לפני התפילה ואילו עכשיו אני כבר באמצע התפילה, אני אוחז כבר ב"יהי כבוד".

כל צדיק היה לו דרך משלו... הרה"ק משינאווא שינה מדרכי אביו עוד בחייו. אנשים פשוטים לא הבינו, אבל כידוע שאמר פעם שבזה החזיק את אביו בעולם, ומעשה שהיה כך היה, כפי ששמע מרן אאדמו"ר זי"ע מהגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל ששמע מהגה"ק רבי מאטעלע מהורנוסטיפל זי"ע, שהוא הגיע לשבות בעיר רודניק כשמרן הדברי חיים הגיע לשם לרגל הכרתו של הרה"ק מגארליץ זי"ע לרב העיר, והגיע לשם ביום ערב שבת קודש ונכנס אל הדירה של חותנו מרן הדברי חיים ונתגלה לפניו מחזה פלא, שמרן הדברי חיים נמצא באמצע ויכוח סוער עם בנו הגדול הרה"ק משינאווא, עד שלבסוף גער בו שיצא משם ושלא יעבור את סף ביתו, והרה"ק משינאווא

הרה"ק משינאווא, וכשהרגיש בזה הרה"ק אמר לו, מדוע יש לו שברון לב, הלא הדין הוא שאפשר לברך על פירות מבושלים, וכמו שנהג אבי ז"ל, אך מ"מ כיון שלא נתברר לי הסוגיא, לכן הנני מצוה להביא לי פרי חי.

<sup>1</sup> ראה שפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"א, פרשת תצוה): בשבת הראשונה לאחר הסתלקותו של זקה"ק מצאנו זי"ע, ערך הרה"ק משינאווא זי"ע, שהיה גדול האחים, את שולחנו בבית מדרשו של אביו, ואחיו זקה"ק מגארליץ זי"ע הלך לשם. ומנהגו של זקה"ק מצאנו היה לאכול בשבת דגים חמוצים ודגים מתוקים, והיה אוכל תחילה את הדגים החמוצים ואח"כ את המתוקים, ואילו הרה"ק משינאווא נהג לאכול תחילה את הדגים המתוקים, והמשב"ק מוה"ר מתתיהו ז"ל נמשך אחר הרגלו וגם בשבת זו הגיש מקודם הדגים המתוקים. וכשהבחין בכך זקה"ק מגארליץ נתחוויר פני קדשו ועמד ואמר, באתרא דמר, וכבר בשבת הראשונה משנים, ומיד נפל בהתעלפות ממושכת.

והוסיף מרן זי"ע: בא וראה עד היכן הדברים מגיעים, שחרד כל החרדה הזאת בשביל שינוי ממנהג בעלמא, כי גם בזה יש תורה שלימה, ואף שאמרו טעם פשוט במה שנהג לאכול הדגים החמוצים מחמת שפעם לא היה באפשרות להשיג דגים וממילא החמיצו את הדגים ואכלו אותם מקודם ואח"כ את המתוקים, מ"מ יש בזה גם ענינים רבים, ולא כל מוחא סביל דא.

וראה עוד בדרכי חיים ושלום (אות שצד, בהערה) וז"ל: וכדי להשביע צחצחות את הנפש המתחקה אחר שורשן ומנהגן של צדיקים אין שדקדקו בכל דבר כחוט השערה אפי' בהקדמת מאכל א' לחבירו, לא אמנע פרי עטי לכתוב מה שסיפר רבינו (בעל המנחת אלעזר) ז"ל מעשה שהי' אחרי הסתלקות אביהן ורבן של ישראל בעל דברי חיים מצאנו זי"ע, שהי' יושב בראש אדמו"ר הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע, והקדים

לאכול סתם דגים ואח"כ אכל דגים חמוצים, ועמד אחיו הגה"ק הר"ב מגארליץ זי"ע וצווח ואמר איך בשבת הראשון כבר אתה משנה מנהג אביו רועינו אשר דרכו בקודש לאכול מקודם הדגים חמוצים ואח"כ הסתם דגים.

והשיב אחיו מרן משינאווא והרים קולו ואמר, רבותי! כתיב והייתם נקיים מה' ומישראל, ויען כי אחי אמר עלי שאני משנה מנהג אביו, ע"כ אגיד לכם למען תדעו כי אבי הקדוש כשהי' רב ברודניק ושם לא הי' דגים מצויים ודאג כל השבוע שיהי' לו דגים על שב"ק ובתחלת השבוע כשנזדמן בביתו דגים קנו אותן מיד, וכדי שלא יתקלקלו החמיצו אותן שיוכלו לעמוד על ש"ק מבלי הפיג טעמם, ואח"כ סמוך לשבת ובעש"ק כשנזדמנו דגים חיים לקנות קנו והכינו ובישלו אותן לכבוד ש"ק בלי חימוץ וממילא כשהי' לפניו שני מיני דגים הללו הקדים לאכול את החמוצים מטעם שהי' תדיר אצלו ותדיר קודם. ואח"כ כשנעשה רב בצאנו, שכאן הדגים מצויים ולא הוצרכו להכין באיזה ימים מקודם דגים חמוצים לצורך שבת, רק עשו הדגים חמוצים גם כן בעש"ק, אך עכ"פ כיון שהי' נהוג מאז לאכול הדגים חמוצים בראשונה לא רצה גם בצאנו לשנות מנהגו להקדים הדגים חמוצים באכילתן תמיד. משא"כ אנכי (סיים הגה"ק משינאווא) מעולם לא באתי לידי כך שיהיו הדגים חמוצים אצלי תדיר ורגיל יותר כי על כן אין זה שינוי ח"ו רק הדגים פשוטים הם חשובים וחביבים אצלי ביותר ועדיף להקדים אכילתן.

<sup>1</sup> ראה בדרכי חיים (אות טז): כשצוה רבינו הקדוש ז"ל לאיזה אדם לבוא לפניו קודם התפילה של שחרית, אז כשבא האיש אחר שעה שמינית, היה רבינו אומר, 'עתה לא נקרא קודם התפילה, עתה כבר מתפללין'. אפילו כשהיה רבינו הקדוש מתפלל לפעמים בזמן מאוחר, אעפ"כ בשעה שמינית היה נקרא אצלו שכבר מתפללין.



סתירה ביניהם. ובכן, אף שהגיע שעת ללמך, אבחר לעצמי דרך חדשה ואחרת מאבי, אחלוק על דעתו ואעשה דברים על דעת עצמי, וכך יתברר שאנו שתי ממלכות נפרדות, שאין אחת נוגעת בחברתה וכך יאריכו ימי חייו בטוב ובנעימים.

באותו בוקר, כשהתפללתי יחד עם אבי הקדוש שלא אמר תחנון, ראיתי בזה הזדמנות ראשונה לעשות מעשה הנהגה לעצמי, לכן יצאתי משם מיד והלכתי לבית המדרש אחר, כדי שאוכל לעשות כרצוני בלי שמרותו מוטלת עלי, ואכן הוסרה הגזירה ונמתק הדין, ואבי נשאר בחיים חיותו, אבל כעת כאשר אבי הקדוש אינו בזה העולם, חלילה לשנות מדעתו באתרא דמר. כל זאת סיפר לו הרה"ק משינאווא, ואז הבין עד היכן עומק הדברים מגיעים.

וכך אמר הרה"ק משינאווא בעצמו, שאביו מרן הדברי חיים זי"ע כתב עליו (שו"ת דברי חיים, ח"ב אורח חיים, סי' א') 'ואולם בני הרב כו' האבד"ק שינאווי שלדעתי אינו משנה הדיבור אפילו יהבו ליה כל חללי דעלמא'...

איני יודע אם עד אז היה מושג כזה שבן מנהיג ראביסטווא בחיי אביו... היו חסידים שנסעו לימים הראשונים של סוכות אל הרה"ק משינאווא, ולימים האחרונים באו לצאנז'...

**האדמו"ר מהורודנקא:** מי היה מבוגר יותר, הרה"ק משינאווא או חדב"נ הרה"ק רבי משה אונגער זי"ע? **מרן שליט"א:** הרה"ק משינאווא היה הבכור.

**האדמו"ר מהורודנקא:** מרן זי"ע היה אצל הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע?

**מרן שליט"א:** נסע אליו הרבה פעמים, ובפרט נודע שהיה אצלו בחג הסוכות האחרון לפני המלחמה.

הרי היה גם נכדו, בהיותו חתן אצל העצי חיים זי"ע חתנו של רבי שלום אליעזר. רבי שלום אליעזר חיבבו מאד כידוע.

**האדמו"ר מהורודנקא:** יש איזה עובדא שלפני שהרגו אותו ביקש איזה בגד להתכסות.

**מרן שליט"א:** מרן אדמו"ר זי"ע שמע זאת מאחד ששמעו ממי שהיה שם<sup>ט</sup>.

מסופר שמרן הדברי חיים נגלה אל בנו הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע בעת שהתחילו כבר ההשמדות

יותר, שבשביל אמירת תחנון עשה הרה"ק משינאווא רעש כזה ודיבר כך בפני אביו. וביותר השתומם אחר כך כאשר מרן הד"ח ישב לסעוד בשולחנו וצוה שילכו לקרוא לבנו הרה"ק משינאווא לסעודה, והשליחים חזרו ואמרו שהוא מסרב לבוא. וכך היה כל הסיפור בעיניו כחידה סתומה שלא ידע פתרונה.

שנים רבות לאחר אותה מאורע, לאחר הסתלקות מרן הד"ח הזדמן לו לרבי מאטעלע להיות בעיר צאנז בתוך שבעה ימים מפסח שני, וגם גיסו הרה"ק משינאווא נכח שם ושניהם התפללו בבית המדרש, והשליח ציבור שידע את דעתו של הרה"ק משינאווא התחיל לומר תחנון, אבל הרה"ק משינאווא צעק שחלילה לומר תחנון בעירו של אביו שסבר שאין לומר תחנון. והוא עמד משתאה, כי זכר היטב את ויכוחו החריף של גיסו עם אביו בענין זה.

הרה"ק משינאווא הבין והרגיש את פשר השתוממותו, ולאחר התפילה ניגש אליו ואמר לו, יודע אני שיש לך עלי הרבה קושיות ותמיהות, לכן אספר לך דברים כהווייתם. כשהגעתי אז לרודניק לשבות בצל אבי, הלכתי לאכסניא לנוח מעט טרם אכנס לקודש פנימה לקבל ברכת שלום, ונרדמתי. באמצע השינה חלמתי שקהל גדול של אלפי אנשים עומדים סביב אבי, ולפתע כולם עוזבים אותו ונקבצים ובאים אלי כשהם מריעים בקולם ואומרים, יחי אדוננו מורנו ורבנו, ואילו אבי נשאר לבדו. אחר כך באה עוד קבוצה גדולה שהכריזה אף היא כן, ואיקץ משנתי ותפעם רוחי בקרבי, כי הבנתי את פתרון החלום שהגיע שעתו לקבל את ההנהגה, והיות שאין מלכות אחת נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא (שבת ל, א), מוכרח שהגיע זמנו של אבי להסתלק מן העולם.

נוכח זאת חשכו עיני ומיד קבלתי עלי תענית חלום, וזו היתה הסיבה שלא באתי לסעודה כשאבי שלח לקרוא לי. אחר כך חשבתי מה ניתן לעשות בשביל להמתיק הענין ולהאריך ימיו ושנותיו של אבי, עד שנמלכתי בדעתי שכאשר חתנו של הקיסר של עסטרייך מושל על מדינת סרביה, אין זה בגדר מלכות אחת נוגעת בחברתה, כי כל אחד מולך לעצמו במדינתו, החותן בעסטרייך וחתנו בסרביה ואין שום

<sup>כ</sup>ק"ק אדמו"ר הרב הצדיק ר' שלום אליעזר הלברשטאם הי"ד, ופשטו אותם מכל בגדיהם, פתאום פתח כ"ק פה קדשו וגזר אומר: ווער סוועט מיר שנעל ברענגען עפעס אזאך אדער אזאק כדי קענען זיך ארום נעמען דעם קערפער צי זאגען ווידוי דעם זאג איך צוא אז דאס פייער וועט אין איהם נישט שולט זיין, [=מי שיביא לי במהירות איזה דבר או שק כדי שאוכל לעטוף את גופי ולומר וידוי, אני מבטיח לו שהאש לא תשלוט בו]. ותיכף ומיד רץ אחד והביא לאדמו"ר הי"ד איזה שק, ובזמן שרץ הנה והנה ראה אותו הקסדור הנאצי הס"ס, והתחיל לצעוק עלי אם יש לך כח לרוץ אם כן במהירות תלך ותחזור לעבודה במחנה. זה סיפור האיש החסיד הנ"ל בשמו של האיש שניצל. זי"ע ועכ"פ.

מתוך מכתב השואל למרן זי"ע, ומרן זי"ע כתב על זה: "והנני להודיעו שמאד הנאני מה שכתב אלי העובדא מדו"ז הרה"ק מוה"ר שלום אליעזר הי"ד זצוק"ל, הגם ששמעתי הסיפור הזה זה מכבר אבל לא שמעתי במדוייק, ויישר כחו על זה".

<sup>ה</sup>ראה שפע חיים (דרשות חורש"י תשמ"ג, פרשת וישב): אציין דבר פלא ששמעתי מאדם זקן אחד, שבצעירותו הסתופף בימים הנוראים בצל קדושת הרה"ק משינאווא שהתגורר אז בסטראפקוב, ועל שבת-בראשית נסע לצאנז. כשהגיע לצאנז, פנה אליו זקה"ק: יונגערמאן, היכן היית בימים טובים. ענה האברך, שהיה בסטראפקוב, אצל הבן של הרבי. נענה זקה"ק בנימה של קורת רוח: אכן, היית אצל ר' יחזקאל [אזוי, ביסט געוועהן ביי ר' יחזקאל'ע], ספר לי דרכי התנהגותו. כך חקר זקה"ק מפיו את כל סדר ההנהגה של בנו הקדוש, החל מראש השנה עד אחרי שמחת תורה, מתי נכנס בכל יום לתפלות ולשולחנות וכמה זמן ארך הכל, אם חילק שיריים וכיצד עשה את הקפות, הכל בפרטי פרטים, כמו נער שמתחקה אחרי אורחות רבו.

<sup>ט</sup>ראה שפע חיים (מכתבי תורה, מכתב קלט): סיפר לי חסיד אחד בתל-אביב ממתפללי ביהמ"ד אהבת ציון, מזמן ההוא אצל הרשעים הגרמנים הארורים ימ"ש"ו שר"י, כשעמד בין אחב"י

**מֶרֶן שְׁלִיט"א:** מֶרֶן אַאדמו"ר זי"ע סיפר שכשהיה בסוכות האחרון בראצפערט הציע לו הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע לשדך את בנו הגדול הק' ליפאל'ע ז"ל הי"ד עם בתו של הרב מווייטצען זצ"ל, ואולם הוא סבר שאין הדבר כדאי כעת כאשר נשמעו כבר קולות המלחמה. ואחרי המלחמה התבטא מֶרֶן אַאדמו"ר זי"ע שמסתמא רצה רבי שלום אליעזר להטיב עמו, שכן כל צאצאיו של הרב מווייטצען נצלו במלחמה. **האַדמו"ר מהורודנקא:** ידוע המעשה מהחתם סופר, שהתעסק בערב יום כיפור בשידוך עבור יתומה, באמרו שהתבונן בעצמו וראה שאין לו שום זכות להיכנס ליום הכיפורים, ולכן עשה זאת... **מֶרֶן שְׁלִיט"א:** כשהשמש בא להזכירו שצריכים להיכנס לכל נדרי, אמר לו החת"ס שבשמים אין מתחילים עד שהוא מתחיל... זהו מבהיל על הרעיון, הרי היה מלאך אלקים, והרגיש בעצמו שאין שום זכות... **האַדמו"ר מהורודנקא:** ידוע גם שהחתם סופר חיבר שירים בימים שבין יום כיפור לסוכות.

בנותיו, היא ואחותה הצדקת המלומדת מרת הינדל, שילכו בשליחות מצוה אל תלמיד אחד יתום ר"ל ואל בית יתומה אחת, ויציעו לפניהם נכבדות בשם מֶרֶן הקדוש ז"ל, כי רצונו הטהור להביא הדבר לידי גמר מיד אחר יום הקדוש, וכ"ז היתה אחר עבודה תמה הכנה דרבה של מֶרֶן ז"ל ליום הקדוש. <sup>2</sup> ראה בקובץ אוצרות הסופר (קובץ יג, עמ' פט): בעל מקור ברוך מסערט ויזניץ זצ"ל סיפר ג"כ את העובדא הזאת [שמרן החתם סופר בעיוהכ"פ השתדל בענין שידוך של יתומה ואמר כדי שיהיה לו עם מה לגשת ליום הדין], בשם חותנו בזיו"ר הגה"ק מהרי"ד מבעלזא, והוסיף מהרי"ד לספר שדרכו של החתם סופר היה לומר דרשה בביהכ"ס לפני כל נדרי והקפיד לסיים הדרשה מבעוד יום כדי לומר כל נדרי מבעוד יום, ובשנה ההיא כיון שהיה טרוד בענין השידוך של היתומה, לכן נתאחרה הדרשה, ובאמצע הדרשה אמר לו השמש שהזמן מאוחר וכבר הגיע הזמן לומר כל נדרי, אבל החת"ס המשיך בדרשתו, ואמר להשמש שאין לו למהר "ווייל מען הייבט נישט אן אויבן ווי לאנג אונז הייבן נישט אן דא אונטען", והפליא מהרי"ד ואמר: כמה גדולים מעשי הצדיקים, שמצד אחד ידע החת"ס שאין מתחילים למעלה כל זמן שאין הוא מתחיל למטה, ואעפ"כ לא ראה לעצמו שום זכות, וחיפש לשדך יתומה שיהיה לו במה לגשת ליום הדין.

<sup>3</sup> על כך כתב נכדו הגאון רבי שלמה אלכנסדרי סופר זצ"ל, בנו של הגה"ק רבי שמעון סופר זצ"ל אב"ד קראקא, בהקדמה לספר "שירת משה" שהו"ל בווינה בשנת תרס"ב: ונאמן עלי אבא מארי (הגרש"ס) זצללה"ה שהעיד בגדלו אשר אנו שמעה ממנו אביו (החתם סופר) כד נפקין זקוקין דנורא מפומי' בתשובה על שאלתו מדוע לא יוסיף לשיר שירים בפרעסבורג כאשר שר לפניו בהיות איתן מושבו בק"ק דרעזניץ אשר בימי עלומו במשחר טל ילדותו עת החלה רוח צפונית לנשב בו ולפחת בחובו זיקי אש האהבה לה' ולתורתו, בארבעת הימים שבין יוה"כ לסוכות דרכה נפשו הטהורה עוז רוב שרעפיו בקרבו התפתחו ממסגרותיהם, אז שר משה זמרת יה בחיל ורעדו, וחרתם קודש פנימה מבלי דעת נפשו [זו"ל הטהור: "וויא איך יינגער וואר, האבע אין דען פיער טאגען צווישען יו"כ אונד סוכות פאר דבקות ניכט געוואוסט וואס איך טהון זאלל, זא האבע איך שירים געזונגען], וכל בעל נפש המתבונן הדק היטיב בכל הגה ומלה של חרוזי השירים האלה תפקחנה עיניו למצוא דעת קדושים ולראות רב טוב הצפון בהם אשר בהררי קודש דברי רז"ל יסודתם, מה גדלו מחשבותיהם ומה רמו עשונותיהם הנעלות והנשגבות אוצרות בחפנם ענינים גבוהים ונעלמים שהם כבשונו של עולם. וראה עוד בספר ליקוטי חבר בן חיים, ריש חלק ג'; תולדות הגה"ק מגאלאנטא בריש ספר אור פני יהושע.

בהונגריה, ואמר לו שיכול להצילו, אך שידע שאל המדרגה שיכולים להגיע אלו שנהרגים על קידוש השם, צריך מאות בשנים להמתין שיגיעו לדרגה כזו, והוא לא הסכים להינצל. היה אצלנו הרה"ח ר' חיים יהודה קליין ממנצ'סטר (ואח"כ בצפת), אשר אביו (הרה"ח ר' יצחק הערש) ז"ל התגורר בסמיכות לראצפערט, והיה לו חווה עם בהמות ועופות וכו' ודרכו היה להביא לביתו של הרה"ק רבי שלום אליעזר חלב וגבינה ועופות וכו', והיה מאד מקורב אליו. כאשר התגברו הצרות נכנס אביו אל רבי שלום אליעזר והתחיל להתחנן על נפשו ועל נפש בניו, שהיו לו הרבה ילדים, אבל רבי שלום אליעזר לא ענה לו מאומה, ולפתע הראה על ר' חיים יהודה שהיה ילד, ואמר: ער וועט בלייבן... וכך הוה, שמכל בני משפחתו נשאר רק הוא בחיים. שמעתי זאת ממנו כמה פעמים, והיה מספר זאת בבכי. **האַדמו"ר מהורודנקא:** שמעתי מרבי לייבל סטעמפל שליט"א מלונדון, שבערב יום הקדוש תש"ד היה אצל זקנו רבי שלום אליעזר, ומכל הילדים שהיו שם בירך רק אותו.

<sup>1</sup> נצטט מתוך דבריו בשיחה לבטאון צאנז (סיון תשע"ח): "זכיתי לברכה נפלאה מקני רבי שלום אליעזר, ואני תולה את נס הצלתה בברכה זו. היה זה בערב יום כיפור, רבי שלום אליעזר כבר היה לבוש עם הטלית והקיטל ללכת לכל נדרי והייתי שם בחדרו, אני כבר הייתי אז יתום מאבי שנרצח על קידוש השם, הי"ד, והיו שם גם נכדו האברך רבי זלמן לייב, בן חתנו העצי חיים מסיגוט זצ"ל וחתן בנו הרה"צ רבי משולם זושא זצ"ל, ועוד כמה נכדים שהיו כולם יתומים וגם אחיו הבחורים משולם זושא ויחיאל מיכל שהיו כולם יתומים מאב ואם, והוא נישט אלי ושואל אותי: ווער האט דיר היינט גיבענטש? דו האסט דאך נישט א טאטע? [מי בירך אותך, הרי אין לך אב], והתחלתי לבכות נוראות, והוא לקח אותי בחיקו ואמר לי: "וויין נישט מיין קינד, איך וועל דיר בענטשען, דיין טאטע איז נעבעך אום געקומען אויף קידוש השם, אבער זיין נשמה ליגט אויף מייע הענט און איך וועל דיר בענטשען" [אל תבכה בני, אביך אמנם נעקד על קידוש השם, אבל נשמתו מונחת על ידי, אני אברך אותך]. ואכן הניח ידיו הק' על ראשי ובירך אותי את ברכת הבנים.

סיפרתי לאחרונה סיפור זה ליבלחט"א כ"ק מֶרֶן אַאדמו"ר שליט"א ואמרתי לו שכל ימי התפלאתי, וכי מדוע בירך אז רק אותי, הרי היו שם עוד נכדים שהיו כבר יתומים מאב ואם ואני הרי הייתי רק ניין. ואולי אני משער שזה היה בגלל שראה ברוח קדשו שרק אני אזכה לשרוד את המלחמה ולצאת מהתופת הזה בין החיים ואזכה להקים בית נאמן בישראל עם דורות ישרים מבורכים, לכן בירך אותי ואת זרע וזרע זרע עד עולם. לעומת זאת, נכדיו האחרים ל"ע לא שרדו את המלחמה."

<sup>2</sup> ראה בספר זכרון למשה (דף יב): סיפר הרב המופלג חרוץ נפלא מו"ה אברהם צבי ווינדער ז"ל שהיה תלמוד מופלג והגיע כבר לפרק נשואין, והנה שמעתי מרבים וכן שלמים שבערב יוהכ"פ אחר תפלת מנחה היה נורא מאוד מראהו [של החת"ס], וממש אש ליהטה סביביו, ופתאום בא המשמש אצל הנה"ל, ואמר לו שהרבי קוראו, ויחרד מי יודע אם לא אחד הלשין עליו, וברתת וזיע הלך ופתח את הדלת, והח"ס הולך בחדר אנה ואנה, והוא ה"ל מלא פחד, ופתאום ראה אותו החת"ס ואמר לו אתה כאן? "כן" הרב יקרא אותי! ואמר לו אני רוצה שתסכים למה שאני מבקש ממך, אמר אם אפשר וודאי אשמע לדברי רבי ומורי, אמר יש כאן יתומה ואין מי שישתדל עבורה להשיאה, ואני רוצה שתשא אותה, ואם כי נבהל, עם כ"ז אמץ לבבו לומר, רבי מהיכן ירק זה חיי? אמר לו החת"ס אני מבטיחך שלא יהיה לך דאגת פרנסה, אמר אני מרוצה, ומיד צהלה ושמחה בפני החת"ס, ואמר בשמחה זכות מצוה זו אני נוטל עמי ליום הדין. ובספר ספרא רבה בישראל (עמ' קיב) מובא מה שסיפר הגה"צ גאב"ד מאטעסדארף זצ"ל: שמעתי מפי דודתינו הצדקת מרת שמחה לעהמאן ז"ל, שטרם כניסת יו"כ קרא הח"ס את שתי

**מרן שליט"א:** החת"ס אמר שבימים אלו לא היה יכול ללמוד מגודל הדביקות ולכן חיבר שירים<sup>17</sup>.  
**האדמו"ר מהורודנקא:** הגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל היה כולו צאנז... ומסופר שנפגש פעם עם הגה"ק המנחת אלעזר ממונקאטש זצ"ל ודיבר אליו בחריפות...  
**מרן שליט"א:** ידוע שיטת מרן הדברי חיים בציצין המעכבין את המילה, והגה"ק ממונקאטש זצ"ל לא סבר כן וכתב לחלוק על מרן הדברי חיים (ראה ספר אות חיים ושלוש, הלכות מילה, סימן רסד, סעיף ה, אות טז), והגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל התרעם עליו מאד<sup>18</sup>...  
**האדמו"ר מהורודנקא:** שמעתי שהרב מנאסויד אמר למנחת אלעזר: למה אתם כותבים דלא... ולא רצה

להוציא המילה 'דלא כהד"ח'...  
 זקני הגה"צ רבי שלמה ווערצבערגר זצ"ל התגורר באינטערדאם, ואז התגורר שם גם הגה"ק הרב מנאסויד זצ"ל, וסיפר זקני שזכור מילדותו כאשר הרב מנאסויד היה רץ במורד החר לעבר הנהר שהיה למטה, ומכח ריצתו נשבר הקרח וככה ירד וטבל. והיה קורא לזקני שישגיח לבדוק אם הטבילה היתה כראוי... השגה של צדיק...  
 עוד אחד מזקניי היה מקורב אצל הרב מנאסויד, הגה"צ רבי אברהם ווייס זצ"ל, והרב מנאסויד שאלו פעם אם אוכל מאשין מצות, וענה שבוודאי אינו אוכל, ואמר לו הרב מנאסויד: כוונתי היתה על לאחר פסח...



**גליון זה נדבת**

**ידידיו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין העומד לימיננו בהפצת הגליונות בעיה"ק צפת**  
**העסקן הרה"ח ר' משה ישראלי הי"ו**  
 מפנהלי פוסדוה"ק 'עטרת צפת'  
 לרגל השפחה השרויה במעונו במז"ט  
 שפחת נישואי הבת תחיי  
 עב"ג החתן הטו"ט בתו"ש  
 פורנו יהודה בורד נ"י  
 בן הרה"ח ר' שמואל הי"ו  
 אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד  
 בתוך סד"ש ושפע רב לעלמי עלמא

**גליון זה נדבת**

**ידידיו הנדיב הנכבד והנעלה,**  
**יקר שבערכין**  
**הרה"ח ר' יחזקאל ליפשיץ הי"ו**  
**ראש הקהל דקהילתנו הק' בבארא פארק**  
 לעילוי נשמת אביו  
 הרה"ח ר' חנוך אלימלך ז"ל  
 בהרה"ג ר' משה נחמיה ז"ל  
 ליפשיץ  
 נלב"ע כ"ה אדר תשנ"ג  
 תנצב"ה

נטל הרב מריסקווא מקלו ותרמילו ונסע במשך זמן לשם. כשהגיע נכנס אל הרב מנאסויד ואמר לו שהרב ממונקאטש שלח אותו לפייס. התרעם הרב מנאסויד: וואס מפיס זיין, וכי מי יש לו העזה לכתוב נגד ה'הייליגע רב'... ויצא בנזיפה חמורה. שב הרב מריסקווא למונקאטש וסיפר הדברים כהייתן. חזר הגה"ק ממונקאטש ואמר לו: "יודע הנך אז פאר דעם קליינער האב איך זייער מורא, לכן תסע שוב כדי לפייסו".  
 חזר הרב מריסקווא ונסע בשנית אל הרב מנאסויד ושוב חזרו הדברים, כשהרב מנאסויד אומר: "מה הפירוש לפייס, שיאסוף כל הספרים אשר נדפסו וישנם בעולם ואז יוכל להתפייס". שב הרב מריסקווא למונקאטש וסיפר הדברים. שוב שלחו הגה"ק ממונקאטש בפעם השלישית, אולם היות שהרב מריסקווא שימש ברבנות והדרכים ארכו זמן והיו לו לטירחא מרובה, ניסה להשתמט, אך הגה"ק ממונקאטש לא חפץ שלאדם גדול כמו הרב מנאסויד תהיה קפידא עליו ולכן שלחו שוב.  
 כשגם בפעם השלישית שילח הרב מנאסויד את הרב מריסקווא בסילוק חמור, חרה הדבר מאד להגה"ק ממונקאטש ואמר: "וכי אותי צריך ללמד מהו צאנזער חסידות, הלא אם יחתכו את הורידים שלי ישפך רק צאנזער בליט"... אחר כך הוסיף הגה"ק ממונקאטש ואמר: "האמת שאני מבינו, שאני גם לא הייתי מעיז לכתוב כן נגד ההייליגע רב, אך מה אעשה ונצטויתי על כך מהרה"ק משינאווא שהיה מחולק עם אביו בענין זה".

<sup>17</sup> כן כתב הגאון הרב משאמלוי זצ"ל במכתבו לספר הזכרון "זכרון משה" ש"ל בשנת המאה להסתלקותו של החת"ס ז"ע, שהגרש"ס שאל את אביו "מתי היה לך פנאי לייסד שירים, הלא לא בטלת מלימודך רגע, והשיב שבמוצאי יוה"כ עד סוכות מגודל הדביקות לא היה יכול ללמוד, על כן עשה אז שירים". והוסיף ע"כ הגאון משאמלוי: התבונן בזה כמה גדולה מדרגה הזאת שכל כך היה דבוק בה' עד שלא יוכל להפסיק הדביקות להוריד את עצמו אפילו ללמוד התורה"ק שאהב, ויותר הוא לפלא שבהקדמת שו"ת גורן דוד העיד בשם אביו הגה"ק ז"ל שאמר שהחת"ס ז"ל היה על דרך שכתב הפרי תואר שקודם שהיה מחדש איזה דין היה מדבק נשמתו באור האמת ע"ש, אם כן כמה גדול היה הדביקות אחר יוה"כ פ.  
<sup>18</sup> ראה מה שסיפר כ"ק אדמו"ר מדינוב שליט"א (בצילא דמהימנותא, תרומה תשס"ד): שמעתי מהגה"צ הרב דריסקאווא זצ"ל, שבעת שיצא לאור הספר אות חיים ושלוש, שם כתב הגה"ק ממונקאטש נגד שיטת מרן הדברי חיים בנוגע למילה, חרה אפו של הגה"ק מנאסויד ז"ע והתבטא באש להבה: "וכי מי מעיז בימינו לחלוק על ההייליגע רב?!"... כשהגיעה השמועה לאזני זקניי הגה"ק ממונקאטש, שלח לקרוא אליו את הרב מריסקווא, שהיה אברך צעיר, ושלחו לפייס את הרב מנאסויד, שהתגורר אז באינטערדאם, ואמר לו: "יודע הנך שאיני ירא משום אדם, נאר פון דעם קליינער [הרב מנאסויד היה נמוך קומה] האב איך זייער מורא..."

## בחצרות קדשינו

מהפכת הצדקה והחסד בחצר קדשנו ממשיכה  
היערכות חסרת תקדים לקראת יו"ט פסח

**בשורה ארוכה של פרויקטים לרווחת אנשי שלומנו ע"י עזר לקהל דחסידי צאנז  
מחיל אל חיל**

מתמודדים או איך הגיעו למצב הזה – בעזר לקהל הם יקבלו את המענה לכל בעיה בס"ד. ואכן, כמות התגובות שהתקבלו הן אצל גבאי הצדקה המסורים, והן במשרדי עזר לקהל, העניקו לעסקנים המסורים רוח גבית ותוספת כח להמשיך במלאכה, ולהתניע בצורה חזקה ויעילה יותר את פרויקט חג הפסח בס"ד.

### לקראת פסח לנו זלכה

כבר לפני חודשים ארוכים החלו מנהלי הארגון בהיערכות לפרויקט חג הפסח תשפ"ג בחצר קדשנו, עם סדרת משאים ומתנים, התרמת נדיבי הלב, ותכנון קפדני שנעשה לאחר בדיקות מעמיקות וחקירות בחצרות קודש אחרות, בקופות צדקה שונים, ועם עסקני ציבור מקרב אנ"ש ומחוצה לה, כדי להגיע אל המתווה הראוי והמושלם, הנכון ליישום בחצר קדשנו לרווחת אנ"ש.

בס"ד כפי שרואות עיניכם, הסתערו בעזר לקהל עם מערכה ענקית המתפצלת לשני

עודנו נתונים תחת רושמם הכביר של מפעלות הצדקה והחסד בימי הפורים העל"ט ע"י עזר לקהל דחסידי צאנז, עם מהפכה אדירה שטרם נראתה בחצה"ק, כשהסכום הכולל שחולק לאחינו ובשרינו בימי הפורים העל"ט, עומד על למעלה מ־480,000 ₪ (!) סכום שבס"ד הוכפל ושולש ואף יותר מכך מהסכומים שחולקו בשנים עברו.

הדים רבים זורמים לגבאי הצדקה בכל אתר, ואתר, והם מדגישים את תחושת השותפות הבלתי אמצעית, הערבות ההדדית והמסירות האישית של כל אחד ואחד מאנ"ש, כפי שראינו במגבית פורים האחרונה, כאשר לראשונה, חשו כל בני עדת הקודש, כי ישנה כתובת לחסד ולצדקה גם מצד הנותנים – שהוכח כי יודעים הם לאן לנתב את הצדקה כשרוצים לתת לאחים, וגם מצד אחינו ובשרינו שזקוקים לעזרה – ויודעים לראשונה, שלא משנה איפה הם גרים, עם מה הם

## חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

### תשית לראשו עטרת פז

ברגשי גיל והערצה משגרים אנו את ברכותינו ואיחולינו קדם האי גברא יקירא, אהוב למעלה ונחמד למטה, לן בעומקה של הלכה, מזה בן מזה, ברא כרעיה דאבות, נודע לשם ותהילה בקרב עם סגולה, בפיו המפיק מרגליות, דולה ומשקה מתורת אבות לאהרים, מרביץ תורה ויראה, משנתו רב ונקי, ה"ה

### הגאון רבי יצחק שמואל שווארץ שליט"א

רב ור"מ קהל "חסדא" בני ברק ומחשובי רבני אנ"ש

בן הגה"צ המפורסם רבי חיים יעקב מנחם זצוק"ל דינא רבא דקהלתנו הק'

לרגל עלותו לכהן פאר להורות בהוראה כדיון ומורה צדק בבית ההוראה זכרון מאיר בכ"ב

ברכותינו הנלבבות שגורות בזה שיזכה להרים ולרומם קרן התורה מתוך סיד"ש וכל ברכאן דלעילא ולתתא, שפע ברכה והצלחה מרובה בכל מעשי ידיו המבורכים להגדיל תורה ולהאדירה, ויקויים בו מקרא שכתוב 'כי בי ירבו ימיד ויוסיפו לך שנות חיים למען יאריך ימים על ממלכתו כל הימים, אכ"ר.

התמיכות היו מעורבות בתוך כלל החלוקות והמכירות למיניהם בכל עיר, כך שלא הרבה נותר לנו לחלק לצערינו ואלו שזקוקים לכך באמת נותרו בלי תמיכה על חשבון מכירות וחלוקות קהילתיות, השנה במסגרת המהפך והפיצול של שני המישורים האלו, אנחנו מקווים בס"ד לתקן את העוול שנעשה ולהשיב את הכבוד והעזרה גם להם – לאחינו ובשרינו שמשוועים לעזרה, ומאידך גם 'לכם' במסגרת פרויקט לכל קהלא שמעניק את היכולת לכל אחד להכניס את החג ברווחה ושמחה בצורה יעילה, מכובדת מוזלת והרחבה בס"ד.

### הלילה הזה כולנו מסובין

במוצאי שבת קודש – החודש הזה לכם, יתכנסו ויבואו מאות מאנשי שלומנו בערים אלעד, ביתר, בני ברק וחיפה, ובשבוע הבא אי"ה בעיה"ק ירושלים – לכינוסי מלוה מלכה מיוחדים בסימן 'כולנו מסובין', שם יפתחו את הלבבות למען אחינו ובשרינו ויעניקו מתנת לב למען הכנסת אורה ורווחה לבתי אחינו לקראת יו"ט פסח – זמן חירותנו.

כפי שפורסם, זוכים השנה כלל הנדיבים בסכומים נכבדים לתשורות קודש היסטוריות מאת אבינו רועינו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, אשר הביע חפצו להעניק תשורת וברכת קודש לאלו המוזילים זהב מכיסם ומהונם למען אחינו ובשרינו, כאשר אנשי שלומנו אשר יפתחו ליבם כאולם בסך לכה"פ 1500 ₪ יזכו לקבל תשורת קודש מיוחדת – וייסע קאפיל ארוג ומיוחד לליל הסדר, תשורתו של רבינו שליט"א כדי שיוכל הנדיב להסב מלכות בראש המשפחה עטור בבגדי לבן כנהוג וכראוי למי שהעניק לאחינו ובשרינו את היכולת להסב כבני מלכים בחג הפסח.

עבור התורמים סך 620 ₪ ומעלה, תשוגר תשורת הקודש שני 'מה נשתנה ליכט' גבוהים וארוכים כנהוג בתפוצות ישראל בליל קדוש ונורא זה, כאשר נדיבי הלב המאירים בתי אחים יזכו להאיר שולחן ליל הסדר בביתם באור יקרות מתנת קודש מאת רבינו שליט"א.

מישורים מקבילים המשלימים זה את זה, אך אינם באים כתחליף או כעירבוביא. לכם – ולהם. בעזר לקהל טבעו השנה את הכותרת המלווה את פרויקט פסח בחצה"ק צאנו, החודש הזה לכם ולהם. לכם כי הכל שלנו ולמעננו, להם כי הם אחינו ובשרינו. כשהמסר ברור: אי אפשר להפקיר אחים, ואסור גם לוותר על רווחה קהילתית וסיוע הדדי עבור כל אחד ואחד מאנ"ש. אך אסור גם לערב בין השניים ולהפוך אותם למקשה אחת. כבודם של אחינו ובשרינו במקומם מונח, ועלינו לעשות הכל כדי שלא יהיה ילד אחד בחצר קדשינו שלא יחוש בן מלך בליל התקדש החג. שלא תהיה משפחה אחת שלא תחוג בדרך חירות.

### קמחא דליבאי למען אחינו ובשרינו

כמעשיהם בימי הפורים, כך חפצים בעזר לקהל לקראת ימי הפסח, לתת מקום של כבוד – לאחינו ובשרינו, אלו שזקוקים לעזרה ותמיכה לקראת ימי הפסח. ואם בימים כתיקונם, מדובר במקרים חריגים של אחים שנקלעים למצבים מורכבים, הרי שכשמגיע חג כמו פסח, מצטרפים רבים וטובים אל מעגל הזקוקים לסיוע כשהם אינם מסוגלים להעמיס על היכולת היומיומית שלהם לשרוד – גם את הוצאות העתק הכרוכות בחג הפסח הבעל"ט.

בימים אלו, מגבשים איפה גבאי הצדקה בכל עיר ועיר, את רשימות אחינו ובשרינו שזקוקים לתמיכה וסיוע לקראת החג, וכאן המקום אף לקרוא בשנית לכל אחד ואחד היודע אל אחד מהסובבים, הידידים או בני המשפחה שזקוק לתמיכה – ועל אחת כו"כ אם ישנו אחד מאחינו ובשרינו שזקוק בעצמו לסיוע ולא נמנה על הרשומים בעזר לקהל – לפנות אל גבאי הצדקה בכל עיר ועיר ויפה שעה אחת קודם.

"בטוחים אנו" אומרים בעזר לקהל, "כי ציבור אנשי שלומנו יירתם בעוז ותעצומות בנתינות הגונות למען אחינו ובשרינו, כדי שנוכל אכן לעמוד ביעדי הגיוס והתמיכה הגבוהים מאד אותם הצבנו לעצמנו לראשונה השנה, שכן חובה להדגיש ולחדד את העובדה, שעד השנה

### צרכי יו"ט בהרחבה גדולה לאנשי שלומנו

במקביל, יצאו לדרך בעזר לקהל עם פרויקט 'לכל קהלא' שמכיל בתוכו סיוע ועזרה לרכישת כל צרכי יו"ט בהרחבה לאנשי שלומנו, הן במוצרי מזון ויסוד בשיתוף עם ארגון אושר וכבוד, בסבסוד והוזלה משמעותית של סל הקניות במאות עד אלפי ₪ לכל משפחה, והן במכירת מלבושי כבוד מכובדים לבני מלכים כבשנים עברו, עם הנחה של מאות ₪ לכל רוכש כדי שיוכלו כולם לחוג את החג בדיצה, בכבוד ובדרך חירות – כבני מלכים.

כפי שפרסמנו, פעילות זו לכל קהלא, מתאפשרת הודות לנדבת ליבם של ידידים נאמנים נדיבי לב ושועי עם אשר פתחו ליבם כאולם רחב ידיים והוזילו זהב מהונם למען שמחת יו"ט בהרחבה וברווחה לכלל אנשי שלומנו בעז"ה. בכל בתי מדרשינו פורסמו הקטלוגים

המיוחדים ובהם מאות המוצרים המוזלים והמסובסדים לרווחת אנ"ש, כשמערכות ההזמנה פתוחות לציבור עד יום שני הבעל"ט, ובערים אלעד, ברכפלד ואשדוד רק עד יום ראשון בלילה בלבד. על כן ראוי ורצוי להיערך מיד עם רשימת המצרכים הרצויים ליו"ט בהרחבה כפי הצורך, ולבצע את ההזמנה באופן מיידי בטלפון 0733-103-103, מערכת ההזמנות של אושר וכבוד אשר דרכם מתבצעת ההזמנה.

בעזר לקהל מבקשים להדגיש, כי כלל אנ"ש בערי עזר לקהל, מזוהים במערכת ע"י מספר הטלפון שלהם, ולכן עם הכניסה למערכת, עליכם לשמוע הודעה כי אתם חסידי צאנז ומועברים לרכישה בסבסוד. אם הנכם מועברים ישירות למערכת ללא הודעה זו, נא ונא לפנות בהקדם למשרדי אושר וכבוד להסדרת הבעיה, בין השעות 9.30-16.00 בטלפון 02-5022999.



### סעודת הילולא של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע בקרית צאנז בעיה"ק טבריא ת"ז

לרגל כ"א אדר ב' יומא דהילולא של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע התכנסו ובאו תושבי קריתנו הק' בעיה"ק טבריא לסעודת הילולא מרכזית בליל הילולא.

הסעודה הוגשה ברוב פאר והדר ובטוט"ד בהרחבה גדולה מאוד, כשבמהלך הסעודה נשא דברים הדומו"צ הגאון רבי זאב וקסברגר שליט"א בתורתו של בעל הילולא, וסיפר כמה וכמה עובדות מבעל הילולא זי"ע.

את המשא המרכזי השמיע הרה"צ רבי משה בירנבוים שליט"א מליז'ענסק, כשבדבריו הרחיב בעניינים רבים אשר בעל הילולא עוסק בו הרבה בספרו הקדוש 'נועם אלימלך', וכן ציטט מכמה מקומות מספה"ק ומהצעטיל קטן ועוד, וכן סיפר הרבה עובדות עם לימוד למעשה מבעל הילולא זי"ע ועכי"א.

מאות תושבי קהילתנו הק' בעיה"ק טבריא תובב"א הביעו את הערכתם הגדולה לכל המארגנים שעמלו רבות למען עריכת סעודות

אלו, ולמען לא יחסר המזג והכל ביד רחבה וברוח נדיבה, וזכותו הגדולה של בעל הילולא קדישא תעמוד להם ולב"ב להיוושע ברוחניות ובגשמיות.

### מטבח החסד

**פרוייקט חדש בבית מדרשינו "היכל צבי" לעילוי**

**נשמת איש החסד הרה"ח ר' משה רייך ז"ל**

בשמחה רבה ובקורת רוח מרובה מתקבלת הידיעה המשמחת על ההחלטה ההולכת ומתממשת בימים אלו, בהקמת 'מטבח החסד' ע"ש איש החסד הבלתי נשכח הרה"ח ר' משה רייך ז"ל. ישמח משה במתנת חלקו.

מטרת הקמת מטבח החסד היא להיות לעזר לאנ"ש בעת שמחת לבם כשהוצאות רבו למעלה ראש כידוע, להקל מעליהם העול בסעודות השמחות, וכמו כן בבתי היולדות להרחיב את הדעת בהקלת עול הבישולים.

צוות 'מתנדבי הקודש' יתייצבו בעיתים המתבקשים בכל הלב ובלהט המצוה הרבה, ויגישו את מיטב מאכלי האידישע קהאך,

כפי מה שנמסר מהנהלת בית המדרש, בימים האחרונים הוזמן הריהוט והמכשור החדש כל מה שצריך למטבח, והון עתק מושקע בכל אלו להרבות ולהגביר מידת החסד והנתינה, ולקיים את הנאמר, איש לרעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק.

### נשלמות ההכנות לקראת ההתכנסות המרכזית 'רצוף אהבה' של בחורי אנ"ש בראשות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

בימים אלה נשלמות ההכנות לקראת ההתכנסות המרכזית של בחורי חצר הקודש צאנז, 'רצוף אהבה', בראשות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, שתתקיים בעז"ה בקרית מלך רב קרית צאנז נתניה, ע"י 'בחצרות החיים', לסיכום קנייני ולקחי זמן החורף וימי השובבי"ם הקדושים שעברו עלינו בהתעלות יתירה ובהתחזקות עילאית בדרך רבוה"ק.

במעמד שצפוי להתקיים אי"ה ביום שלישי, כ"ח באדר, פרשת ויקרא, ישתתפו כל בחורי חצר קדשנו מכל רחבי ארץ ישראל שיבואו אל קרית צאנז נתניה בהסעות מאורגנות, ועל צבאם הרבנים הגאונים שליט"א ראשי ומנהלים רוחניים דישבותינו הק', ר"מים ומשגיחים, וראשי חבורות. מעמד נאדר-בקודש זה מגיע לאחר חודשים של עמל ויגיעה של בחורי החמד במשך כל חודשי זמן החורף שעבר עלינו לטובה, בהם עלו ונתעלו במעלות התורה והיראה בדרך רבותינו הק' ובמרכזם ימי השובבי"ם הקדושים שקדושתם בערה כאש מתלקחת, ברשפי אש שלהבת קה, כאשר מאות הבחורים למדו בכל יום בתענית דיבור שעות רצופות כרצון הקודש, והיה הדבר לנחת רוח לפני מרן מלכא, כאשר הגיעו אל שולחנו בקודש פנימה כל הפתקאות בהן נרשמו לזכרון טוב השעות שלמדו בהם בתענית דיבור. כזכור, במהלך השבועות הללו נערכו מבצעים רבים של הגרלות וחלוקת מתנות יקרי ערך למצטיינים.

במהלך המעמד תנעים מקהלת 'אזמרה' בשירה ובזמרה לכבוד התורה ולומדיה. הרה"ג ר' יצחק אייזיק פרנקל שליט"א, ר"י באר מים חיים בצפת ינחה את ההתכנסות. את דבר הישיבות

יביא הרה"ג ר' חיים מיכל הלברשטאם שליט"א מנה"ר דשיבה"ק לצעירים שפע חיים בירושלים ויבטא רגשי הוד מהבחורים החשובים שיחי' במהלך כל השנה ובהמשך ירחיב בעניין כיצד ממשיכים את אור השובבי"ם אל כל ימות השנה. בשלב הבא יערך אי"ה תוכנייה מרתקת בעניין 'חסידישער בחור', הזכות להיות מקושר באילן החיים בזכות מילוי ההוראות הק'. בחורים המעוניינים להציג שאלות ליתן עליהם הדעת ולנתב דרכם בנושא זה, יכולים לשלוח זאת למנהלים רוחנים או למשגיחי הישיבה, ובחורי החבורות לראשי החבורות, או בפקס מס' 159-8848014, עד ליום א' בערב.

כן ישא דברים הרה"ג ר' נפתלי צבי פרוש שליט"א יו"ר 'פרחי הדגל', ויטיל זרקור על העשייה הגדולה הנעשית במהלך ימות השנה. ראשי בחצרות החיים יעלו על נס את הפעילות העתידית לימי בין הזמנים וזמן הקיץ הבעל"ט ובפרט את התוכנית והמבצע לניצול הרעבי שבתות ושבתות בזמן הקיץ. ראשי 'משכני' יציגו בפני קהל הנאספים את תוכנית 'הנה ימים באים' – מה הם ימי בין הזמנים לניצול ימי בין הזמנים כאוי והתכונות והמבצעים העתידיים הנודעים מקדמת דנא.

במרכז המעמד יזכו אי"ה הבחורים לקבל את פני הקודש, כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א שיפאר את ההתכנסות.

במהלך ההתכנסות יוגש קמיה מלכא הספר 'מיין שעות צעטלעך', בו יופיעו סך שעות הלימוד שנרשמו לזיכרון טוב על ידי הבחורים שיחי', והוגשו אל הקודש פנימה בימי השובבי"ם ע"י הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א.

בחורים המעוניינים לעדכן את מספר שעות הלימוד בימי השובבי"ם להכלל בקוויטל הנשגב שיוגש קמי מלכא ניתן ליצור קשר עם מוה"ר יואל טוביאס הי"ו במספר טלפון: 054/8433100 עד ליום א' בערב או בפקס: 1539-884-8014.

במהלך ההתכנסות יפורסמו פרטי סדר הלימוד ביומי דניסן הנהגה בימים אלו ע"י בחצרות החיים בשיתוף גבאי בתי מדרשינו ואחראי בחצרות

מחזה מלבב היה לראות את תלמידי הישיבה בחורי החמד הולכים כתות כתות מידי יום ביומו, כאשר פיהם מדבר דיבורי תורה בקדושה, מסכמים מלבנים ודנים בנושא המשותף, והיה זה למעמד קידוש ה'.

עם סיום החלק הראשון של המבצע, הוכנסו שמות המשתתפים לקודש פנימה לכ"ק מרן שליט"א, כאשר כ"ק מרן שליט"א הביע קורת רוחו המרובה מיוזמה מבורכת זו, והאציל מברכת קדשו על התלמידים שיזכו להתעבד לאילנא וברבא בכרם בית ה'.

כאות הוקרה למשתתפים במבצע, נערך סעודת מלוה מלכה עשירה ומכובדת, במוצש"ק בשלח שירה העעל"ט, בבית המדרש אהבת חסד פעיה"ק.

במהלך הסעודה שהוגשה בהרחבה גדולה ובטוב טעם ודעת, נשאו דברים המנהל הרוחני הרה"ג ר' מאיר יוסף דויד שליט"א, הר"מ הרה"ג ר' אברהם חיים הרשקוביץ שליט"א, וכן האורח הרה"ג ר' אלימלך משה שטמר מב"ב, שחיזקו בדבריהם את בחורי החמד בעצות מיוחדות להשכמת הבוקר, ועובדות נפלאות מצדיקי הדורות בענין זה.

יוזמה זו המשיכה עוד למעלה משלוש שבועות נוספים, כאשר רבים מבני הישיבה הצטרפו אליה עד שקרוב לארבעים בחורי חמד זכו לקנות לעצמם קנייני נצח בעסק התורה הק' במסגרת יוזמה זו.

החיים בכל אתר ואתר. כמו"כ במהלך המעמד יפורסמו מבצע מיוחד מטעם תנועת הנוער "פרחי הדגל" לימי בין הזמנים, ומבצע ייחודי למסיימי מסכתות בחודש ניסן מטעם ארגון 'חבורת מסיימי מסכתא' לעדוד לימוד וסיומי מסכתות הש"ס בראשות הרה"ג ר' אהרן קאהן שליט"א, וכן תוכנייה ייחודית לעידוד סדרי הלימוד בימי עש"ק ובשב"ק בשבתות הקיץ. גדול יהיה המעמד לכבוד התורה ולומדיה ולכבוד בית צאנז.

### מהנעשה ונשמע

#### בישיבה"ק לצעירים דברי ברוך פעיה"ק

יוזמה מיוחדת ונפלאה התקיימה בישיבה"ק ונערכה ע"י הר"מ הרה"ג ר' אברהם חיים הרשקוביץ שליט"א, היוזמה שנקראה בשם 'רעדן און לערנען', במסגרתו החדירו בבחורים את המושג של 'ודברת בס', לשאת וליתן בדברי תורה גם בלכתם בדרך ולא בעת שבתם מול הגמרא בהיכל הישיבה.

מידי יום חולק בין בחורי החמד פתק מיוחד בנושא מיוחד אותו ילבנו וילמדו בשבוע זה, כאשר הבחורים שיננו את החומר הנלמד, וליבנו זאת יחדיו בדיבוק חברים בלכתם יום יום בוקר וערב מהיכל הישיבה הממוקם ברחוב החוזה מלובלין, אל עבר חדר האוכל הממוקם בקרית החינוך.

### גליון זה נדבת

ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין  
הר"ר אברהם ירמיי וייסברג הי"ו  
מלבורן, אוסטרליה  
לעילוי נשמת אביהם - חותנו  
מוה"ר יהודה דוד ב"ר פנחס לוי ז"ל  
נלב"ע כ"ו אדר תשנ"ח תנצב"ה